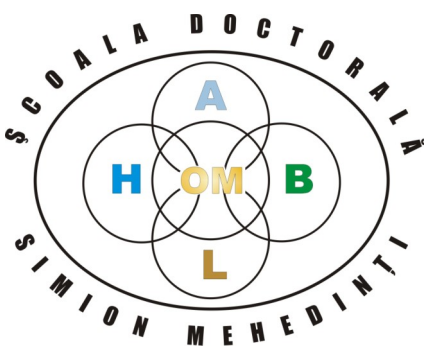

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
FACULTATEA DE GEOGRAFIE

UNIVERSITAS GEOGRAPHICA

Revista Școlii Doctorale
“Simion Mehedinți”

www.geo.unibuc.ro

ISSN 2069-0096

Anul I - Număr 2 - 2010

CONSILIUL EDITORIAL * BIROUL CONSILIULUI ȘCOLII DOCTORALE

Prof.univ.dr. Cristian BRAGHINĂ (Director)
Prof.univ.dr. Florina GRECU (Decan), Prof.univ.dr. Ioan IANOȘ,
Prof.univ.dr. Cristian TĂLÂNGĂ, Prof.univ.dr. Liliana ZAHARIA

**CONSILIUL ȘTIINȚIFIC AL
REVISTEI
“ Universitas Geographica ”**
* * *

**CONSILIUL ȘCOLII
DOCTORALE
“Simion Mehedinți”**

- Prof.univ.dr. Iuliana ARMAȘ
- Prof.univ.dr. Cristian BRAGHINĂ
- Prof.univ.dr. Melinda CÂNDEA
- Prof.univ.dr. Sterie CIULACHE
- Prof.univ.dr. Liliana DUMITRACHE
- Prof.univ.dr. George ERDELI
- Cercet.șt. pr.dr. I Ion GHINOIU
- Prof.univ.dr. Florina GRECU
- Prof.univ.dr. Mihai GRIGORE
- Prof.univ.dr. Ioan IANOȘ
- Prof.univ.dr. Mihai IELENICZ
- Prof.univ.dr. Nicoleta IONAC
- Prof.univ.dr. Ion MARIN
- Prof.univ.dr. Bogdan MIHAI
- Prof.univ.dr. Anton NĂSTASE
- Prof.univ.dr. Silviu NEGUȚ
- Prof.univ.dr. Ion NICOLAE
- Prof.univ.dr. Maria PĂTROESCU
- Prof.univ.dr. Ileana PĂTRU-STUPARIU
- Prof.univ.dr. doc. Grigore POSEA
- Prof.univ.dr. Cristian TĂLÂNGĂ
- Prof.univ.dr. Ion VELCEA
- Prof.univ.dr. Emil VESPREMEANU
- Prof.univ.dr. Liliana ZAHARIA

SECRETARIAT DE REDACȚIE

Cercet.șt.dr. Florentina Cristina MERCIU, cercet.șt. dr. Ilinca Valentina STOICA,
drd. Mirela PARASCHIV, drd. Oana Andreia PUJA

REDAȚIA

Universitas Geographica, 010041, București, Bd.Nicolae Bălcescu, 1, sector 1, Telefon:
021 3104570 (Decan), Telefon și fax: 021 3138410 (Director), 021 3153074 (Secretar al Școlii
Doctorale), www.geo.unibuc.ro,
e-mail: cristibraghina@yahoo.com, cristian2851@yahoo.com

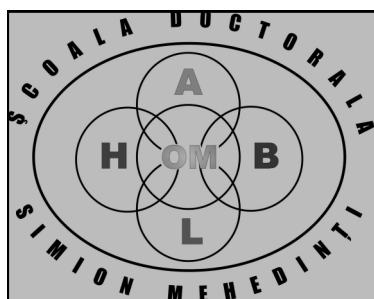
UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
FACULTATEA DE GEOGRAFIE

UNIVERSITAS GEOGRAPHICA

Revista Școlii Doctorale
“*Simion Mehedinți*”

EDITORI:

Prof.univ.dr. Cristian BRAGHINĂ, *Prof.univ.dr.* Cristian TĂLÂNGĂ

Anul I - Numărul 2 - 2010

CUPRINS - CONTENTS

Daniela Paula MIHALACHE (ACHIM) - Caracteristici morfometrice ale reliefului Bazinului hidrografic Sălătrucel (Morphometrical Features of Sălătrucel Hydrographic Basin's Relief)	5
Mihaela AVRAM - Elemente folclorice și religioase în toponimia Muscelor Argeșului (The Folk and Religious Elements in the Argeș Foothills Toponymy)	19
Roxana BADEA, Emanuel MAILAT - Caracteristicile regimului hidrologic al râului Vâlsan în perioada 1966-2005 (The Characteristics of Hydrological Regime of Vâlsan River between 1966-2005)	29
Oana Andreia PUIA - Așezările rurale în raport cu mărimea demografică. Studiu de caz - satele sălăjene la est de Jibou (Rural Settlements in Relation to Population Size. Case Study - Sălaj Villages from East of Jibou)	43
Daniela MATEI - Strategii didactice interactive utilizate în studierea orizontului local (Interactive Teaching Strategies Used in the Study of Local Level)	55
Crina DIMA - Dinamica geografică a pieței asigurărilor la nivel teritorial (Geographical Insurance Market Dynamics at Territorial Level)	67
Felicia MUREȘAN - Turismul cultural și turismul creativ (Cultural Tourism and Creative Tourism)	75

CUPRINS - CONTENTS

Ana MUREANU (ROANGHEȘ) - *Turismul balnear și protecția mediului în Subcarpații Vâlcii - perspectivă europeană* (Spa Tourism and Environmental Protection in Vâlcea Subcarpathians - European Perspective) 87

Oana Andreia PUIA - *Teze de doctorat susținute în cadrul Școlii Doctorale "Simion Mehedinți" (decembrie 2008 - iulie 2010)* 95

CARACTERISTICI MORFOMETRICE ALE RELIEFULUI BAZINULUI HIDROGRAFIC SĂLĂTRUCEL

Daniela-Paula MIHALACHE (ACHIM)

MORPHOMETRICAL FEATURES OF SĂLĂTRUCEL HYDROGRAPHIC BASIN'S RELIEF. *Sălătrucel hydrographic basin, with an area of approximately 100 km², left tributary of the Olt river, gathers its waters from both the hills of Jiblea Depression and the mountain area represented by the Cozia southern frame, which is particularly important in shaping the morphometric characteristics of the basin. In shaping the morphometric characteristics of the Sălătrucel basin have contributed the following factors: the expanding of Sălătrucel basin on two major units of relief: a mountain area (Cozia Mountains) and a hilly area predominantly (Jiblea Depression), geological complexity, climate, the antropogenetic factor. The relief's variety is due of a long and complicated geological and geomorphological evolution which led to the differentiation of three main stages in the basin relief: the high stage, the hilly stage and the low stage. These stages are differentiated by the specific morphometric characteristics. The current morphometric features of Sălătrucel basin's relief is the result of physico-geographical factors interaction with the existing landforms and also with the anthropogenic factor, which introduced changes over the time in all environmental components.*

Cuvinte cheie: morfometrie, hipsometrie, densitatea fragmentării reliefului, adâncimea fragmentării reliefului, declivitate, expoziția versanților.

Introducere

Bazinul hidrografic Sălătrucel, cu o suprafață de aproximativ 100 km², are ca principal râu colector Sălătrucelul (Coisca), afluent direct de stânga al Oltului, ce își adună apele atât din sectorul deluros al depresiunii Jiblea, cât și din sectorul montan reprezentat de rama sudică a munților Cozia, fapt deosebit de important în conturarea caracteristicilor morfometrice ale acestui bazin.

Hipsometria bazinului hidrografic Sălătrucel

Bazinul hidrografic Sălătrucel, suprapunându-se unui relief deluros, în cea mai mare parte, și montan pe o suprafață relativ mică, se desfășoară între altitudinile de

aproximativ 270 m (la vărsarea Sălătrucelului în râul Olt) și 1666,6 m (în Vf. Cozia). Astfel, altitudinile cresc de la sud spre nord. În cadrul bazinului Sălătrucel putem vorbi de o distribuție inegală a altitudinilor (Fig. 2).

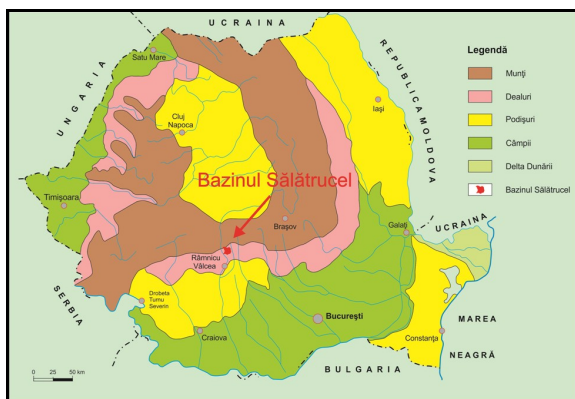

Fig. 1 - Poziția geografică a bazinului hidrografic Sălătrucel în cadrul României

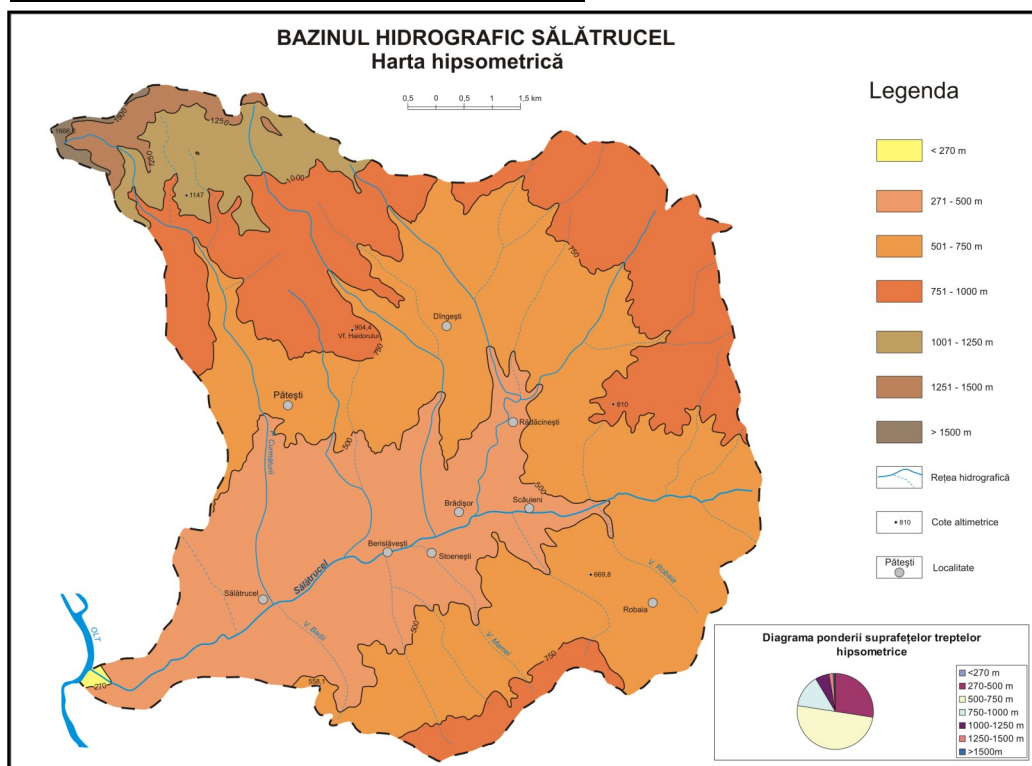

Fig. 2 - Caracteristicile hipsometrice ale bazinului hidrografic Sălătrucel

Din întreaga suprafață de 100,03 km², treapta intervalului cu valori sub 270 m reprezintă procentual 0,14% din suprafața totală a depresiunii, 27,72% îl reprezintă intervalul hipsometric cuprins între 270 și 500 de metri, 49,33% îl reprezintă treapta hipsometrică cu valori cuprinse între 500 – 750 m, 14,44% cel cu valori între 750 – 1000m, 5,9% întrevalul cuprins între 1000-1250 m, 2% treapta hipsometrică cu valori între 1250 -1500, iar intervalul cu valori peste 1500 de metri reprezintă 0,45%.

Dar, aceste intervale hipsometrice pătrund tentacular pe văile principalelor pâraie din depresiune, înaintând printre culmile deluroase și montane până spre interiorul acestora, iar văile ce se desfășoară pe traiectoria lor delimitează principalele formațiuni deluroase din depresiunea Jiblei și din munții Cozia.

Treapta hipsometrică cu valori cuprinse între 500 - 700 m ocupă suprafața cea mai mare a bazinului, și anume 49,33% din acesta. În acest interval se încadrează șirul de dealuri mai înalte ce înconjoară depresiunea Jiblei, unele dintre acestea reprezentând chiar limita geomorfologică a depresiunii, ca unitate de relief înconjurătoare.

Suprafața cea mai mică este ocupată de treapta hipsometrică cea mai joasă, situată în zona de vărsare, și reprezintă 0,14% din suprafața bazinului.

Din suprafața de 100,03 km², 27,72% corespunde arealului hipsometric cu valori cuprinse între 270 – 500 m. Aceste valori se întâlnesc în partea centrală și sud-vestică a bazinului, în această treaptă încadrându-se lunca râului Sălătrucel. Valori de 500 m se întâlnesc în Dl. Sălătrucel, Dl. Năsturești și Dl. Hotărani. Curba de 500 m străbate localitățile Pătești, Seaca și Scăueni.

Treapta hipsometrică cu valori cuprinse între 750 – 1000 m deține 14,47% din suprafața bazinului și face trecerea de la zona deluroasă la cea montană, întâlnindu-se în partea nord-vestică precum și în nord-estul bazinului. În această treaptă hipsometrică se încadrează: Dl. Văcăriei, Dl. Fața lui Ivan cu Vf. Haidorului (904,4 m), Dl. Cocinelor, Dl. Coacăza, Dl. Bou, Plaiul Pravălu și Piscul Repede. 5,9% din suprafața bazinului aparține treptei hipsometrice cu valori cuprinse între 1000 – 1250 m și este reprezentată de o fâșie situată în partea de nord-vest a bazinului, orientată NE-SV, cu o lățime mai mare în partea centrală. Această fâșie este întreruptă pe alocuri de mici areale ce depășesc 1250 m, situate în partea centrală și estică acesteia.

Treapta hipsometrică cu valori cuprinse între 1250 - 1500 m ocupă aproximativ 2% din suprafața bazinului, întâlnindu-se în nord-vestul bazinului și mărginind la nord treapta hipsometrică cu valori cuprinse între 1000 – 1250 m.

Altitudinile cele mai mari, cu valori de peste 1500 m, se întâlnesc în nord-vestul bazinului, la periferia acestuia. Vf. Cozia domină bazinul prin altitudinea cea mai mare de 1666,6 m.

Treptele hipsometrice cu valori cuprinse între 1000 -1666,6 sunt străbătute de pârâul Curmăturii și afluenții acestuia și ocupă suprafețe mai restrânse.

Intervalele hipsometrice < 270 m, 270-500m și 500-750 m au o desfășurare concentrică în jurul unui ax principal, ax care este reprezentat de valea pârâului

Sălătrucel.

Adâncimea fragmentării reliefului

Adâncimea fragmentării reliefului este cel de-al doilea indicator al gradului de fragmentare al reliefului unei regiuni și reflectă gradul de adâncire a văilor în funcție de nivelul de bază local, fiind dependent de alcătuirea litologică și studiul de evoluție al regiunii respective.

Influența litologică asupra adâncimii fragmentării reliefului este mai mult decât evidentă. Studiul hărții adâncimii fragmentării reliefului (Fig. 3) ne permite să observăm că valorile cele mai mari ale energiei de relief caracterizează zona

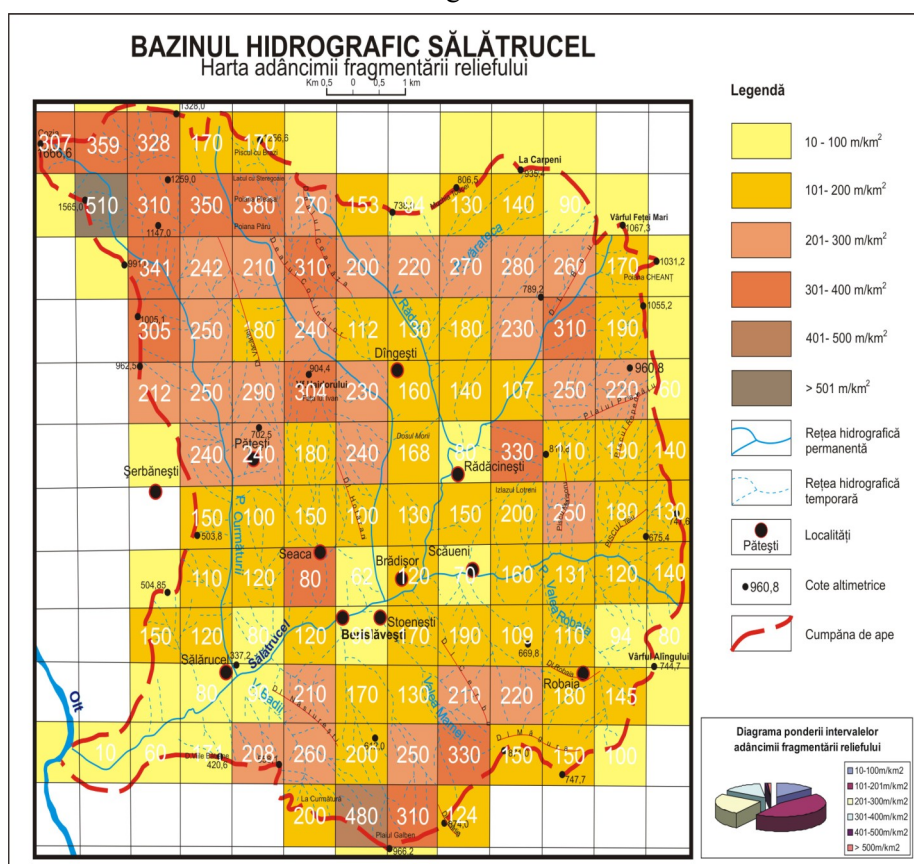

Fig. 3 - Adâncimea fragmentării reliefului în bazinul hidrografic Sălătrucel

muntoasă din nord a bazinului (Masivul Cozia). În ceea ce privește repartitia teritorială și ponderea pe care o ocupă în cadrul depresiunii intervalele de adâncime

ale fragmentării reliefului, trebuie menționată încă de la început o uniformitate mult mai mare a arealelor de repartiție a diferitelor intervale de adâncime ale fragmentării reliefului, trebuie menționată încă de la început o uniformitate mult mai mare a arealelor de repartiție a diferitelor intervale de adâncime a fragmentării, astfel că, în urma realizării hărții adâncimii fragmentării reliefului, se poate delimita cu o ușurință mult mai mare arealul specific densității fragmentării reliefului.

În ceea ce privește repartiția teritorială și ponderea pe care o ocupă în cadrul depresiunii intervalele de adâncime ale fragmentării reliefului, trebuie menționată încă de la început o uniformitate mult mai mare a arealelor de repartiție a diferitelor intervale de adâncime a fragmentării, astfel că, în urma realizării hărții adâncimii fragmentării reliefului, se poate delimita cu o ușurință mult mai mare arealul specific densității fragmentării reliefului.

Cele mai mari valori ale adâncimii fragmentării reliefului depășesc 400 m/km^2 și ocupă suprafețe destul de restrânse în partea de nord-vest a bazinului, în zona montană (ocupă aproximativ 1% din suprafața bazinului și are o valoare a energiei de relief de 510 m/km^2 , fiind cea mai mare valoare din bazin), precum și în partea de sud a bazinului (ocupă tot în jur de 1% din suprafața bazinului și are o valoare a energiei de relief de 480 m/km^2), la Plaiul Galben. Ca o concluzie, indubitabil, trebuie menționat că valorile cele mai mari ale acestui indice se înregistrează în zonele înalte, în care rețeaua hidrografică și-a creat o albie adâncă.

Valori cuprinse între 301 și 400 m/km^2 se află în zona Masivului Cozia, precum și în zona Lacul cu Steregoaie – Poiana Pleașa – Poiana Păru, partea centrală a Dealului Coacăza, partea centrală a Dealului Cocinelor, în arealul Fața lui Ivan (partea centrală), în apropierea localității Rădăcinești, în apropierea localității Seaca, iar în sudul bazinului în Plaiul Galben, pe Valea Mamei. Pe mici suprafețe, aceste valori se mai întâlnesc și în estul bazinului. Aceste valori ocupă 14% din suprafața bazinului Sălătrucel.

Intervalul cu valori cuprinse între $201 - 300 \text{ m/km}^2$ se suprapune unei suprafețe de aproximativ 7 km^2 în vestul bazinului, ce include localitatea Pătești și împrejurimile acesteia, areale din Dl. Cocinelor, Dl. Coacăza, 5 km^2 în nordul bazinului. În est, aceste valori se întâlnesc în Piscul Pravățu, Piscu Merișoru, Dl. Bou, iar în partea centrală a bazinului, în apropierea localității Dângești. Acest interval se suprapune și unor suprafețe din Dl. Cerbu și Dl. Năsturești, situate în sudul bazinului. Intervalul se suprapune pe 25% din suprafața bazinului.

În ceea ce privește intervalul cu valori cuprinse între $101 - 200 \text{ m/km}^2$, putem spune că deține cea mai mare suprafață din bazin (45%) și se întâlnește în nord: în zona Piscu cu Brazi, Muchia Toacei, Poiana Cheanț. În partea centrală, se întâlnește în: Dealul Văcăriei, Dosul Morii, în arealul localității Dângești și împrejurimi (la nord și sud-est), Dealul Hotărani, în partea centrală a bazinului: arealul localităților Brădișor, Stoenesti, în est: pe Piscul Repede, Piscul Teiu, precum și în sud: pe Dealul Robaia, parțial Dealul Cerbu și Dealul Măgura.

Cele mai mici valori ale energiei de relief, cu valori cuprinse între 10 - 100 m/km², dețin 14% și se întâlnesc pe mici suprafețe în nordul bazinului, nord-vestul bazinului, în centrul bazinului, în apropierea localităților Brădișor și Berislăvești în lunca Sălătrucelului, în partea estică în apropiere de Vf. Alângului, precum și în sud-vest, la vărsarea Sălătrucelului în Olt, pe o suprafață de aproximativ 5 km², în Dealul Viile Bătrâne (în sud). Aceste valori se întâlnesc în zonele care au altitudine joasă. Aceste zone cuprind lunca Oltului și pătrund pe Valea pârauului Coisca.

În concluzie, indicii morfometrici ne permit să deosebim următoarele sectoare: un sector mai înalt, muntos, cu o energie mare a reliefului, în condițiile unei fragmentări incipiente; un sector depresionar, subcarpatic, deluros, cu energie mare, în condițiile unei fragmentări datorate constituției geologice și un sector depresionar cu o slabă energie de relief, dar cu o intensă fragmentare.

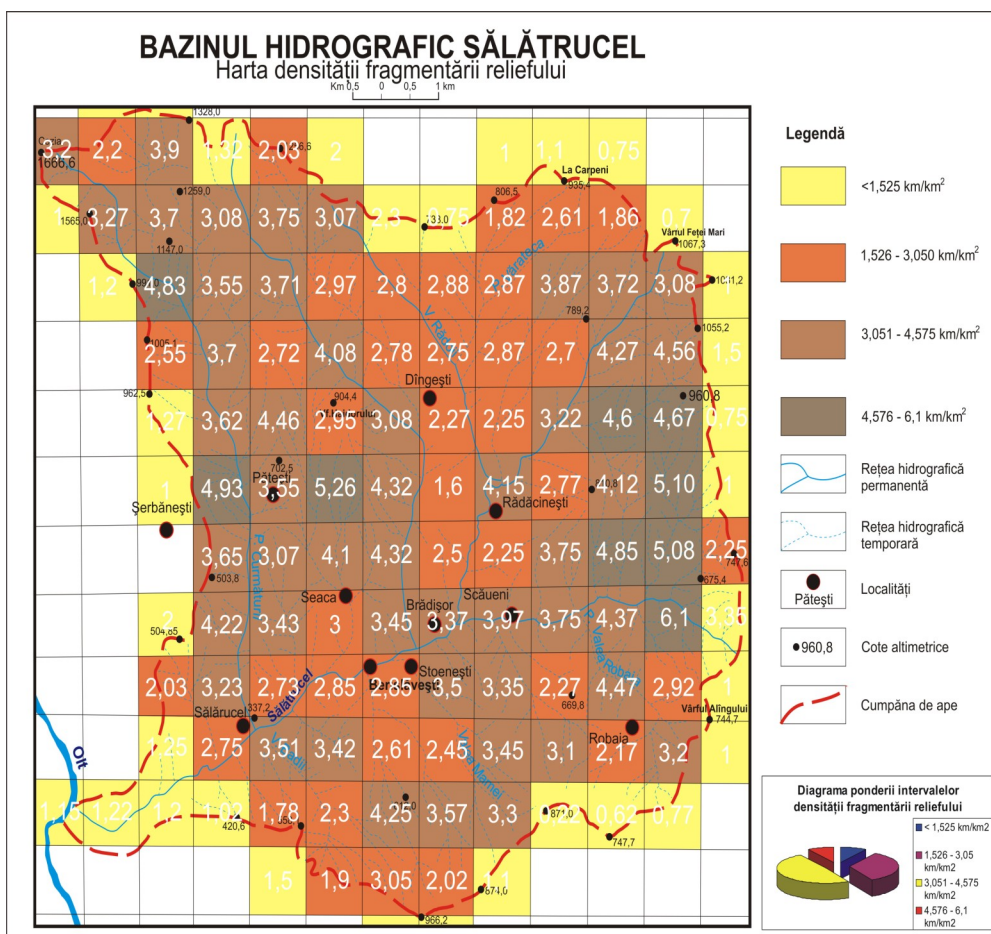

Fig. 4 - Densitatea fragmentării reliefului în bazinul hidrografic Sălătrucel

Densitatea fragmentării reliefului

Densitatea fragmentării reliefului constituie un indice morfometric cu mare importanță în morfogeneza reliefului.

În realizarea acestei hărți (Fig. 4), am utilizat ca bază cartografică harta topografică la scara 1:25.000.

În realizarea efectivă a hărții densității fragmentării reliefului, am utilizat metoda cartogramelor, luând în calcul întreaga rețea hidrografică și, bineînțeles, am avut în vedere importanța organismelor torențiale din această regiune subcarpatică și carpatică, în modelarea actuală a reliefului.

După ce am realizat calculele pentru rețeaua hidrografică permanentă și temporară, am obținut valori cuprinse între 0 și 6,1 kilometri.

Acestea se grupează, în primul rând, pe unități morfologice, dar în interdependență de substratul litologic, alcătuit din fâșii de roci cu comportare diferită la eroziune.

Raportat la subunitățile de relief în care se situează, în depresiunea Jiblei, pe șirurile de dealuri care o înconjoară, în munții Cozia, densitatea rețelei hidrografice variază foarte mult.

După cum am menționat anterior, cele mai mari valori ale densității fragmentării reliefului se înregistrează în zonele deluroase înalte și în zona montană, unde procesele de torențialitate sunt mai intense.

Valoarea cea mai mare a densității fragmentării reliefului, de 6,1 km/km², se întâlnește în sud-estul bazinului, pe cursul principal al râului Sălătrucel, la nord de valea Robaia.

Valorile cele mai mari ale densității fragmentării reliefului se întâlnesc în estul bazinului (Plaiul Pravățu) și foarte puțin în centrul și vestul acestuia, fiind cuprinse între 4,6 – 6,1 km/km², și dețin 8,5% din suprafața acestuia.

Cea mai mică valoare a densității fragmentării reliefului se întâlnește în sud-estul bazinului și este 0,62 km/km², la sud de valea Robaia.

Intervalul cu valorile cele mai mici ale densității fragmentării reliefului se suprapune în mare parte zonei periferice a bazinului, ocupând 8,53% din suprafața acestuia, și cuprinde dealurile ce fac limita sudică a depresiunii, și anume: Dealul Cârliche, Plaiul Galben, Dealul Măgura, Dealul Robaia, precum și dealurile aflate la limita de Nord și Nord-Est (Vârful Fetei Mari), Sud-Est (Dl. Sălătrucel). Se constată că suprafața cu valorile cele mai mari ale densității fragmentării reliefului este aproximativ egală cu suprafața cu cele mai mici valori. Acest interval acoperă atât dealurile cu înălțimi de 700 – 800 de metri, din partea de Nord-Est și Nord a bazinului, cât și zonele mai joase: dealurile cu altitudini de 450 de metri și cele care depășesc 500 de metri, precum Dealul Sălătrucel (504 metri).

În zona de vărsare a Sălătrucelului în Olt se întâlnesc, de asemenea, valori ale densității fragmentării reliefului ce corespund acestui interval cu valori mici.

Astfel de valori se întâlnesc și în masivul Cozia. Cea mai mare pondere în cadrul bazinului o deține intervalul cu valori cuprinse între 3,051 – 4,575 km/km², ocupând aproximativ jumătate din suprafața acestuia, și anume 49%, aici întâlnindu-se principalele văi afluențe ale Sălătrucelului. Aceste valori predomină în partea centrală a bazinului, dar le întâlnim și în sud, în Dl. Năsturești, Dl. Viile Bătrâne, Dl. Cerbu, Dl. Robaia și dealurile de la nord de acesta, precum și în nord-vest și nord-est (Dl. Bou, Dl. Poiana Cheanț), extinzându-se spre munții Cozia. Un alt sector aparținând acestui interval de densitate a fragmentării se află pe dealurile cu altitudine medie de 550 de metri, pe care se află așezat satul Rădăcinești și unde se adună în mănunchi apele a trei pâraie: Pârâul Vâlcileana, Pârâul Tulburoasa și Pârâul Valea Perieni.

O suprafață importantă din bazin, și anume 35% din acesta, are valori cuprinse între 1,526 – 3,05 km/km². Aceste valori se întâlnesc mai mult în partea centrală a bazinului, dar și în sudul (pe valea pârâului Valea Seacă, Dl. Hotărani, un sector aflat pe Dl. Cerbu) și nordul acestuia (Dl. Văcăriei, Dl. Coacăza, Dl. Cocinelor parțial, Fața lui Ivan, pe valea Rădoii, valea pârâului Vărateca).

Acest interval mai cuprinde o parte din Munții Coziei - partea de Sud-Est a acestui masiv montan, din care izvorăște principala ramură a pârâului Curmăturii.

În partea de sud, pe o suprafață de 3-4 km², lunca pârâului Sălătrucel și dealurile joase ce o înconjoară, cu altitudini cuprinse între 400-550 m, situate la nord de valea acestuia, se încadrează tot intervalului cu valori cuprinse între 1,526 - 3,05 km/km².

Declivitatea (panta) reliefului

Declivitatea sau gradul de înclinare al terenului este un important parametru morfometric care ne indică numeroase aspecte de natură genetica-evolutivă a reliefului. Valorile măsurate sunt în strânsă legătură cu cele ale altitudinii, adâncimii fragmentării reliefului și densității fragmentării reliefului. Bazinul hidrografic Sălătrucel, fiind un bazin hidrografic situat la contactul dintre Carpați și Subcarpați, prezintă pante deosebit de ridicate (mai mari de 70⁰), în alternanță cu pante mai mici, în jurul valorii de 17⁰. Harta pantelor ne prezintă un mers în trepte al intervalelor cu valori de pantă. Pantele deosebit de ridicate conduc la o modelare a reliefului bazată pe procese geomorfologice, cum ar fi rostogoliri, prăbușiri și alunecări de teren, care fac deosebit de dificilă utilizarea antropică a terenului. Totodată, aceste zone prezintă un risc geomorfologic deosebit de ridicat legat de producerea unor procese geomorfologice. Pe măsură ce coborâm către firul văilor principale, pantele accentuate sunt înlocuite cu altele mai moderate, specifice unor suprafețe unde se acumulează sedimente transportate din cadrul suprafețelor cu pante accentuate. Aici, depozitele superficiale și orizontul de sol sunt mai groase, fapt ce permite precipitațiilor să genereze ravene și torenți cu o dezvoltare considerabilă. Totodată, se

observă în cadrul acestor suprafețe producerea alunecărilor de teren.

Pantele foarte mici, cu valori sub 10^0 , sunt întâlnite în cadrul albiei și luncilor râurilor principale, ele fiind întreținute și de către construirea de către om a unui nivel de bază local în punctul de confluență cu Oltul.

Expoziția versanților în bazinul hidrografic Sălătrucel

Factorii care determină expoziția versanților în zona de studiu. Expoziția versanților este determinată de:

- poziția bazinului în cadrul unităților geografice majore. Din acest punct de vedere, suprafața studiată este situată la contactul dintre munții Cozia și Subcarpați. Deoarece bazinul hidrografic Sălătrucel ocupă aproape tot versantul sudic al munților Cozia, putem deduce faptul că expoziția sudică a versanților ocupă o proporție deosebit de importantă în ansamblul suprafeței bazinului;

- situarea bazinului pe partea stângă a Oltului, conduce la o direcție de curgere a râurilor ce aparțin bazinului Sălătrucel predominant de la est către vest, aspect hidrografic ce determină o expunere vestică a unor importante suprafețe de versant;

- caracteristicile morfometrice ale bazinului, cum sunt altitudinea ridicată a treptelor hipsometrice, adâncimea fragmentării reliefului, densitatea mare a fragmentării reliefului și pantele accentuate ale reliefului, conduc la expunerea în detaliu a fiecărui versant către un punct cardinal. Toate aceste elemente conduc la reducerea suprafețelor netede cu expunere orizontală.

Consecințele expunerii versanților. În bazinul hidrografic Sălătrucel, expoziția versanților are un rol important în determinarea cantității de radiație solară ajunsă și înmagazinată de către sol. În felul acesta, cea mai importantă consecință a expunerii versanților este reprezentată de caracteristicile covorului vegetal (în special a pădurilor) și de modul de utilizare al terenului.

Totodată, în timpul iernii, versanții cu expoziție sudică vor prezenta o durată mai mică de staționare a stratului de zăpadă, comparativ cu versanții cu expoziție nordică. Rezultă de aici și o consecință geomorfologică legată de modul în care apele rezultate din topirea zăpezilor acționează asupra văilor și versanților, generând microforme de relief. Spre exemplu, versanții cu expoziție nordică păstrează, primăvara, pentru mai mult timp un strat gros de zăpadă.

În cazul producerii unor precipitații lichide abundente, apa topește zăpada, acționând mai puternic asupra versantului și conducând la generarea unor forme de relief, cum ar fi șanțurile de șiroire, rigolele, ravenele și torenții.

Caracteristici ale expoziției versanților în bazinul hidrografic Sălătrucel. În bazinul analizat, predomină versanții cu expoziție sudică și sud-vestică (Fig. 5). Ei se află situați pe rama sudică a munților Cozia, dar și în Subcarpați, în principal la nord de cursul râului principal. Acești versanți sunt utilizați în principal în domeniul forestier, dar și pentru culturile de pomi fructiferi.

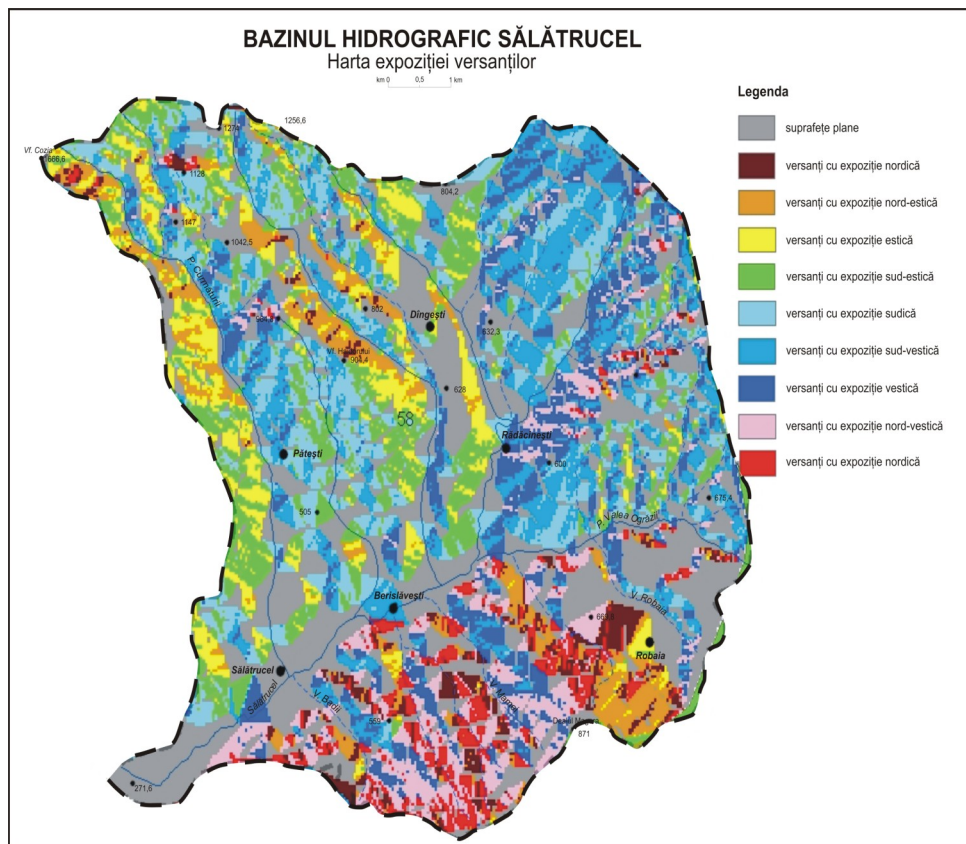

Fig. 5 - Expoziția versanților în bazinul hidrografic Sălătrucele

Versanții cu expoziție vestică sunt situați în partea de est a bazinului sau pe părțile estice ale văilor orientate pe direcția nord-sud. Versanții cu expoziție estică ocupă suprafețe foarte mici și sunt întâlniți pe partea vestică a văilor cu desfășurare de la nord la sud.

Versanții cu expunere nordică sunt întâlniți în partea de sud a bazinului și ocupă suprafețe relativ mici.

Suprafețele plane sunt întâlnite în cadrul văilor principale, sub forma unor fâșii înguste corespunzătoare luncilor și peticelor de terasă. Aceste fâșii se dezvoltă în lățime pe măsură ce râul se apropie de vărsarea în Olt.

Alături de suprafețele analizate mai sus se mai întâlnesc mici petice cu diferite expuneri intermediare celor analizate. Prin densitatea și dispersia lor, aceste suprafețe dau hărții expoziției versanților un aspect de mozaic.

Concluzii

La conturarea caracteristicilor morfometrice ale bazinului hidrografic Sălătrucel, au contribuit următorii factori: extinderea bazinului pe două unități majore de relief: un sector montan (Munții Coziei) și un sector preponderent deluros (Depr. Jiblea), complexitatea geologică – o consecință a diversității reliefului bazinului hidrografic Sălătrucel, factorul climă, factorul antropic.

Bazinul hidrografic Sălătrucel prezintă un relief predominant de dealuri, a căror înălțime scade treptat de la 800 – 1.000 de metri, la contactul cu Masivul Coziei, în partea de nord, până la 500 – 600 de metri, în sud, nelipsit fiind și relieful montan reprezentat de versantul sudic al masivului Cozia în partea nordică a bazinului.

Alcătuirea geologică complexă a rocilor din bazinul hidrografic Sălătrucel, atât din punct de vedere al structurii rocilor, cât și din punct de vedere al vârstei, fiind întâlnite roci de la cele mai vechi (rocile cristaline din Munții Cozia), până la cele mai tinere, pliocene și cuaternare, a condus la apariția unui relief variat.

Pentru a putea înțelege configurația și particularitățile morfometrice actuale ale reliefului bazinului, evoluția în timp a acestuia și tendințele sale de dezvoltare, trebuie analizați atât factorii fizico-geografici în interacțiunea lor cu formele de relief existente, cât și acțiunea omului, care de cele mai multe ori, prin neglijență sau rea voință, contribuie în mod negativ la degradarea acestuia, nerealizând că, mai devreme sau mai târziu ori ulterior, cel mai afectat va fi el însuși. La nivelul bazinului hidrografic Sălătrucel se poate observa o etajare a reliefului, ceea ce indică o accentuată diversitate a acestuia, în ansamblul unei pronunțate fragmentări.

Varietatea reliefului se mai datorează și unei îndelungate și complicate evoluții geologice, cât și geomorfologice, ceea ce a condus la diferențierea celor trei trepte de relief principale în cadrul bazinului (Fig. 6):

Fig. 6 - Principalele trepte hipsometrice din bazinul hidrografic Sălătrucel

- treapta înaltă, care cuprinde în cadrul său dealurile înalte și munții ce depășesc în altitudine 800 – 900 de metri, situați la periferia bazinului;
- o a doua treaptă, cea deluroasă și colinară, căreia îi aparțin dealurile cu altitudini medii;
- o treaptă joasă, dezvoltată pe valea pârâului Sălătrucel (Coisca), căruia îi este atribuită toată rețeaua hidrografică din bazin.

În cadrul treptei înalte se întâlnesc următoarele caracteristici morfometrice: pante accentuate, energie de relief mare și densitate

mare a rețelei hidrografice.

În categoria trepte deluroase și colinare intră acele culmi deluroase aflate la periferia trepte înalte.

Treapta joasă reprezintă de fapt depresiunea Jiblea propriu-zisă, ce se caracterizează prin pante reduse și prin energie de relief scăzută, fiind alcătuită din forme de acumulare.

Cele trei trepte de relief au o dispunere aproape concentrică: în centru se află treapta joasă, iar de jur împrejurul său se află aliniate cele două șiruri de dealuri clasificate de geografi pe criteriul altitudinal și latura sudică a masivului Cozia.

Particularitățile morfometrice actuale ale reliefului bazinului hidrografic Sălătrucel reprezintă rezultatul interacțiunii factorilor fizico-geografici cu formele de relief existente, precum și cu factorul antropic, ce a introdus de-a lungul timpului modificări la nivelul tuturor componentelor mediului.

* * *

Această lucrare a fost susținută prin proiectul POSDRU/88/1.5/S/61150, "Studii doctorale în domeniul științelor vieții și pământului", proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul operațional sectorial "Dezvoltarea resurselor umane 2007-2013".

BIBLIOGRAFIE

BADEA L. (1960), *Depresiunea Jiblea. Studiu geomorfologic*, Revista "Probleme de Geografie", vol. VII, București.

COTEȚ P. (1971), *Geomorfologie cu elemente de geologie*, Editura Didactică și Pedagogică, București.

DINU M. (1999) *Subcarpații dintre Topolog și Bistrița Vâlcii. Studiul proceselor actuale de modelare a versanților*", Editura Academiei Române, București.

DRAGOȘ V. (1953), *Cercetări geologice asupra regiunii dintre Topolog și Olt*, în "Dări de Seamă ale Comitetului Geologic", vol. 37, București.

FLOREA N. (1965), *Îndrumător pentru cercetări geografice, cercetări fizico-geografice*, Editura Politică, S.S.N.G., București.

GRECU F., PALMENTOLA G. (2003), *Geomorfologie dinamică*, Editura Tehnică, București, 2003.

GRECU F., COMĂNESCU L. (1998), *Studiul reliefului. Îndrumător pentru lucrări practice*, Editura Universității din București, București.

GRIGORE M. (1972), *Cartografie geomorfologică*, Centr. Multipl. Univ. București, București.

GRIGORE M. (1979), *Reprezentarea grafică și cartografică a formelor de relief*, Editura Academiei Române, București.

IELENICZ M. (2004), *Geomorfologie generală*, Editura Universitară, București.

IELENICZ M., PĂTRU I., GHINCEA M. (2003), *Subcarpații României*, Editura Universitară, București.

POSEA Gr., GRIGORE M., ILIE I. (1970), *Geomorfologie generală*, Editura Didactică și Pedagogică, București.

POSEA Gr., POPESCU N. (1972), *Harta geomorfologică generală*, Revista "Analele Universității București", seria Geografie.

SAVU A. (1963), *Unele trăsături ale reliefului Masivului Cozia*, Revista "Probleme de Geografie", vol. X, București.

TUFESCU V. (1966), *Subcarpații*, Editura Științifică, București

Facultatea de Geografie

Școala Doctorală "Simion Mehedinți"

010041, București, sector 1, Bd. Nicolae Bălcescu nr.1

Primit în redacție: 05.09.2010

Revizuit: 10.11.2010

Acceptat pentru publicare: 29.12.2010

ELEMENTE FOLCLORICE ȘI RELIGIOASE ÎN TOPONIMIA MUSCELELOR ARGEȘULUI

Mihaela AVRAM

THE FOLK AND RELIGIOUS ELEMENTS IN THE ARGEȘ FOOTHILLS TOPONYMY. *The Argeș foothills are sub-Carpathian hills, situated at the foot of Făgăraș Mountains, between Dâmbovița and Topolog valleys. These hills contain numerous toponyms which refer to religious life and the rituals with an agricultural or a pastoral character. All this stands proof for a permanent ancient habitation of the Romanian people on these hills. In the minor toponymy of the villages on these hills called foothills, we find meaningful mythical elements as: the monster, the dragon and the cure water. A few names of places and rivers are explained by such myths passed on from generation to generation. Some local legends speak about ancient time giants which would have been the makers of some megalithic buildings, nowadays gone to ruins. These mythological characters are called jidovi and tătari, but they are not fully synonymous with the historical Jews and Tatars. The minor toponymy refers to different marks, similar to those of animal footmarks imprinted in the rocks.*

Cuvinte cheie: Balaurul, Caloianul, Jidova, Malul lui Sumedru, Nedeia.

Introducere

Sacrul este o categorie complexă, inaccesibilă înțelegerii conceptuale, reprezentând ceva inexplicabil. Ideea de sacru este desemnată de ceea ce nu poate fi înțeles, ceea ce nu este obișnuit, este misterios. Se consideră că din sentimentul de straniu, de nou și de teamă din sufletul umanității primitive a pornit întreaga dezvoltare istorică a religiei. În el își au rădăcinile demonii și zeii. Omul religios a căutat să pună stăpânire pe ceea ce era misterios prin practici magico-ritualice, prin formule, incantații, invocații, etc. Inițial, aceste procedee erau pur și simplu magie, iar intenția era aceea de însușire a puterii miraculoase în scopuri practice. Aceste acte reverberează în toponimia mușcelor, informând despre vechimea unei locuiri stabile, în comunități fixate pe văi și în depresiuni.

Mitul a fost definit de C. Levi-Strauss ca produsul imaginației creatoare a omului primitiv, a cărui gândire își construiește modele logice de cunoaștere și de integrare prin cunoaștere în viața naturii. Structura mitică a toponimelor care au supraviețuit în mușcele poate fi pusă în evidență de reminiscentele folclorice a trei

secvențe istorice, identificate de Romulus Vulcănescu la nivelul întregii țări, astfel: substratul toponimic străvechi autohton, adstratul toponimic medieval românesc și stratul toponimic contemporan românesc.

În lucrarea *Toponimie Românească* (1963), I. Iordan grupează toponimele din acest domeniu în capitolul intitulat *Topicele care vorbesc despre credințe, superstiții și obiceiuri*.

În cadrul acestei categorii de nume topice, I. Iordan distinge trei subgrupe: **toponime care vorbesc despre obiecte religioase, despre reprezentanți ai bisericii în general și despre locuri și ființe abstracte sau având o semnificație spirituală.**

Toponime care vorbesc despre obiecte religioase. Daco-romanii au fost primul dintre popoarele din nordul Dunării care s-a convertit la creștinism. S-a convertit, nu a fost botezat în virtutea unui ordin, nici forțat, ca *barbarii* după secolul al VII-lea. În creștinismul românesc s-a observat o dublă moștenire, provenind de la geto-daci și de la romani, o naturalețe a credinței, credință care transfigurează Cosmosul fără a-l distruge sau repudia. Pentru omul religios, spațiul sacru este cel care contează. La creștini, crucea și troița au înlocuit elemente sacre mai vechi, cum au fost stâlpul, arborele sacru, piatra sacră. Aceste obiecte religioase au intrat în peisajul satelor dobândind în timp și un rol de reper de orientare și au pătruns cu această funcție și în toponimia minoră. Inventarierea în teren a toponimelor constituite cu termenul *crucea* facilitează înțelegerea apariției lor.

Crucile sunt prezente în toponimia muscelor cu rolul de a indica:

- lăcașe de cult care se găsesc în apropiere: *Dealul Crucii* și *Fața Crucii*, în apropiere de Schitul Brădetu;

- intersecții de drumuri și de poteci: *La Cruciiță*, în satul Urluiești, *La Cruce*, în satul Arefu;

- hotarul dintre sate sau moșii: *La Cruce în Vârf* în Căndești, *Dealul Crucii* pe Plaiul Oii între Valea Danului și Tigveni, *Crucea Albă*, culme între Stoenesti și Valea Mare-Pravăț, *Fața Crucii* și *Dosul Crucii*, versanți despărțiți de o culme acoperită cu fagi în Corbșori. Toponimul provine de la faptul că pe unul din fagi a fost cândva crestată o cruce vizibilă de la mare distanță.

- locul în care a murit cineva: *Crucea lui Iancu* în Lerești, amplasată în locul în care a fost împușcat în 1878 boierul Ion (Iancu) Lerescu;

- locul în care se crede că este îngropată o comoară: *Crucea cu Comoara* în Tigveni, *Dealul cu Crucile* în Aninoasa, *Piscul Crucii* în Bușaga (la marginea orașului Curtea de Argeș).

Există cruci inscripționate, înălțate de familii pioase prin sate. Asemenea monumente au marcat în câteva cazuri toponimia minoră. *Crucea lui Socol* a fost ridicată în 1647 de clucerul *Socol* și de soția sa, în Lăicăi. O parte a satului, *Lunca lui Socol*, amintește, de asemenea, de acest mare dregător. Boierul Socol a fost ispravnic la reconstruirea mănăstirii din Câmpulung în 1636 și unul din marii dregători ai Țării Românești.

Un loc aparte în toponimia minoră a satelor îl ocupă mormintele așezate în alte locuri decât cele obișnuite, întâmplările nefericite și urmele lăsate de epidemii. Mormintele din afara vetrei sunt excepții de la normele creștine în zona mușcelor, de aceea ele apar ca repere de orientare. *Poiana la Mormânt* este o fâneață în moșia satului Corbșori, unde a fost înmormântat cândva un localnic. *La Morminte*, parte a unei pășuni în Berindești, este locul în care au fost înmormântați prizonierii care au murit în lagărul de la Corbeni în timpul celui de-al doilea război mondial (Fig. 1). Un toponim interesant este *Mormântul lui Pătru*, loc în pădurea Văleni, unde se zice că a murit un pribeag pe nume *Pătru*. Se pare că faptul a fost scos din anonim de poetul G. Topârceanu, care a locuit o vreme la Schitul Văleni și care, auzind despre el, a scris *Balada Morții*. Repetatele epidemii de ciumă, propagată cu precădere de-a lungul drumurilor de poștă și comerciale, au produs numeroase victime și au determinat părăsirea și incendierea unor vetre de sate și apariția câtorva toponime. *La Morminte* în Boteni, este o vâlcea pe dealul Goargăș unde au fost îngropate în secolul al XIX-lea animalele care au murit în timpul unei epidemii. În Poienarii de Mușcel a rămas, în urma ciumei din 1720, hidronimul *Valea Bolii* (sau *Valea Borii*), nume al apei care curgea pe lângă satul în care au murit mulți locuitori. În împrejurări asemănătoare, în Bărăști din comuna Cicănești, un preot simțind că s-a îmbolnăvit, s-a retras pe o coastă de deal, unde și-a săpat o groapă lângă care și-a așteptat sfârșitul. De aceea, locul s-a numit *Coasta Popii*.

Fig. 1 - *La Morminte* (Berindești)

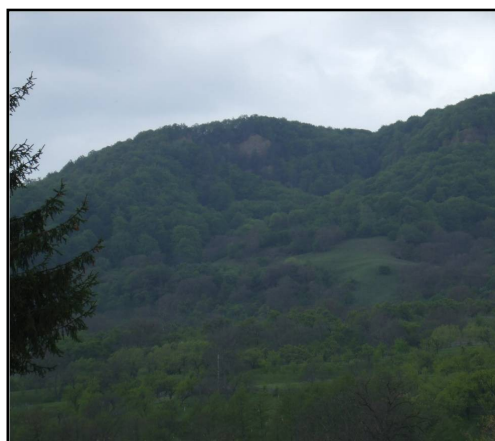

Fig. 2 - *Râpa Dracului* (Corbșori)

Bisericile, schiturile, troițele sunt repere în practica religioasă la care se face, de asemenea, referire frecvent în microtoponimie: *Pârâul (Valea) Bisericii* în satele Bratia, Corbi, Corbșori, Berevoești, Bucșenești, Corbeni, Cetățeni-Deal; *Pârâul Schitului* în Berevoești și Brătești, *Schitu*, loc în Oțelu, unde a fost în secolul al XVIII-lea Schitul Bânda; *Plaiul Bisericii* în Berevoești, *Dealul Schitului* în Curtea de

Argeș, *La Troiță* în Arefu. *Mănăstirea Mare* și *Mănăstirea Mică* indică o veche vatră de locuire lângă locul numit Hobaia în Suslănești. *Biserica Hoților* denumește un loc în Brădetu în care versanții abrupti formează un adăpost natural, utilizat în trecut de răufăcători. *Biserica Oancii* este o grotă, lângă satul Sălătrucu în care se oficia serviciul religios când locuitorii se retrăgeau din calea unor năvălitori. La marginea satului Arefu o peșteră de mici dimensiuni a servit ca ascunzătoare pentru obiectele de valoare ale bisericii în timpul primului război mondial, când prin acest sat a trecut linia frontului. De atunci, locul este cunoscut cu numele *La Odăjdii*.

Toponime care vorbesc despre reprezentanți ai bisericii și credinței în general: Fântâna lui Sumpetru în Stănești, *Poiana Pusnicilor* și *Valea Pusnicilor* în Robaia, *Valea Călugărului* în Stoenesti și Oești, *Valea Popii* în Berevoești, *Poiana Popii* în Nucșoara, *Piscul Călugărului* în Oești, *Poiana Grădina Popii* în Corbșori.

Toponime care vorbesc despre locuri și ființe abstracte sau având o anume semnificație spirituală: Valea Dracilor în Apa Sărată (Câmpulung), *Râpa Dracului* (Partizanilor) în Corbșori, *Valea Dracului* (*Valea Rea*) în Mățău, *Balta Dracului* și *Moara Dracului* în Sălătrucu, *Piscu Dracului* lângă Curtea de Argeș. Acestea sunt văi abrupte, greu accesibile, acoperite cu vegetație, misterioase și lacuri de care se leagă întâmplări tragice (Fig. 2).

Pentru a evita rostirea numelui *dracu*, sub influența teologiei creștine, poporul l-a înlocuit cu epitete cu caracter alegoric: *Nefărtatul*, *Iudă*, *Bală*, etc. Toponimul *Râpa Balii* din Oești, denumește versantul estic al *Dealului Comorii*. În povestirile locale, *bala* este fie un șarpe mare, un *balaur*, fie diavolul, ca paznic al comorii. Un alt toponim care evocă un șarpe uriaș este *Balaurul*, loc în Sălătrucu. Localnicii cred că la marginea unei pășuni a fost zărit cândva un șarpe mare, însă, *balaurul* este un element folcloric străvechi cu rădăcini autohtone. Se întâlnește frecvent în toponimia din sud-estul și sudul Transilvaniei și din Câmpia Română de-a lungul *Brazdei lui Novac*. În folclor *balaurul* se asociază cu o comoară.

În ceea ce privește toponimul *La Comori* din Sălătrucu, acesta are un substrat real. În zona acestui sat prin care trecea un drum atât de important, cum era cel spre Transilvania, acționau cete de hoți, din care unii și-au ascuns în împrejurimi prada. În diferite împrejurări au fost găsiți bani sau obiecte prețioase ascunse de ei. Din evenimentele locale ale acelor vremuri a rămas numele topic *Mormântul Hoțului*, care amintește de atacul nereușit al unei bande asupra unui poștalion.

În satul Rotunda mici grote în gresie se numesc *Casele Zmeilor*. *Zmeul*, sinonim uneori cu *Balaurul* este conceput în folclor ca demon. Din demonologia populară a mai trecut în toponimia mușcelor *strigoii*, însă pe o cale indirectă întrucât *Valea Strigoii* care străbate Albeștii de Mușcel este un hidronim format din apelativul vale și antroponimul *Strigoiu*. Antroponimul *Strigoiu* apare într-un document din secolul al XVI-lea, în legătură cu moșia satului Bughea. Credința în spirite malefice numite strigoii este mai veche și trecerea ei în antroponimie și apoi în toponimie atestă așezarea din vechime a unei populații românești în aceste locuri.

Jidovii și tătarii în toponimia Muscelor Argeșului

În legendele populare românești referitoare la *jidovi*, culese la sfârșitul secolului al XIX-lea, aceștia sunt prezentați ca o specie preumană, niște uriași de la care au rămas îngropate comori imense. După credințe sudice, din Oltenia și Muntenia, *Jidovii* simțindu-și sfârșitul apropiat și-au îngropat marile lor comori făcând deasupra vrăji de închinare la diavol. Diverse structuri megalitice, ruine, movile, ziduri au fost puse de populație pe seama *jidovilor* din vechime. Circulația unor legende despre *jidovi* în Oltenia, Argeș și pe un anumit traseu transilvan, a fost pusă de unii cercetători în legătură cu drumul Legiunii XIII Gemina (unitate militară compusă îndeosebi din geniști), din care făcea parte și o cohortă de iudei în timpul campaniilor împăratului Traian în Dacia. Un punct important pe acest traseu mitico-legendar este castrul *Jidova* sau *Uriașa* de la Apa Sărată sau *Grădiștea*, la sud de Câmpulung, fortificație de piatră integrată într-un sistem militar de apărare a Daciei Romane. S-a considerat că în legătură cu aceste construcții romane, tradiția mitică i-a memorat pe *Jidovi* ca pe niște giganți, stăpânitori odinioară ai lumii și constructori de cetăți, movile și drumuri pietruite și care ar fi trăit înaintea potopului biblic și s-ar fi înecat în timpul acestuia. Conform răspunsurilor la chestionarele lui N. Densușianu, aplicate la sud de Carpați, *Jidovii* au încercat să devieze cursul unor râuri pentru a-i îneca pe români. V. Kernbach vede în aceste relatări o extrapolare a acțiunii cohorții iudaice asupra întregii armate romane de ocupație.

Așezările din preajma ruinelor erau numite în vechime *grădiști*. Satul din apropierea ruinelor castrului roman de la sud de Câmpulung s-a numit, de asemenea, *Grădiștea*. Aceste ruine și un bogat inventar arheologic au fost scoase la lumină în timpul săpăturilor efectuate de arheologul D. Butculescu în anul 1876. Cercetările au fost reluate în 1901 de către Grigore Tocilescu și Pamfil Polonic, care au remarcat un val de pământ situat la câteva sute de metri de ruine, spre sud, numit de localnicii de la acea dată *Biserica Jidovilor*. La sud de acest loc, deasupra satului Loturi se ridică *Măgura Cetățuiei*, despre care o legendă locală spune că a fost ridicată de trei fete de jidov care au adus nisip cu poala de la mare.

În legătură cu urmele arheologice cercetate, deci cu vechile vetre de locuire, D. Butculescu considera că rareori se va găsi la noi o măgură care să cuprindă rămășițe ale epocilor preistorice pe care locuitorii din vecinătatea lor să nu le numească *Jidova*, *Jidava*, *Măguri ale Balaurului* sau *ale Uriașilor*, *Cetăți*, *Grădiști*, *Gorgane*.

În Dicționarul geografic al județului Muscel se spune că în comuna Lerești, fostă proprietate a Basarabilor, se mai văd ruinele unei vechi citadele pe care locuitorii o numesc *Cetate Tătărăscă* și a unor construcții din secolul al XIII-lea. În Tigveni, pe Valea Topologului, *Movilele Tătărăști* sunt necropole geto-dacice din epoca fierului, cercetate în timpul unei campanii arheologice în anul 1965. La nivel popular au existat confuzii între *jidovi* și *tătari*. Într-o legendă publicată în 1910 de C. Rădulescu-Codin, *Negru Vodă și tătarii din Jidova*, se spune: „Înainte de Negru

Vodă ședeau pe aici tătari amestecați cu românii. Ai mai mulți erau într-o cetate acolo la Grădiște, delavale de Câmpulung". Textul se referă la ruinele castrului roman numit *Jidova*. Ecouri în folclor ale raidurilor tătarăști sunt toponimele: *Drumul Tătarilor* din Sălătrucu de Sus, *Biserica Tătărăscă* și *Bordeiele Tătarilor* din Stroești, *Valea Tătarului* în Nămăiești, pe care legendele locale încearcă să le justifice.

Personaje mitologice și ritualuri străvechi în toponimia muscelor

Albele, pășune din *Valea Pechii* și *Valea Fetelor* din Albeștii de Mușcel, amintesc credința populară în ființe supranaturale al căror nume nu trebuia rostit, fiind înlocuit cu pronumele *ele* (*Iele*), *Dânsele* sau cu epitele: *Mândre*, *Șoimane*, *Măiestre*, *Împărătese*, *Albe*. Pe pășunea amintită nu există nici un indiciu de natură geografică (stânci, vegetație, ape) care să justifice numele topic *Albele*. În credința populară, *Albele* erau ființe supranaturale cu atribuții taumaturgice, care populau locurile retrase, unde existau izvoare. Nu poate fi totuși exclusă originea numelui topic în antroponimul *Albu*, așa cum de la *Gherman* este posibil să se fi format toponimul *Ghermane* din Lăicăi și Godeni, iar de la *Iaroslav* toponimul *Iaroslavele* din Sălătrucu.

Malu lui Sumedru în satul Piatra (Stoenești) denumește un loc unde la 26 octombrie (în ajunul Sfântului Dumitru) se aprind focuri în jurul cărora se adună copiii strigând *Hai la focul lui Sumedru!*, iar adulții le oferă dulciuri și fructe. *Focul lui Sumedru* încheia vara pastorală și se aprindea în trecut când oierii se întorceau în sat. Era un foc purificator care avea și menirea să conserve energia pentru următorul an pastoral. N. Densușianu considera acest ritual o reminiscență a cultului lui Mithra, ca zeu al focului. Aprinderea focurilor la această dată se păstrează ca obicei golit de conținut în satele dintre Dâmbovița și Vâlșan.

În satele de oieri a rămas, de asemenea, o sărbătoare arhaică ce marchează solstițiul de vară, *Nedeia*, al cărei nume originar s-a pierdut, *Nedeia* însemnând *duminică* în limba bulgară și *săptămână* în limbile slav-orientale. Această sărbătoare consta în reuniri ale ciobanilor pe platourile înalte ale munților, unde își comunicau noutățile anului care trecuse. Fuseseră probabil la origini urcări pe munte cu semnificație magico-mitică, de legătură cu sacralul, ulterior fiind travestite în sărbători creștine. *Nedeile* au fost un mijloc important de schimburi cultural-folclorice, economice și religioase, iar în ultimele secole au degenerat în simple târguri. Cu timpul, sărbătoarea a coborât la poalele munților, așa cum arată toponimele *Nedeia Topologului*, loc în șaua Clocotici unde se adunau până recent săteni de pe Valea Topologului și cei din Loviștea și *La Nedeie* din moșia satului Cicănești, sat cu o bogată toponimie pastorală.

În muscele s-au practicat ritualuri de combatere a secetei și de alungare a ploii, întrucât toponimia a reținut numele acestora, *caloianul* și *muma ploii*: dealul *Caloianu* din satul Cotești (Godeni), dealul *Caluiene* în Arefu, culmea *Muma Ploii* în

ale mediului înconjurător: izvorul *La Piatra cu Urmele*, în Rudeni, *La Leacuri*, *La Vâna Rece* în Brădetu, *La Fagul cu Leac* în Cândești, *La Blidulețe* (sau *La Piulițe*) în Albeștii de Muscel, *Izvorul de la Vadul Frumos* (cu apă sulfuroasă) în Sălătrucu.

Urme de animale în toponimia muscelor

D. Cantemir a semnalat urme de animale ce par imprimate în rocile de pe dealurile din zona Ceahlăului. Numele cu care acestea erau puse în evidență în popor este *La Sămne*. G. Giuglea a înregistrat toponimul *În Semne* în Dealurile Năsăudului. Toponimia mușcelor dovedește că preocuparea pentru identificarea *semnelor* a existat și aici. *Izvorul cu Urmele* din Rudeni are denumirea completă *Izvorul cu Urmele de Căprioară* și în apropiere, în satul Morăști o poiană se numește *Urmă de Ied*. În Oești în locul care se numea cândva *Urmă de Vacă* au fost date la iveală mai multe morminte vechi și urme ale unei băi de aur.

Toponime explicate de legende

Legenda este o povestire, un amestec de adevăr și ficțiune cu privire la originea unei ființe, lucru, monument istoric, ținut, cu privire la floră, faună, etc.

Mai multe nume topice au o poveste pe care localnicii o mai cunosc și în prezent așa cum sunt *Lacul cu Bani* din Corbșori, *Piatra Doamnei* din Corbi, *Lacul cu Ochi* din Stroești, *Poiana Doamnei* aflată la hotarul dintre Stroești și Curtea de Argeș, *Șoptana* loc în Stroești, *Masa de Pământ*, culme din Stroești, dealul *Bâldir* din Oești, *Drumul Tătarilor* în Sălătrucu, *Poiana Murgului* în Corbi.

Există câteva toponime provenite din nume de persoane mitificate dintre eroii eponimi naționali cântați în balade și legende populare: *Piscul Negru Vodă* în Berevoești, *Poiana Iancului* (Jianul) în Corbeni, *Părul* (inițial *Gorunul*) lui Dan în Valea Danului. Ultimul nume topic evocă pe unul din domnitorii de la Argeș cu numele *Dan* (*Dan I*, 1383-1386 sau *Dan al II-lea*, 1422-1431), căruia i se atribuie întemeierea satului.

Concluzii

Cele mai numeroase toponime mitologice identificate în mușcele provin din adstratul medieval și din stratul toponimic contemporan românesc.

Toponimele din această categorie atestă vechimea locuirii exprimată de arhaismul unor credințe și probează complementaritatea activităților umane și mobilitatea vetrelor de sate.

* * *

Această lucrare a fost susținută prin proiectul POSDRU/88/1.5/S/61150, "Studii doctorale în domeniul științelor vieții și pământului", proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul operațional sectorial "Dezvoltarea resurselor umane 2007-2013".

BIBLIOGRAFIE

ALESSANDRESCU C. (1893), *Dicționarul geografic al județului Muscel*, Stabilimentul Grafic J.V.Socecu, București, p. 188.

BUTCULESCU D. (1927), *Măgurile, Movilele, Gorganele din România*, BSRRG, XLVII, București, p. 185.

CEAUȘANU GH. (2001), *Superstițiile poporului român*, Editura Saeculum I.O., București, p. 78-79.

IORDAN I. (1963), *Toponimie românească*, Editura Academiei, București, p. 232-252.

KERNBACH V. (1994), *Universul mitic al românilor*, Editura Lucman, București, p.169.

RĂDULESCU-CODIN C. (1910), *Din trecutul nostru. Legende, tradiții și amintiri istorice*, Câmpulung, p. 68.

RĂDULESCU-CODIN C. (1922), *Muscelul nostru*, Câmpulung, p. 37.

VULCĂNESCU R. (1975), *Toponimie mitică românească*, Lucrările Simpozionului de Toponimie, Institutul de Geografie, București, p. 187.

Facultatea de Geografie

Școala Doctorală "Simion Mehedinți"

010041, București, sector 1, Bd. Nicolae Bălcescu nr.1

Primit în redacție: 30.09.2010

Revizuit: 30.11.2010

Acceptat pentru publicare: 29.12.2010

CARACTERISTICILE REGIMULUI HIDROLOGIC AL RÂULUI VÂLSAN ÎN PERIOADA 1966-2005

Roxana BADEA, Emanuel MAILAT

THE CHARACTERISTICS OF HYDROLOGICAL REGIME OF VÂLSAN RIVER BETWEEN 1966-2005. *In this paper are analysed the characteristics of hydrological regime of Vâlsan river between 1966-2005. Through analysed elements: medium, minimum and maximum flows we are trying to identify the main characteristics of the specific hydrological regime of the river, its behaviour throughout drought periods and calculating maximum flows with different probabilities for overflow. The methodology used for this paper was usefull to emphasize the hydrological characteristics of Vâlsan river through data processing of Brădet and Mălureni hydrometric stations. In this period Vâlsan river had a permanent flow despite of dam building in 1967 with modification of flow values.*

Cuvinte cheie: râul Vâlsan, scurgere medie, scurgere minimă, scurgere maximă

Introducere

Bazinul hidrografic al râului Vâlsan este situat în partea centrală a României. Râul Vâlsan își are izvoarele în Munții Făgăraș la peste 2000 m; este afluent pe stânga al râului Argeș, are lungimea de 81 km și suprafața bazinală de 348 kmp². Denumirea de râul Vâlsan o poartă încă de la izvoare și până la confluența cu râul Argeș (localitatea Merișani). Configurația rețelei hidrografice și modul ei de organizare sunt condiționate în principal de tectonică și litologie, precum și de factorii fizico-geografici (Geografia României, vol. I, 1983). Prin analiza debitelor medii, maxime și minime, înregistrate în perioada 1967–2005 s-a urmărit identificarea regimului hidrologic specific râului Vâlsan, comportamentul în perioadele de secetă a bazinului hidrografic la debite lichide minime ale râului, precum și calculul debitelor maxime cu diverse probabilități de depășire.

Obiectivul principal al lucrării este prezentarea regimului hidrologic al râului Vâlsan. Bazinul hidrografic al râului Vâlsan (BHRV) în amonte de localitatea Brădet și albia minoră a râului Vâlsan până la confluența cu râul Argeș constituie Rezervația Mixtă Vâlsan (Hotărârea Consiliului Județean Argeș nr. 18/1994). Albia minoră a

Vâlsanului este singurul ecosistem în care trăiește aspretele (*Romanichthys valsanicola*, Bănărescu, Dumitrescu și Stoica 1957). Scăderea debitului lichid în urma construirii lacului de acumulare Vâlsan (1967) a fost principala cauză care a dus la extincția speciei, de aceea considerăm că este necesară o analiză a debitelor și a regimului hidrologic al acestui râu.

Date și metode

Pentru a evidenția caracteristicile hidrologice ale râului Vâlsan au fost utilizate și prelucrate datele înregistrate la stațiile hidrometrice Brădet și Mălureni. Stațiile hidrometrice sunt dotate cu aparatură standard de măsurare a principalilor parametri hidrometrici. Stația Brădet este amplasată în amonte, iar stația Mălureni în aval, aproape de confluența Vâlsanului cu râul Argeș. Prin prelucrarea datelor s-a urmărit obținerea unor corelații ale elementului debit cu valori specifice fiecărei stații hidrometrice, pe baza cărora să se poată obține valori acceptate de literatura de specialitate care ulterior să fie valorificate.

Pe baza datelor centralizate de Direcția Apelor Argeș Vedea (D.A.A.V.) care coordonează și îndrumă activitatea hidrometrică de la stațiile hidrometrice Brădet și Mălureni situate pe râul Vâlsan, s-au calculat analitic debite medii lunare multianuale, medii anuale, multianuale, debite maxime și minime lunare, anuale, istorice și s-a verificat omogenitatea șirurilor de date și repartiții anotimpuale ale scurgerii lichide.

Pe baza acestor date s-au întocmit hidrografe și repartiții anotimpuale ale scurgerii lichide. S-au calculat coeficienții moduli ai scurgerii medii lunare și anuale și s-au întocmit grafice pe baza cărora se pot identifica diferite faze ale regimului hidrologic în bazinul Vâlsan.

Întrucât stația hidrometrică Mălureni a fost înființată în anul 1970, iar pentru perioada 1967–1970 nu am avut la dispoziție debite măsurate, am realizat o reconstituire a debitelor lichide, medii, minime și maxime pentru această perioadă pe baza corelației liniare simple în funcție de debitele înregistrate la stația hidrometrică Brădet în perioada 1967–1970.

Formulele utilizate pentru calculele amintite mai sus sunt repartizate în tabelele astfel: formule utilizate pentru parametrii scurgerii (Tabel 1); formule utilizate pentru calcule statistice; formule utilizate pentru scurgerea maximă (Tabel 2).

Calculul debitului maxim prin metoda empirică, bazat pe înregistrările reale, s-a realizat făcând raportul între numărul de ordine al fiecărui debit înregistrat, ordonat descrescător și numărul total de termeni la care se adaugă valoarea unu pentru mai multă siguranță; raport înmulțit cu 100 pentru determinarea probabilității fiecărui debit înregistrat.

Metoda cea mai sigură în determinarea debitului cu probabilitatea de depășire de 1% o constituie metoda curbelor teoretice de probabilitate Pearson III și Kritki Mankel pe care am aplicat-o în analiza noastră după formula dată de Șerban P.,

Stănescu V., Roman P., 1989.

Tabel 1

Formule utilizate pentru parametrii scurgerii

Parametrii calculați	Formula utilizată	Descriere termeni utilizați în formula de calcul
Coeficienții moduli ai scurgerii medii lunare și anuale cu ajutorul	$K_i = Q_0 / Q_M$	K_i – coeficientul modul Q_0 – debitul mediu anual (mc/s) Q_M – debitul mediu multianual (mc/s)
Debitul specific	$q = Q_0 / F * 1000$	q – debitul specific (l/s/kmp) Q_0 – debitul mediu (mc/s) F – suprafața bazinului hidrografic (Kmp)
Corelației liniare simple în funcție de debitele înregistrate la stația hidrometrică Brădet în perioada 1967 – 1970	$Y = aX \pm b$	Y – debitul reconstituit (mc/s) X – debitul înregistrat (mc/s) a și b – coeficienți de corelație

Sursa: după Savin 2001

Tabel 2

Formule utilizate pentru scurgerea maximă

Parametrii calculați	Formula utilizată	Descriere termeni utilizați în formula de calcul
Formula rațională	$Q_{1\%} = k * \alpha * i_{1\%} * F$	$Q_{1\%}$ = debitul cu probabilitatea de depășire de 1% k = coeficient de transformare a ploii din mm/min în mc/s = 16,7 α = coeficient de scurgere $i_{1\%}$ = intensitatea ploii cu probabilitatea de 1%
	$i_{1\%} = S_{1\%} / (T_c + 1)^n$	$S_{1\%}$ = intensitatea instantanee a ploii pentru probabilitatea de 1% T_c = timpul de concentrare n = parametru între 0,5 specific zonelor de munte și 0,67 aparținând zonei de șes
	$T_c = L/V$	L = lungime râul; V = viteza de propagare
Formula reducțională	$q_{1\%} = B_{1\%} / (F+1)^n$	$q_{1\%}$ = debitul specific cu probabilitatea de depășire de 1% $B_{1\%}$ = intensitatea maxima a scurgerii în mc/s/Kmp F = suprafața bazinului hidrografic n – parametru variind între 0,4–0,6 în funcție de altitudinea bazinului hidrografic

Sursa: după Șerban, Roman 1989

Prelucrarea debitelor maxime a constat în calculul mediei aritmetice, a variantei, abaterii medii pătratice, coeficientul de variație și coeficientul de simetrie

față de medie. În urma prelucrării automate a debitelor maxime înregistrate s-au trasat curbele teoretice de probabilitate Pearson III și Kritki Mankel precum și curbele de probabilitate empirică specifice în secțiunea fiecărei stații hidrometrice: Brădet și Mălureni. Pe baza debitelor lichide medii lunare, anuale și a debitului lichid multianual s-au calculat coeficienții moduli lunari și anuali necesari în evidențierea perioadelor cu scurgere bogată, peste media multianuală și a perioadelor cu deficit de umiditate.

Discuții

Râul Valsan are o scurgere în regim amenajat, ea este influențată de folosințele de consum ale apei și de amenajările de acumulare a apei. Din această cauză am dorit ca să reconstituim debitul natural al Vâlsanului. Acest debit a fost reconstituit pe baza debitelor captate și acumulate de consumatori.

Scurgerea medie. Debitul mediu multianual al râului Vâlsan calculat în perioada anilor 1968–1998 a fost de **0.970 mc/s** la stația hidrometrică Brădet și **1.77 mc/s** la stația hidrometrică Mălureni. Acest parametru hidrologic a fost calculat pe baza debitelor medii anuale prezentate în hidrograful debitelor medii anuale (Fig. 1).

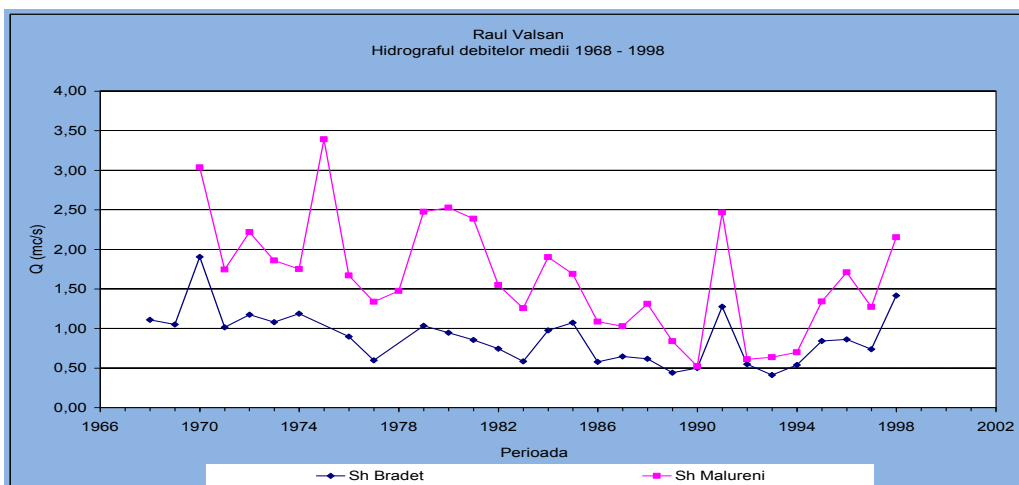

Fig. 1 - Râul Vâlsan - Variația debitelor medii anuale
(sursa datelor: D.A.A.V. Pitești)

Pe baza debitelor medii lunare s-a calculat **debitul specific** anual pentru fiecare stație hidrometrică (S.h.): Brădet și Mălureni. Debitul specific scade odată cu creșterea suprafeței bazinului și scăderea altitudinii bazinului (Savin 2001). Debitul specific este strâns influențat de suprafața și altitudinea bazinului hidrografic pentru care este calculat. Debitele specifice medii multianuale au fost calculate pentru râul

Vâlsan pe o perioadă de 31 ani. Debitului specific mediu multianual în secțiunea stațiilor hidrometrice este de 7,9 l/s/kmp la stația hidrometrică Brădet, iar la stația hidrometrică Mălureni are valoarea 7,4 l/s/kmp (Fig.2).

Excepție de la regulă fac anii 1975, 1979, 1980 și 1981 datorită aportului mare de bazin și a numeroșilor afluenți bine reprezentați și a concentrării ploilor în zona bazinului inferior al râului Vâlsan.

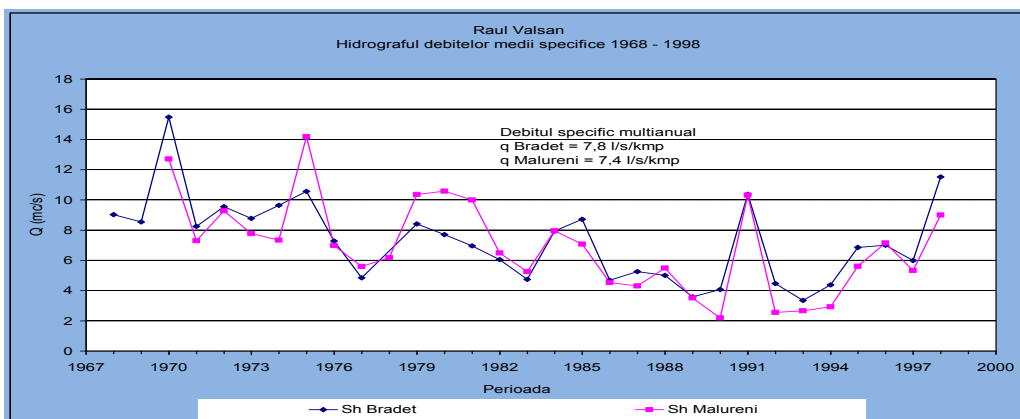

Fig. 2 - Râul Vâlsan - Debite lichide specifice medii anuale
(sursa datelor: D.A.A.V. Pitești)

Pe hidrograful coeficienților moduli anuali (Fig. 2) se observă perioade ce au valoarea coeficientului modul subunitar, corespunzătoare perioadelor cu deficit de umiditate și perioade cu coeficientul modul supraunitar specifice anilor cu excedent de umiditate și cu scurgerea lichidă peste media multianuală (coeficient modul 1).

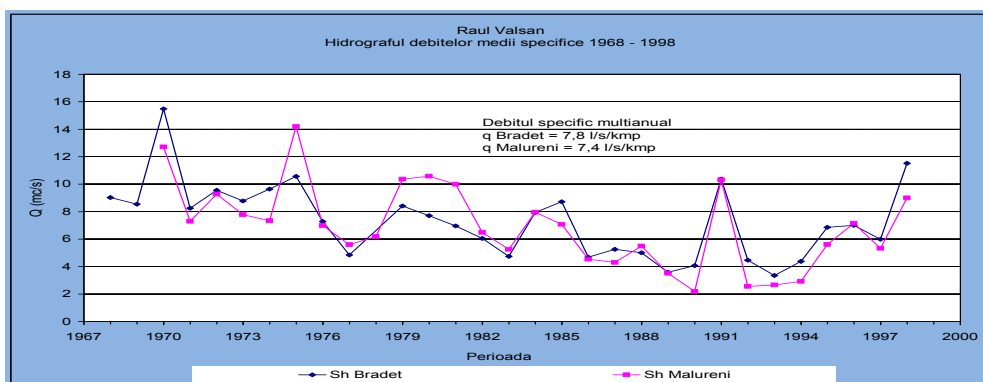

Fig. 3 - Râul Vâlsan-Varianta coeficientului modul
(Sursa datelor D.A.V.V. Pitești)

Din hidrografele realizate pentru debite lichide medii, debite specifice și coeficienții moduli anuali reies patru perioade 1976-1978, 1981-1982, 1986-1990 și 1992-1995 ce cuprind 3-5 ani consecutivi caracterizați printr-o scurgere lichidă sub media multianuală perioade întrerupte de ani cu ape mari, de regulă o dată la 5 ani (1970, 1975, 1979, 1991, 1996, 2005).

Din analiza debitelor medii lunare multianuale și a debitelor specifice lunare multianuale, reiese că la cele două stații hidrometrice, Brădet și Mălureni începând din luna august și până în luna februarie debitele medii se mențin sub media multianuală (**0,970 mc/s** – S.h. Brădet; **1,77 mc/s** – S.h. Mălureni), iar primăvara (martie, aprilie, mai) valorile se situează peste media multianuală datorită creșterii temperaturilor aerului ce favorizează topirea zăpezilor în zona montană și ploi însemnate cantitativ în zona deluroasă. În luna iulie debitele medii lunare multianuale se situează ușor peste debitele medii multianuale, aceasta fiind luna de trecere de la perioadele cu scurgere bogată la perioada cu scurgere deficitară.

După construirea lacului de acumulare Vâlsan, debitul râului a fost modificat substanțial (fig.4).

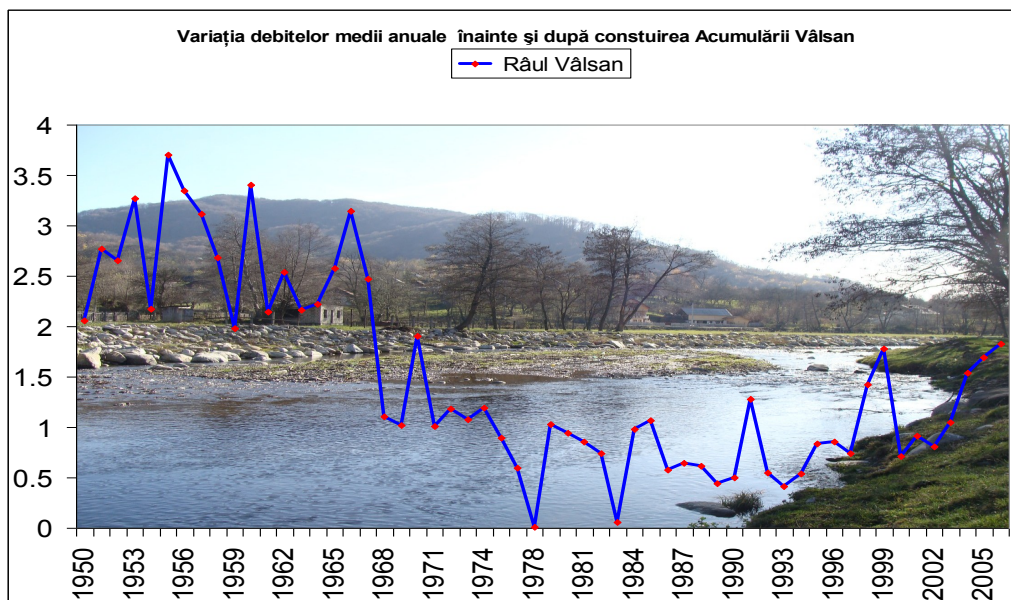

Fig. 4 - Râul Vâlsan - Variația debitelor medii anuale (mc/s) – înainte și după constuirea Lacului de acumulare Vâlsan (sursa datelor: D.A.A.V. Pitești)

Scurgerea maximă. Scurgerea maximă este influențată de relația ploaie-scurgere, relație ce depinde de intensitatea ploii, geologia și relieful bazinului

hidrografic precum și gradul de împădurire al acestuia. Primul element important al scurgerii maxime este debitul maxim generat de ploii torențiale, adică acel debit care a fost necesar pentru dimensionarea evacuărilor de ape mari.

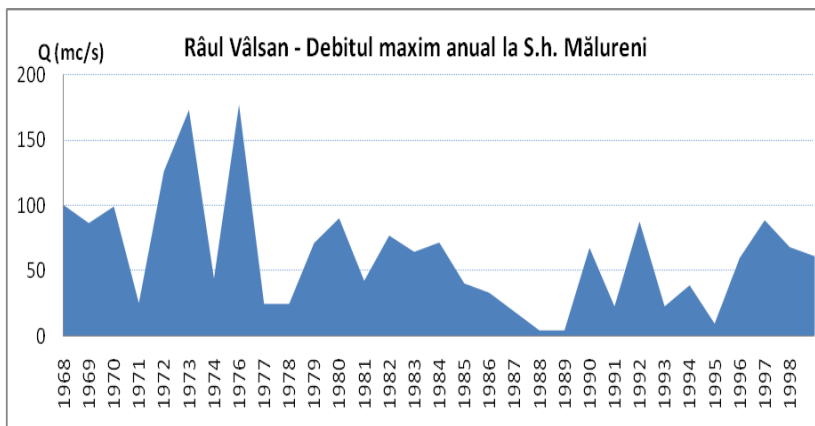

Fig. 5 - Debitul maxim anual la S.h. Brădet
(sursa datelor: D.A.A.V. Pitești)

La S.h. Brădet (Fig. 5.) debitul maxim analizat în perioada 1968 -1998 a înregistrat valoarea maximă în anul 1973 când a avut valoarea 108 mc/s. În intervalul celor 30 de ani debitul maxim al Vâlsanului la S.h. Brădet a înregistrat valori în general sub 20 mc/s. Din analiza figurii 5. pot fi remarcăți anii 1970, 1974, 1979, 1982, 1996 în care s-au produs cele mai mari debite maxime ale Vâlsanului și anii 1968, 1969, 1973, 1980, 1984, 1986, 1993 când aceste debite au avut cele mai mici valori. Cel mai redus debit maxim al Vâlsanului (4,01 mc/s) la S.h. Brădet a fost înregistrată în anul 1986.

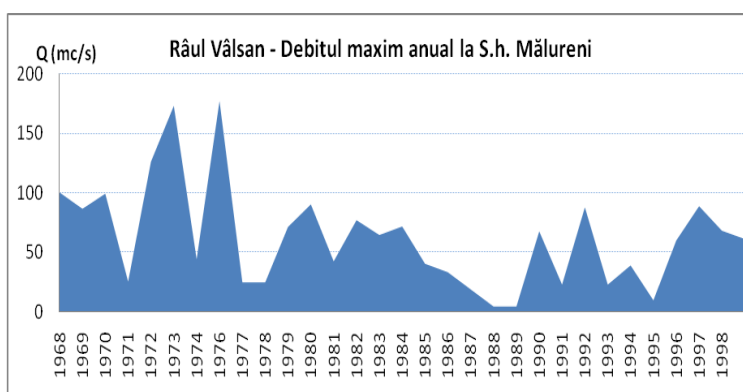

Fig. 6 - Debitul maxim anual la S.h. Mălureni
(sursa datelor: Stația Hidrologică Pitești)

Scurgerea minimă. Pe râul Vâlsan în perioada analizată, 1968–1998, nu a fost evidențiat fenomenul de secare. Debitele minime absolute fiind de 0,042 mc/s în data de 13.01.1989 la stația Brădet și 0.040 mc/s în data de 31.08.1987 la stația hidrometrică Mălureni. Din analiza hidrografelor debitelor medii anuale, minime lunare multianuale și a coeficienților moduli putem aprecia că anii cu deficit de umiditate au fost 1977, 1983 și perioadele 1986-1990; 1992-1994.

Din 1977 se constată tendința continuă de scădere a coeficienților modului în perioadele cu deficit de umiditate. Cel mai secetos an a fost anul 1993 cu coeficient modul de 0.36 la stația hidrometrică Mălureni și 0,42 la stația hidrometrică Brădet.

Totuși în perioada acestor ani secetoși în lunile februarie, martie și aprilie când încep să se topească zăpezile din aval către amonte, constatăm o creștere a debitului atât la stația hidrometrică Brădet cât și la stația hidrometrică Mălureni, pentru ca mai apoi, începând cu luna iunie debitele minime să scadă continuu până în luna ianuarie (Fig. 9). Acest lucru se constată și din analiza debitelor minime lunare multianuale unde observăm creșteri importante și constante odată cu încălzirea temperaturilor atmosferice.

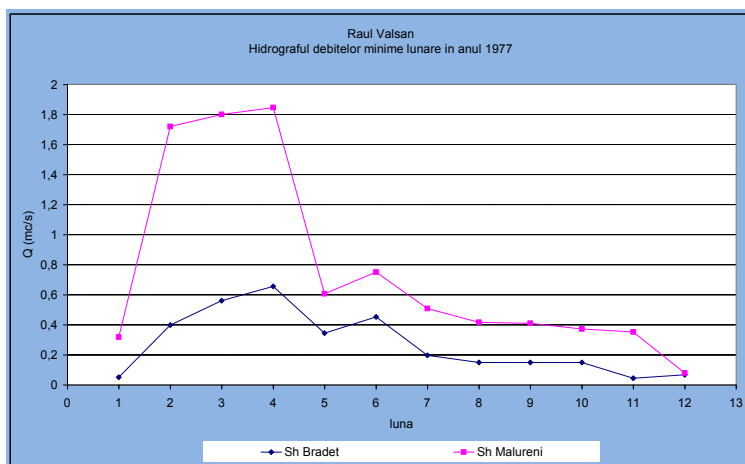

Fig. 9 - Râul Vâlsan - Scurgerea lichidă minimă în anul 1977
(sursa datelor: D.A.A.V. Pitești)

Hidrograful scurgerii minime lunare din anul 1977 reliefează cel mai bine existența pierderilor de apă din bazinul hidrografic al râului Vâlsan în perioada iunie-ianuarie și alimentarea râului exclusiv din precipitații și din topirea zăpezilor.

Din analiza debitelor minime lunare înregistrate în anul secetos 1977 se observă o diminuare continuă a debitelor începând cu luna iunie atât la stația hidrometrică Brădet cât și la stația hidrometrică Mălureni, debite minime

înregistrându-se în luna decembrie datorită înglobării cantităților de apă în gheață atunci când temperaturile aerului sunt negative.

Fig.10 - Râul Vâlsan – localitatea Galeșu

În campaniile de teren realizate în perioada 2007-2011 am sesizat că debitul Vâlsanului este în continuare foarte scăzut (Fig. 10), regim pe care râul îl are în aval de captare.

În perioada cu deficit de umiditate a anilor secetoși costatăm frecvente pierderi de apă în bazinul inferior al râului Vâlsan între stațiile hidrometrice Brădet și Mălureni datorită structurii geologice și a evaporației ridicate, situație elocventă în anul 1992 când coeficientul modul anual a avut valoarea de 0,50 la stația hidrometrică Brădet și 0,29 la stația hidrometrică Mălureni. În acest an pe toată perioada august–decembrie pierderile de debite între stațiile hidrometrice Brădet și Mălureni au fost de cca. 0,100 mc/s (Fig.11).

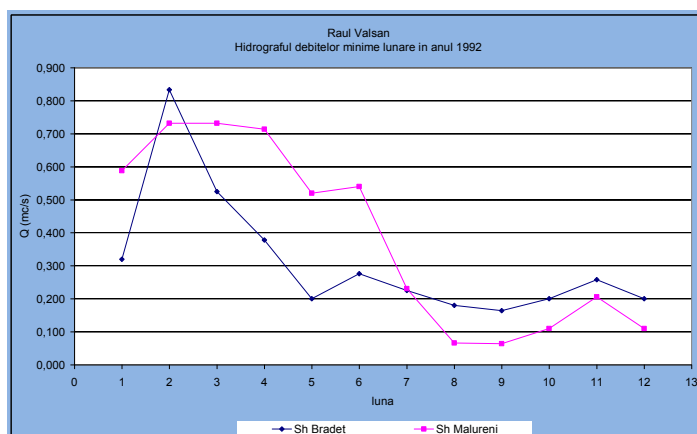

Fig. 11- Râul Vâlsan - Debite lichide minime în anul 1992 (sursa datelor: D.A.A.V. Pitești)

Prin urmare stația hidrometrică Brădet situată în bazinul superior al râului Vâlsan prezintă o mai mică amplitudine a debitelor minime, deci o omogenitate mai bună a scurgerii lichide multianuale, fiind mai puțin afectată de factorii climatici ocazionali sursa de alimentare cu apă constituind-o izvoarele din zona montană înaltă. La stația hidrometrică Mălureni în perioadele cu deficit de umiditate se înregistrează mari pierderi de apă față de stația hidrometrică Brădet, cauza fiind infiltrația apei în nisipurile și pietrișurile din zona Dealurilor Argeșului.

Tabel 3

Debitele cu probabilitatea de depășire de 1% și 5%

Nr. Crt.	Stația hidrometrică	F (kmp)	Q p% (mc/s)	
			Q1%	Q5%
1	Brădet	123	290	164
2	Mălureni	239	325	184

Surgerea medie anotimpuală. Cantitatea de apă transportată anotimpual de râul Vâlsan este influențată direct de aportul surselor de alimentare. Acest aport este influențat considerabil de condițiile climatice.

Începând cu luna martie scurgerea lichidă începe să fie din ce în ce mai bogată. Valorile maxime sunt în luna mai la ambele stații hidrometrice (Brădet și Mălureni), deoarece la altitudinile cele mai înalte, peste 1100 m, se topește întreaga cantitate de zăpadă și toate văile cu expunere vestică cedează întreaga cantitate de apă provenită din zăpadă.

Din luna mai în bazinul hidrografic al râului Vâlsan, bogăția în apă se reduce pe fiecare lună, debitele medii lunare multianuale și debitul specific înregistrat la stațiile hidrometrice Brădet și Mălureni scăzând treptat și continuu până în luna septembrie. Din luna octombrie debitele medii lunare încep să crească sensibil până în luna noiembrie, iar apoi pe fondul scăderii temperaturilor sub 0°C, o bună cantitate de apă este stocată în gheață și debitele medii lunare se reduc foarte mult, luna ianuarie având aproximativ același debit cu luna septembrie. Lunile ianuarie și septembrie au debitele cele mai mici.

Debitele medii anotimpuale multianuale prezintă mici variații ale scurgerii de 1-2% în timpul aceluiași anotimp între cele două stații hidrometrice analizate, în funcție de condițiile fizico-geografice specifice bazinul hidrografic controlat de acestea.

În anotimpul iarna datorită condițiilor climatice foarte variate ce depind de altitudinea bazinului hidrografic se constată o modificare a repartiției scurgerii, astfel că la stația hidrometrică Brădet se controlează un bazin hidrografic cu altitudinea medie de 1387 m, repartiția scurgerii în acest anotimp este de 17%, iar la stația

hidrometrică Mălureni unde altitudinea medie a bazinului hidrografic este de 1014 m repartiția scurgerii este de 18% din scurgerea medie multianuală. Aceste modificari se datorează înglobării volumului de apă disponibil pentru scurgere în zăpada și gheața ce se instalează de timpuriu în bazinul superior.

În timpul primăverii când încep să se topească zăpezile din zona montană prin secțiunea stației hidrometrice Brădet se scurge 39% din volumul mediu multianual, în timp ce la stația hidrometrică Mălureni se înregistrează 38% din volumul scurgerii (Fig. 12) datorită cultivării timpurii a terenurilor și necesitatea refacerii umidității din sol.

Vara datorită averselor din precipitații și a solului, care se întărește puternic și nu mai permite infiltrarea rapidă, se produc scurgeri importante și datorită aportului de bazin volumul scurgerii este de 28% în secțiunea stației Mălureni în timp ce în zona montană la Brădet volumul scurgerii este de 26%.

Acest aport la stația hidrometrică Mălureni poate fi pus și pe baza alimentării râului din subteran din apa acumulată în urma precipitațiilor din primăvară și cedării ei prin izvoare în timpul verii, atunci când râul nu mai este alimentat pluvial.

Toamna, deși cantitățile de precipitații sunt abundente și aportul de bazin ar trebui să fie mare volumul scurs în secțiunea stației hidrometrice Mălureni este de 16% în timp ce la Brădet scurgerea este de 18% pierderea de 2% din părțile joase ale bazinului reprezentând deficitul de apă din subteran cedat în timpul verii care trebuie refăcut.

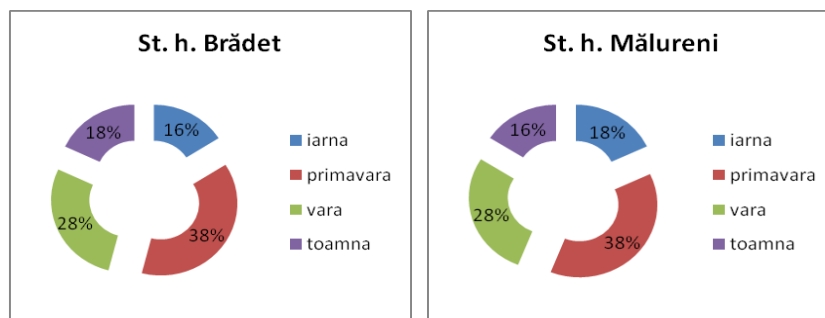

Fig. 12 - Râul Vâlsan – Repartiția scurgerii medii anotimpuale în perioada 1968-1998 (sursa datelor: D.A.A.V. Pitești)

Faptul ca râul Vâlsan dispune de izvoare puternice în regiunea montană face ca debitele medii ale acestui râu sa nu fie puternic influențate de precipitații, iar repartiția scurgerii anotimpuale să nu se modifice esențial în perioada aceluiași anotimp la stațiile hidrometrice. Anul 1975, an de excepție din punct de vedere al precipitațiilor și al scurgerii lichide se caracterizează prin debite medii lunare peste media multianuală, acest lucru reiese foarte bine din analiza grafică a coeficienților moduli lunari calculați pentru cele două stații hidrometrice (Fig. 13).

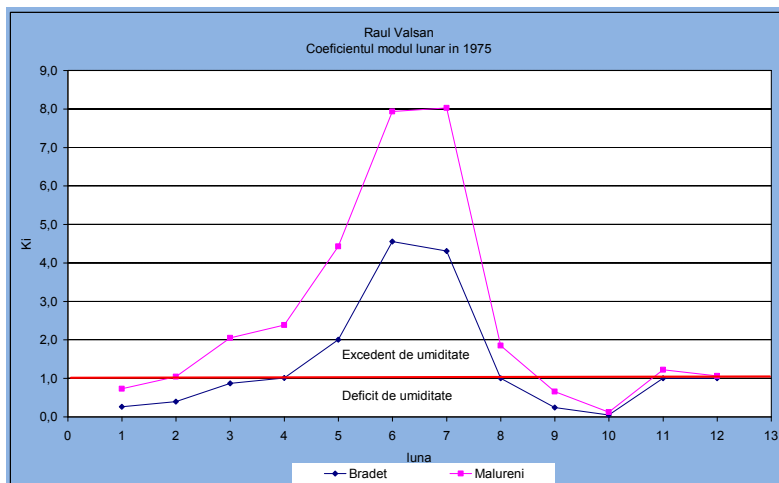

Fig. 13- Râul Vâlsan - Variația coeficientului modul lunar pe Râul Vâlsan în anul 1975 (sursa datelor: D.A.A.V. Pitești)

Tabel 4

Analiza comparativă a debitului din anul 2005 față de debitele multianuale

S.h.	Period a	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I-XII
Brădet	1975	0,34	0,39	0,61	0,72	1,9	4,29	5,36	0,96	0,22	0,31	0,25	0,19	1,3
	1968-1998	1,35	0,99	0,71	0,72	0,94	0,94	1,24	0,96	0,92	7,23	0,25	0,19	0,97
	Ki	0,26	0,40	0,87	1,01	2,00	4,55	4,31	1,00	0,24	0,04	1,00	1,00	1,34
Mălu- reni	1975	0,91	1,03	1,61	1,9	4,96	11,2	14	2,51	0,57	0,82	0,66	0,50	3,39
	1968-1998	1,25	0,99	0,78	0,79	1,12	1,41	1,74	1,35	0,87	6,74	0,54	0,47	1,75
	Ki	0,73	1,04	2,05	2,38	4,43	7,93	8,03	1,85	0,65	0,12	1,22	1,06	1,94

Sursa: D.A.A.V. Pitești

În Fig. 13 se constată prin interpretarea coeficientului modul că debitul mediu în luna iulie la stația hidrometrică Mălureni în anul 1975, este de opt ori mai mare față de debitul mediu lunar multianual al lunii iulie, iar la stația hidrometrică Brădet în luna iunie debitul mediu lunar este de 4,5 ori mai mare decât debitul lunar multianual al aceleiași luni calculat pentru perioada 1968-1998. Prin compararea debitelor medii lunare înregistrate în anul 1975 cu debitele lunare multianuale și calcularea coeficientului modul (K_i) (Tabel 4) rezultă că acest an a fost unul deosebit de ploios, scurgerea medie din lunile de primăvară și vară, situându-se peste media lunară multianuală la stația

hidrometrică Mălureni în timp ce la stația hidrometrică Brădet numai în lunile mai, iunie și iulie s-au înregistrat coeficienți moduli mult peste valoarea 1 indicând faptul că ploaia a fost concentrată pe jumătatea inferioară a bazinului, în zona deluroasă.

După această perioadă deosebit de ploioasă în luna octombrie se înregistrează un deficit de umiditate, coeficientul modul la ambele stații hidrometrice fiind de 0,5.

Râul Valsan, caracterizat printr-o scurgere permanentă nu a secat niciodată, deși prezintă un bazin hidrografic de dimensiuni reduse. În perioada analizată 1966–2005 pe Râul Vâlsan nu a fost evidențiat fenomenul de secare, debitele minime absolute fiind de 0,042 mc/s în data de 13.01.1989 la stația hidrometrică Brădet și 0.040 mc/s în data de 31.08.1987 la stația hidrometrică Mălureni. Debitul mediu multianual în perioada anilor 1968–1998 este de 0,970 mc/s la stația hidrometrică Brădet, 1,77 mc/s la stația hidrometrică Mălureni.

Debitele medii ale râului Vâlsan au oscilat în limite largi în funcție de caracteristicile pluviometrice ale fiecărui an. După construirea lacului de acumulare Vâlsan debitele medii anuale au înregistrat valori mult mai mici în comparație cu perioada anterioară construirii lacului.

În perioada cu deficit de umiditate a anilor secetoși constatăm frecvente pierderi de apă în bazinul inferior al Râul Vâlsan între stațiile hidrometrice Brădet și Mălureni datorită structurii geologice și a evaporăției ridicate, situație elocventă în anul 1992 când coeficientul modul anual a avut valoarea de 0,50 la stația hidrometrică Brădet și 0,29 la stația hidrometrică Mălureni. În acest an pe toata perioada august–decembrie pierderile de debite între stațiile hidrometrice Brădet și Mălureni au fost de cca. 0,100 mc/s.

Debitele maxime istorice pe râul Vâlsan au avut următoarele valori: 108 mc/s la stația hidrometrică Brădet în data de 10 mai 1973, și 177 mc/s la stația hidrometrică Mălureni în data de 2 iulie 1975.

Din analiza debitelor maxime înregistrate în perioada 1968-2005 constatăm că viituri majore s-au produs o dată la 30 de ani exceptând perioada catastrofală din anii 1973 și 1975 când s-au produs cele mai mari viituri pe întreg bazinul hidrografic al Râul Argeș. Din aceasta perioadă și până în anul 2005 nu au mai fost înregistrate debite de peste 100 mc/s la stația hidrometrică Mălureni.

Deși s-au produs viituri cu debite mari, acestea nu au atins încă debitele cu probabilitatea de depășire de 5% (Brădet –164 mc/s, Mălureni–184 mc/s) în perioada 1968–2005 fapt ce atestă buna alegere a curbei de probabilitate pentru debitele de calcul de 1%.

Din verificările făcute pe baza corelațiilor liniare simple realizate între stațiile hidrometrice Brădet și Mălureni rezultă că datele utilizate în determinare ecuațiilor liniare au fost de bună calitate, iar rezultatele obținute au un grad acceptabil de precizie.

* * *

Această lucrare a fost susținută în cadrul proiectului POSDRU/6/1.5/S/24, “Studii doctorale în domeniul științelor vieții și pământului”, proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial “Dezvoltarea resurselor umane 2007-2013”.

BIBLIOGRAFIE

BĂNĂRESCU P., BLESS R., GEORGESCU A. (1995), *Threatened fishes of the world: Romanichthys valsanicola*, Dumitrescu, Bănărescu and Stoica, 1957 (Percidae), Environmental biology of fishes, Kluwer Academic Publishers nr. 43, pag. 144, Olanda.

SAVIN C. (2001), *Hidrologia Râurilor*, Edit. Reprograf, Craiova.

ȘERBAN P., STĂNESCU V., ROMAN P. (1989), *Hidrologie dinamică*, Edit. Tehnică, București.

UJVARI I. (1972), *Geografia apelor României*, Edit. Științifică, București.

* * * (1962-1974), *Anuarul hidrologic* - Institutul de Meteorologie și Hidrologie, București.

* * * (1968-2005), Direcția Apelor Argeș Vedea (DAAV), Pitești.

* * * (1983), *Geografia României*, vol. I, Edit. Academiei, București.

* * * (1994), *Hotărârea Consiliului Județean Argeș nr. 18/1994*.

* * * (2003), *Rezervația Naturală Mixtă Vâlsan*, în ziarul Argeș Expres, Curtea de Argeș.

Facultatea de Geografie

Școala Doctorală “Simion Mehedinți”

010041, București, sector 1, Bd. Nicolae Bălcescu nr. 1

Primit în redacție: 01.09.2010

Revizuit: 15.11.2010

Acceptat pentru publicare: 29.12.2010

AȘEZĂRILE RURALE ÎN RAPORT CU MĂRIMEA DEMOGRAFICĂ. STUDIU DE CAZ - SATELE SĂLĂJENE LA EST DE JIBOU

Oana Andreia PUIA

RURAL SETTLEMENTS IN RELATION TO POPULATION SIZE. CASE STUDY - SALAJ VILLAGES FROM EAST OF JIBOU. *To analyze the viability of rural settlements in East Salaj it has to take into account the factors that determine the sustainability of villages such as: demographic, economic, cultural, psychological and political. Starting and spiritual life, it was found that over time some of them were lost. It is recognized that rural heritage should be preserved because it defines the relevant geographical area. The analysis showed that there is a direct link between population size and degree of viability of rural settlements. The heritage protection is dependent on this relationship. Thus, it appears that very small villages are those with the lowest degree of viability and the large villages, with full history shows a high viability.*

Cuvinte cheie: podiș, platforma someșană, potențial demografic, viabilitate.

Introducere

Situat în nord-vestul României, județul Sălaj, cunoscut istoric ca *Țara Silvaniei*, este înconjurat de patru județe: Satu Mare și Maramureș în nord, Bihor spre vest și Cluj spre sud și est. Fizico-geografic, spațiul sălăjean se suprapune în mare parte reliefului cu aspect deluros dintre Munții Apuseni și grupa nordică a Carpaților Orientali. Acest areal puternic fragmentat tectonic este străbătut de la SV spre NE de două aliniamente de horsturi cristaline de vârstă hercinică formând *jugul intracarpatic* ce leagă Depresiunea Transilvaniei și Bazinul Panonic, fiind cunoscut în literatura de specialitate sub denumirea de *Platforma Someșană* (Maier, 2001). Marcat de culoarul râului Someș, arealul estic al județului Sălaj aparține acestei structuri recunoscută de specialiștii geologi și geografi ca fiind cea mai complexă subunitate morfo-structurală a Depresiunii Transilvaniei. Varietatea reliefului de dealuri înalte și piemonturi joase, depresiuni longitudinale sau culoare de vale cu interfluvii alungite acoperite cu vii și livezi, se constituie în importante zone agricole și de concentrare a așezărilor umane. Teritorial-administrativ, Podișul Someșan se suprapune Regiunii de dezvoltare de Nord-Vest, județul Sălaj având o poziție centrală

față de celelalte patru județe. Specificul regiunii este dat de densitatea ridicată a așezărilor rurale mici și mijlocii, dezvoltate în lungul arterelor de circulație și/sau culoarelor de vale ce se constituie - în absența orașelor mari din Podișul Someșan - în centre locale de polarizare (Gilău, Apahadia, Gâlgău, Ileanda etc.).

La sfârșitul secolului al XIX-lea, cercetările geografice în acest spațiu au fost evidențiate în numeroase lucrări de referință și studii aprofundate, precum cele ale lui Victor Rusu: *“Din trecutul Silvaniei”* (1889) și *„Silvania antică”* (1890) sau sinteza lui Petri Mor redactată în șase volume și scrisă în limba maghiară, numită *Monografia județului Sălaj*, ce apare la Budapesta în perioada anilor 1901 – 1906. În anul 1957, Alexandru Savu, prin lucrarea sa *Contribuții la raionarea geomorfologică a Platformei someșene*, certifică rezultatul cercetărilor științifice de specialitate geografică a acestui areal. În anul 1979, Aurel Maier publică în revista *Studia Universitatis Babeș – Bolyai – Geografie*, articolul *Câteva considerații asupra rețelei de așezări rurale din latura sudică a Podișului Someșan*, în care se prezintă aspecte deosebite cu privire la satul sălăjan, precum și situația populației locului, a ocupației acesteia, a elementelor de tradiție și cultură populară.

După anul 2000, se intensifică cercetările din domeniul geografiei umane cu precădere asupra spațiului rural, atât pentru întreg bazinul Transilvaniei, cât și în spațiul someșan. În acest sens, se evidențiază Grigor Pop cu lucrarea *Depresiunea Transilvaniei* (2001), iar Aurel Maier publică un studiu elaborat de geografie umană - *Podișul Someșan. Populația și așezările*, ce reprezintă un punct de plecare în studiile geografice actuale. În anul 2004, apare lucrarea *Planul de amenajare a teritoriului regiunii de Nord – Vest*, elaborată de un colectiv de autori sub îndrumarea prof. univ. dr. Pompei Cocean, care dorește să fundamenteze strategiile de dezvoltare economico – socială în perspectiva dezvoltării durabile.

O contribuție deosebită asupra spațiului sălăjan o aduce Pop C. C. în teza sa de doctorat *Dimensiunea geografică a axei naturale, sociale și economice Jibou – Zalău – Șimleul Silvaniei – Marghita în perspectiva dezvoltării durabile. Studiu de geografie integrată*, susținută la Cluj Napoca în anul 2003. Același autor publică și o serie de articole: *Zălăul, toponimie, mărturii istorice și funcție spațială* (2004), *Influențele geografico – istorice în Țara Silvaniei; Resurse naturale și aspecte contradictorii ale dezvoltării teritoriale în aria geografică a dealurilor Silvano – Someșene; Țara Silvaniei – țară a Transilvaniei* (2007). În cadrul Universității Babeș – Bolyai din Cluj Napoca au fost susținute trei teze de doctorat care au avut ca subiect principal de cercetare și abordare științifică Podișul Someșan. Astfel, Maria Hosu, în lucrarea *Valea Someșului între Dej și Jibou*, oferă informații geografice de valoare ale arealului studiat; Ciurean C.C., în lucrarea specifică de geografie umană - *Jugul intracarpatic. Funcțiile geografico – umane*, abordează relațiile dintre mediul geografic și factorul antropoc cu referire specială la impactul asupra cadrului natural, dar putem aminti și teza de doctorat *Țara Silvaniei. Studiu de geografie regională* a Ioanei Josan.

Metodologie

Metodele și procedeele de cercetare folosite au fost atât tradiționale (analiza, sinteza, comparația, observația directă și indirectă, descrierea, algoritmul, metoda cartografică, istorică, matematică și a modelării), cât și moderne (interpretarea hărților GIS, modelarea chorematică, analiza fotografiilor aeriene ș.a.). Ca în orice studiu geografic, harta a fost instrumentul cel mai des folosit, atât pentru analiza inițială a teritoriului, cât și pentru transpunerea rezultatelor finale, motiv pentru care textul este însoțit de hărți tematice, alături de diagrama structurală și tabele ce redau cele mai importante informații.

Mărimea demografică a așezărilor rurale

Cunoașterea mărimii demografice a satelor are o importanță deosebită în desemnarea raporturilor de reciprocitate dintre populație și mediul înconjurător, conturând astfel gradul de viabilitate al așezărilor rurale. Un criteriu de bază în analiza și identificarea așezărilor rurale din spațiul est-sălăjean îl reprezintă *mărimea demografică*. Varietatea condițiilor naturale determinată de relieful specific de podiș cu platouri și interfluvii extinse, culoare de vale cu lunci și terase - ca rezultat al unui sistem hidrografic bine reprezentat de cursul Someșului -, climatul relativ răcoros și umed ce a favorizat dezvoltarea vegetației forestiere, dar și prezența solurilor favorabile dezvoltării unei agriculturi de subzistență în luncile râurilor, au constituit condiții propice dezvoltării așezărilor umane din cele mai vechi timpuri în spațiul sălăjean de la est de Jibou. Dezvoltarea economico-socială și contextul istoric al satelor au influențat permanent mărimea demografică a așezărilor rurale est-sălăjene, făcând ca acestea să varieze de-a lungul timpului. Spre exemplu, în prezent există sate cu un număr foarte redus de locuitori - *sub 100* (satul Măleni din comuna Ileanda cu 10 locuitori, Frâncenii de Piatră și Gura Vlădesei din comuna Gâlgău cu câte 19 locuitori etc.), dar și sate cu peste 1000 locuitori (Cheud comuna Năpradea, Tihău comuna Surduc, Ileanda etc.), după cum se poate remarca din tabelul 1.

Tabel 1

Mărimea demografică a satelor din sud-estul județului Sălaj, 2008

Mărimea demografică	Localitatea
< 100 locuitori	Măleni, Frâncenii de Piatră, Gura Vlădesei, Măgura, Bârsăuța, Valea Ciurenilor, Vălișoara, Bizușa Băi, Vârteșca, Valea Leșului, Șasa, Fălcușă, Testioara
101 – 500 locuitori	Cliț, Piroșa, Poienița, Muncel, Poiana Onții, Văleni, Bârsău Mare, Căpâlna, Chizeni, Dobrocina, Glod, Bezded, Călacea, Cernuc, Fabrica, Popteleac, Solomon, Dăbăceni, Dolheni, Luminișu, Negreni, Perii Vadului, Podișu, Răstoci, Rogna, Ciula, Cozla, Cuciuat, Lemniu, Purcăreț, Șoimușeni, Toplița, Lozna, Cormeniș, Preluci, Valea Loznei, Șomeș-Guruslău, Traniș, Vădurele, Goștila, Buzaș, Fântânele Rus, Hășmaș, Brâglez, Turbuța, Cristolțel, Solona, Zalha, Ceaca, Ciureni, Valea Hranei, Valea Lungă
501 – 2000 locuitori	Băbeni, Ciocmani, Benesat, Aluniș, Biușa, Cristolț, Gâlgău, Gârbou, Ileanda, Letca, Năpradea, Cheud, Poiana Blenchii, Rus, Șimișna, Surduc, Tihău, Fodora

Se observă dominanța așezărilor rurale mijlocii și mici, caracterizate de numărul redus al locuitorilor și se remarcă absența așezărilor mari cu populație de peste 4000 de locuitori (Fig.1).

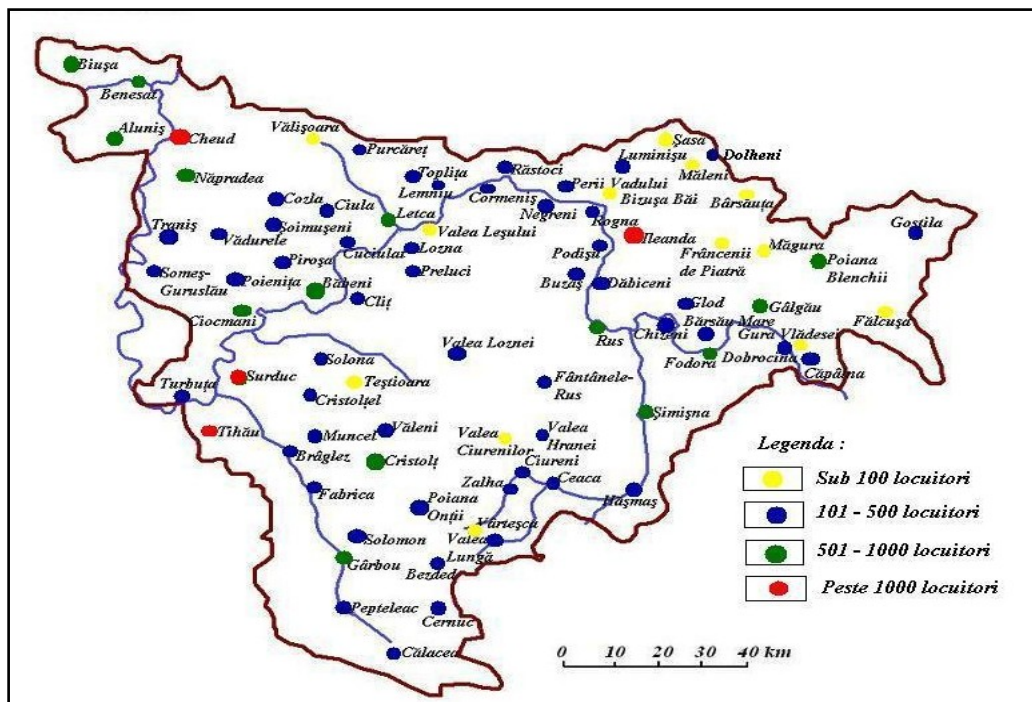

Fig. 1 - Mărimea demografică a așezărilor rurale din sud-estul județului Sălaj (2008)

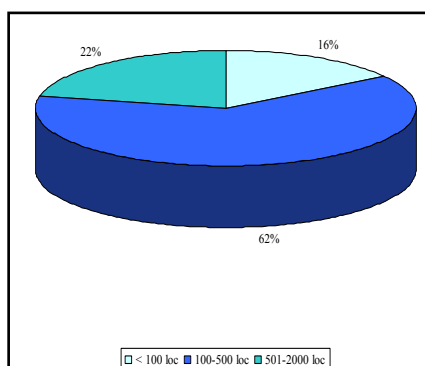

Fig. 2 - Ponderea așezărilor rurale în funcție de mărimea demografică, 2008

Satele mici cu populația cuprinsă între 101 – 500 locuitori sunt cele mai numeroase, totalizând 52 de localități, ceea ce reprezintă 62% din total (Fig.2) Dintre acestea, mai mult de jumătate sunt așezări cu o populație sub 300 de locuitori. Dacă adăugăm tendința generală a declinului demografic, putem afirma că ele vor evolua în timp către categoria satelor foarte mici. Totuși, continuitatea existenței satelor mici este strâns legată de specificul agricol al economiei locale.

Satele mijlocii cu populație cuprinsă între 501 – 2000 locuitori sunt (prin comparație cu cele

mici) mai puține (18 sate), reprezentând 22% din numărul acestora. Din această categorie de așezări, numai două depășesc cu puțin valoarea de 1000 locuitori (Cheud din comuna Năpradea – 1014 locuitori și Tihău din comuna Surduc – 1080 locuitori), iar un singur sat atinge valoarea de 1200 de locuitori – Ileanda, și unul depășește 1300 locuitori - Surduc cu 1367 locuitori.

O caracteristică a spațiului rural est-sălăjean este dată de mărimea demografică a celor 83 de sate. În tabelul nr. 2 se observă că dominante sunt *satele mici* și *foarte mici*, cu o populație redusă concentrată în 65 de localități (78%), iar categoria satelor mijlocii este reprezentată de 18 localități (22%). Această dimensiune geografică redă gradul redus de viabilitate al așezărilor rurale est-sălăjene.

Tabel 2

Rețeaua de așezări rurale din spațiul est-sălăjean, 2008

Comuna	Sate	Nr. sate
Băbeni	Băbeni, Ciocmani, Cliș, Piroșa, Poienița	5
Benesat	Benesat, Aluniș, Biușa	3
Cristolț	Cristolț, Muncel, Poiana Onții, Văleni	4
Gâlgău	Gâlgău, Bârsău Mare, Căpâlna, Chizeni, Dobrocina, Fodora, Frâncenii de Piatră, Glod, Gura Vlădesei	9
Gârbou	Gârbou, Bezded, Călăcea, Cernuc, Fabrica, Popteleac, Solomon	7
Ileanda	Ileanda, Bizușa Băi, Bârsăuța, Dăbâceni, Dolheni, Luminișu, Măleni, Negreni, Perii Vadului, Podișu, Răstoci, Rogna, Șasa	13
Letca	Letca, Ciula, Cozla, Cuciulat, Lemniu, Purcăreț, Șoimușeni, Toplița, Vălișoara	9
Lozna	Lozna, Cormeniș, Preluci, Valea Leșului, Valea Loznei	5
Năpradea	Năpradea, Cheud, Someș-Guruslău, Traniș, Vădurele	5
Poiana Blenchii	Poiana Blenchii, Fălcușa, Gostila, Măgura	4
Rus	Rus, Buzaș, Fântânele-Rus	3
Șimișna	Șimișna, Hășmaș	2
Surduc	Surduc, Brâglez, Cristolțel, Solona, Testioara, Tuhău, Turbuța	7
Zalha	Zalha, Ceaca, Ciureni, Valea Ciurenilor, Valea Hranei, Valea Lungă, Vârteșca	7
Total		83

Atestarea documentară a așezărilor rurale

Caracteristicile și omogenitatea spațiului rural est-sălăjean au fost imprimate de-a lungul timpului de rețeaua hidrografică, marcată de prezența Someșului și relieful variat, care au oferit condiții prielnice dezvoltării biodiversității locale, reprezentând totodată componente naturale ce au avut o influență majoră în amplasarea și formarea așezărilor și comunităților umane.

După invazia tătară din anul 1241, care a avut o influență negativă asupra

rețelei de așezări românești, ducând chiar la dispariția unor localități de pe hartă, evoluția așezărilor omenești din Sălaj a cunoscut o traiectorie diferită, fiind influențată de poziția geografică și de factorii economici și istorici. Astfel, în secolul al XIV-lea, pe lângă așezările existente au apărut încă 19 sate, dintre cele mai importante fiind: Călacea (1312), Șimișna (1314), Biușa (1388) și, spre sfârșitul secolului, Ileana (1390) (Fig. 3).

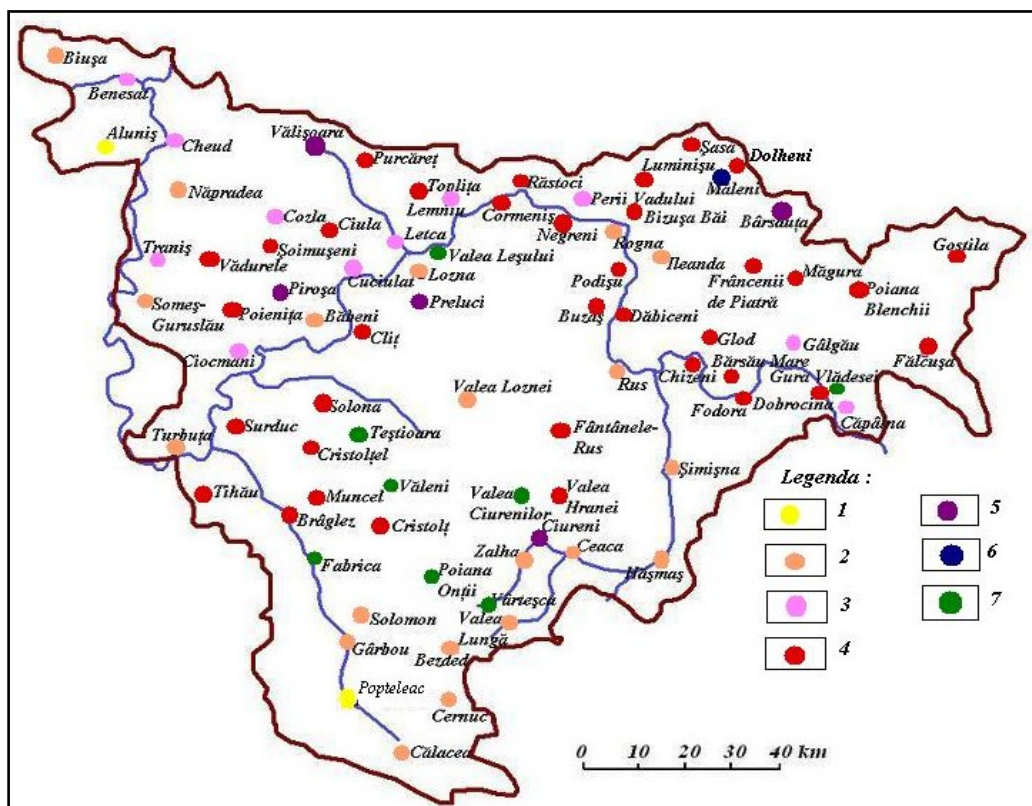

Fig. 3 - Așezări atestate documentar în: 1. Sec. XIII; 2. Sec. XIV; 3. Sec. XV; 4. Sec. XVI; 5. Sec. XVII; 6. Sec. XVIII; 7. Sec. XX

Între anii 1401-1500, numărul așezărilor atestate documentar este mai redus (12 sate), ele fiind dispuse în partea nordică urmând îndeaproape valea râului Someș.

Dintre acestea, menționăm satele Gălgău, Letca (1405) și Benesat, Cheud, Tranis (1475).

De-a lungul secolului al XVI-lea au fost atestate documentar 34 de comunități, conturându-se astfel cea mai mare parte din rețeaua actuală de așezări. Majoritatea localităților erau dispuse în partea centrală și estică a regiunii est-sălajene, pe

văile afluenților Someșului. Astfel, au apărut comunele Surduc (1591) și Poiana Blenchiei (1554), precum și majoritatea satelor componente ale comunelor Ileanda și Gâlgău.

Ulterior, în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, rețelei de așezări existente i s-au mai alăturat încă șase sate, cinci în secolul al XVII-lea (trei în anul 1603: Piroșa, Bârsăuța și Vălișoara, două în 1625: Preluci și Ciureni) și unul în secolul al XVIII-lea – Măleni (1733).

În perioada contemporană, începând cu anul 1913, apar încă opt localități: satele Valea Ciurenilor și Vârteșca, ce aparțin comunei Zalha. Între anii 1954-1956, au fost declarate localități independente și fostele cătune: Văleni, Fabrica, Valea Leșului, Testioara.

În octombrie 2002, s-a format comună de sine stătătoare Șimișna, alcătuită din satul cu același nume și satul Hășmaș. Șimișna, localitate atestată documentar în anul 1314, a aparținut comunei Rus până la data scindării, fiind sat component al acesteia.

Viabilitatea așezărilor rurale

În analiza viabilității așezărilor rurale trebuie luate în calcul elemente de ordin demografic, economic, cultural, psihologic, dar și politic, care, cumulate determină perenitatea satelor. Spațiul rural are la bază o serie de norme rezultate din tradițiile și obiceiurile locale, ce își pun amprenta asupra culturii populare locale, a vieții sociale și spirituale, conturând astfel însușirile localităților rurale. De-a lungul timpului, numeroase tradiții ale vieții sociale și culturale din mediul rural s-au pierdut. Astăzi, numai pe alocuri se mențin o serie de meșteșuguri, adevărate tezaure etnografice și de folclor, care alcătuiesc un patrimoniu ce trebuie păstrat și care definește, în general, spațiul rural.

În determinarea viabilității așezărilor rurale din spațiul rural analizat, s-a considerat necesară analiza a o serie de factori demografici. Dintre aceștia, densitatea populației - ca rezultat direct al condițiilor geografice, istorice, economice și sociale, indică o problemă complexă din teritoriu, ce condiționează dezvoltarea economico-socială care influențează nivelul de trai al populației. În urma analizei de detaliu, se constată că scăderea natalității într-un ritm alert în ultimii 20 de ani a avut ca efect menținerea ruralității profunde și o economie locală cu consistență redusă. Aceste atribute au condus la migrația populației din mediul rural spre cel urban (cu precădere spre orașele Jibou și Zalău), dar mai ales, la migrația internațională, în speranța unui loc de muncă satisfăcător. Rata ridicată a migrației a fost determinată de menținerea unei economii de subsistență precară, bazată pe o agricultură limitativă, ce nu asigură veniturile necesare unui trai decent. Accesul greu, lipsa de resurse naturale variate și/sau prea puțin utilizate, au avut ca efect migrația unui procent ridicat din populație către centrele urbane polarizatoare și nu numai. Toate aceste fenomene

Tabel 3

Atestarea documentară și viabilitatea localităților din estul județului Sălaj, 2008

Localitatea	Atestare documentară	Viabilitate (nr. loc.)	Localitatea	Atestare documentară	Viabilitate (nr. loc.)
Măleni	1733	10	Vădurele	1543	251
Frâncenii de Piatră	1592	19	Valea Loznei	1338	253
Gura Vlădesei	1973	19	Cernuc	1336	278
Măgura	1590	20	Solona	1554	288
Bărsăuța	1603	23	Ceaca	1378	294
Valea Ciurenilor	1913	38	Bărsău	1549	298
Vălișoara	1603	49	Poenița	1543	308
Bizușa Băi	1564	79	Hășmaș	1325	337
Vârteșca	1913	80	Călăcea	1312	342
Valea Leșului	1956	86	Brăglez	1554	353
Șasa	1553	90	Popteleac	1230	372
Fălcușa	1590	91	Zalha	1378	377
Testioara	1956	100	Turbuța	1387	378
Fabrica	1954	107	Căpâlna	1437	381
Soimușeni	1543	110	Lemniu	1405	385
Poiana Onții	1954	111	Lozna	1338	402
Dolheni	1571	113	Traniș	1475	405
Purcăreț	1543	114	Solomon	1336	427
Valea Lungă	1322	116	Cristolțel	1554	460
Negreni	1591	117	Văleni	1954	475
Rogna	1322	118	Glod	1538	477
Ciula	1566	120	Gostila	1553	484
Luminișu	1546	122	Someș Guruslău	1387	485
Piroșa	1623	126	Benesat	1475	524
Chizeni	1538	126	Fodora	1508	530
Valea Hranei	1594	134	Biușa	1388	592
Toplița	1546	135	Letca	1405	659
Ciureni	1625	138	Aluniș	1246	663
Perii Vadului	1405	154	Gârbou	1366	680
Podișu	1554	159	Băbeni	1377	682
Buzaș	1554	160	Ciocmani	1461	713
Răstoci	1530	170	Gâlgău	1405	732
Dobrocina	1569	209	Poiana Blenchii	1591	746
Cuciulat	1405	210	Cristolț	1554	752
Muncel	1557	222	Rus	1325	826
Preluci	1625	224	Năpradea	1387	871
Fântânele Rus	1554	228	Șimișna	1314	921
Cormeniș	1554	230	Cheud	1475	1014
Bezded	1336	233	Tihău	1560	1080
Dăbâceni	1553	233	Ileanda	1390	1201
Clîț	1554	234	Surduc	1554	1367
Cozla	1405	240			

negative au generat un singur rezultat - depopularea spațiului rural la est de Jibou.

În tabelul nr. 3 sunt redată atestarea documentară și viabilitatea celor 83 de localități aferente spațiului rural sălăjean, corelate cu mărirea demografică aferentă.

Ținând cont de criteriul demografic, așezările rurale din spațiul analizat se pot grupa în următoarele clase de viabilitate: așezări rurale viabile (cu peste 250 locuitori), așezări rurale aflate în faza de incertitudine (101 – 250 locuitori), așezări rurale pe cale de dispariție (51 – 100 locuitori) și așezări rurale cu dispariție certă (< 50 locuitori). Se constată scăderea continuă a numărului de locuitori pe sat, de la 397,5 locuitori în 1990, la 319,24 locuitori în 2008 (DJS Sălaj, 2009).

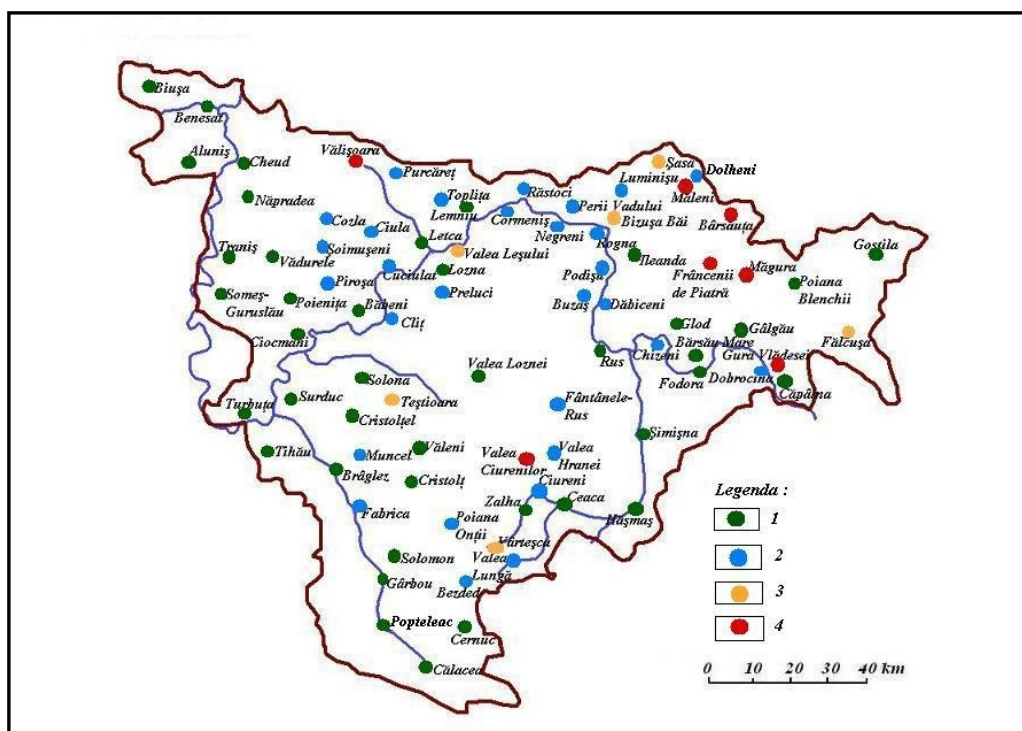

Fig. 4 - Viabilitatea așezărilor rurale din sud-estul județului Sălaj.

1. Așezările rurale viabile
2. Așezările rurale aflate în faza de incertitudine
3. Așezările rurale pe cale de dispariție
4. Așezările rurale cu dispariție certă

Așezările rurale cu dispariție certă sunt în număr de 7 sate (8,4%): Valea Ciurenilor, Gura Vlădeșei, Măgura, Frâncenii de Piatră, Bârsăuța, Măleni și Vălișoara (Fig.4). Acestea sunt localități izolate, amplasate în zone cu relief accidentat și greu accesibile, lipsite de dotări edilitare și în care condițiile de viață sunt precare.

Așezările rurale pe cale de dispariție includ 6 sate (7,25%): Vârteșcu, Teștioara, Fălcușa, Valea Leșului, Bizușa Băi și Șasa, în majoritate fiind cătune formate prin desprinderea lor de satele propriu-zise. Acestea dispun de condiții favorabile unui mod de viață adecvat, dar se caracterizează printr-un spor natural scăzut, corelat cu o rată ridicată a migrației.

Așezările rurale aflate în faza de incertitudine se grupează în 29 de sate (35%). Ele au atins acest stadiu din cauza accentuării migrației populației tinere și a emigrării unui segment de populație îmbătrânită de la oraș spre mediul rural. Aceste așezări dispun de un potențial considerabil de dezvoltare, beneficiind de echipament și dotări de interes public, însă foarte puțin valorificate.

Așezările rurale viabile sunt reprezentate de 41 de sate (49,4%), amplasate de-a lungul culoarului Someșului sau în apropierea șoselei ce leagă orașele Dej și Jibou, majoritatea aflate la intersecția unor importante artere de circulație. Acestea se caracterizează printr-un potențial demografic satisfăcător, ce le permite durabilitatea în timp. Din această categorie fac parte satele: Ileana, Cheud, Surduc și Tihău, localități cu o populație de peste 1000 locuitori, sate a căror existență datează încă din perioada neolitică.

Concluzii

În concluzie, se poate aprecia că există o legătură certă între mărimea demografică și gradul de viabilitate al așezărilor rurale din sud-estul județului Sălaj. Astfel, se constată că satele foarte mici sunt și cele cu cel mai scăzut grad de viabilitate. Aici se încadrează așezările cu dispariție certă și cele pe cale de dispariție, totalizând un număr de 13 localități.

Dintre cele 42 de așezări mici cu populație cuprinsă între 101 – 500 de locuitori, mai numeroase aparțin categoriei așezărilor aflate în faza de incertitudine - 29, iar celelalte 13 sunt considerate așezări rurale viabile. Evoluția viitoare a acestora este legată în special de factorii economici și demografici.

Dintr-un total de 41 de sate viabile, numai 18 fac parte din categoria așezărilor mijlocii, al căror număr de locuitori depășește 500 de locuitori.

În ceea ce privește relația dintre vechimea atestării documentare și gradul de viabilitate al așezărilor, se constată următoarele aspecte: din categoria celor șapte sate cu dispariție certă, două sunt localități apărute în ultimul secol, celelalte fiind așezări cu vechime de cel puțin 300 de ani; dintre cele șase sate pe cale de dispariție, trei au apărut în ultimul secol, iar trei au vechime de peste 500 de ani.

Satele aflate în faza de incertitudine (în număr de 29), se împart astfel: două sate apărute în secolul al XX-lea sunt considerate noi; trei sate sunt atestate în secolele al XIV-lea, al XV-lea și al XVII-lea; majoritatea (18) fiind sate vechi, apărute în secolul al XVI-lea.

Așezările rurale viabile numără 41 de localități. Dintre acestea, una singură

datează din secolul al XX-lea. În schimb, în această categorie se încadrează cele mai vechi două aşezări, atestate documentar din secolul al XIII-lea. Marea majoritate a aşezărilor viabile au vechime mare, fiind atestate documentar în secolele al XIV-lea – 17 localităţi, al XVI – 13 localităţi şi XV – 8 localităţi.

* * *

Această lucrare a fost susţinută prin proiectul POSDRU/88/1.5/S/61150, “*Studii doctorale în domeniul ştiinţelor vieţii şi pământului*”, proiect cofinanţat din Fondul Social European prin Programul operaţional sectorial “Dezvoltarea resurselor umane 2007-2013”.

BIBLIOGRAFIE

BOGAN Elena (2008), *Munţii Trascău – studiu de geografie umană*, Edit. Ars Docendi – Univ. din Bucureşti.

DOMINIC A. (1992), *Processes of social identification*, in Social psychology of Identity and the Self concept, coord. Glynis M. Breakwell, Surrey University Press, 1992, p.58.

MAIER A. (2001), *Podişul Someşan. Populaţia şi aşezările*, Edit. Gheorghe Bariţiu, Cluj Napoca.

PĂUN I. O. (2000), *Restructurarea agriculturii şi dezvoltarea rurală a României în vederea aderării la Uniunea Europeană*, Edit. Agroprint, Timişoara, pg. 30 şi pg. 275.

POP C.C. (2003), *Dimensiunea geografică a axei naturale, sociale şi economice Jibou-Zalău-Şimleul Silvaniei-Marghita în perspectiva dezvoltării durabile. Studiu de geografie integrată*, teză de doctorat.

Facultatea de Geografie
Şcoala Doctorală “Simion Mehedinţi”
010041, Bucureşti, sector 1, Bd. Nicolae Bălcescu nr. 1

Primit în redacţie: 20.08.2010

Revizuit: 15.11.2010

Acceptat pentru publicare: 29.12.2010

STRATEGII DIDACTICE INTERACTIVE UTILIZATE ÎN STUDIAREA ORIZONTULUI LOCAL

Daniela MATEI

INTERACTIVE TEACHING STRATEGIES USED IN THE STUDY OF LOCAL LEVEL. *In an ideal school, all the pupils and their teachers wish to learn in a pleasant atmosphere, with all necessities and the didactic strategies to use for the coloboration between pupils and teachers. The efficiency of the activities during the classes depends on the correlation between teacher and pupils. The organization and the project of the lesson is done in connection to the teacher. In education, the concept of strategy is related to the correct used method to fulfil the aims. The didactic strategies have as a result a coloboration between all the agents in an optimistic, relaxing atmosphere, with respect and helping everyone. An efficient didactic strategy is reported to the teacher's optimism and the efficient methods used.*

Cuvinte cheie: strategie didactică, proces didactic, orizont local

Introducere

Dicționarul Explicativ al Limbii Române definește *strategia* ca o parte componentă a artei militare, care se ocupă cu problemele pregătirii, planificării și ducerii războiului și operațiilor militare (1998, p. 1024). Conform International Encyclopedia of Education, *strategia* se referă la managementul căilor și a metodelor implicate într-o activitate, în vederea atingerii unui scop (1985, p. 5148).

În educație, conceptul de *strategie* se referă la acțiunile de predare orientate intenționat în vederea atingerii unor obiective, cel de *metodă* la calea prin care sunt atinse obiectivele, iar *procedeul* la instrumentul de lucru subordonat metodelor. Acest termen specific didacticii este definit în moduri diferite de diverși autori. În cele ce urmează prezentăm câteva dintre aceste definiții.

Ion Cerghit definește *strategia didactică* drept un ansamblu de acțiuni și operații de predare – învățare, în mod deliberat structurate sau programate, orientate în direcția atingerii, în condiții de maximă eficacitate a obiectivelor prestabilite (2002, p. 276). În aceeași lucrare, *Sisteme de instruire alternative și contemporane. Structuri, stiluri și strategii*, enumeră patru categorii de elemente componente ale unei strategii

didactice - modurile de abordare, metodele, suporturile didactice (ce pot fi materiale didactice clasice și moderne, tehnici audio- video) și formele de organizare a activității - frontală, colectivă, microgrupală, în perechi, individuală, mixtă (2002, p. 279). Același autor consideră strategiile didactice ca o adaptare a unui anumit mod de abordare a învățării, ca opțiuni pentru un anumit mod de combinare a metodelor, procedurilor, mijloacelor de învățământ, formelor de organizare a elevilor sau ca mod de programare într-o succesiune optimă a fazelor și etapelor proprii procesului de desfășurare a lecției date (1983, p. 59).

Dan Potolea, în *Profesorul și strategiile conducerii învățării*, consideră *strategia* o acțiune decompozabilă într-o suită de decizii - operații, fiecare decizie asigurând trecerea la secvența următoare pe baza valorificării informațiilor dobândite în etapa anterioară. Astfel, ea devine un model de acțiune în acțiune, care acceptă în ab initio posibilitatea schimbării tipurilor de operații și succesiunea lor. Acesta consideră că sunt trei factori în raport de care se stabilește strategia didactică - natura specifică a situației la care se aplică, rolul strategiei în rezolvarea situației respective, structura strategiei (1989, p. 144). Tot el identifică următoarele elemente componente ale cadrului de organizare a strategiilor didactice - modul de organizare al elevilor (ce poate fi frontal, grupal și individual), tipul de învățare, sarcina de învățare comună sau diferențiată, dirijarea învățării (ce poate fi controlată, semi independentă și independentă), metodele didactice și mijloacele de învățământ (1989, p. 143).

Sorin Cristea, în *Dicționarul de pedagogie*, consideră că *strategia didactică* reprezintă un grup de două sau mai multe metode și procedee integrate într-o structură operațională, angajată la nivelul activității de predare - învățare - evaluare, pentru realizarea obiectivelor pedagogice generale, specifice și concrete ale acesteia, la parametri de calitate superioară (2002, p. 350).

În *Modele de instruire formativă la disciplinele fundamentale din învățământ*, Eugen Noveanu definește strategia ca fiind ansamblul de decizii vizând desfășurarea procesului instructiv - educativ, în vederea atingerii unor obiective, decizii adecvate situației concrete sau factorilor care influențează asupra rezultatelor proiectate (1983, p. 58).

În didactica modernă este des utilizat termenul de strategie didactică interactivă. Aceasta este o strategie de grup ce presupune munca în colaborare a elevilor dintr-o clasă - aceștia sunt organizați în microgrupuri în vederea atingerii unor obiective / sarcini de lucru stabilite anterior.

Funcțiile pe care strategiile didactice le îndeplinesc sunt următoarele:

- funcția de organizare a procesului de învățământ;
- funcția de aranjare, dispunere și de combinare a metodelor, tehnicilor, mijloacelor de învățământ și formelor de organizare a activității în mod congruent și complementar;
- funcția de motivare a învățării elevilor și de asigurare a eficienței acesteia;
- funcția de orientare a demersurilor practice de realizare a învățării;

- funcția de dirijare flexibilă către atingerea obiectivelor propuse;
- funcția de conducere și coordonare a activităților de predare - învățare - evaluare, bazat pe stimularea relațiilor dintre agenții educaționali;
- funcția de apreciere a tuturor variabilelor implicate și de adaptare a lor.

Elementele componente ale strategiilor didactice

Crenguța Lăcrămioara Oprea, în lucrarea *Strategii didactice interactive*, elaborează o hartă conceptuală a unei strategii didactice interactive, care include elementele unei strategii didactice clasice (2009, pag. 33), ce poate fi redată astfel:

Strategia didactică interactivă:

- determină stilul de conducere, care poate fi: centrat pe elev, democratic, autoritar, laissez-faire sau centrat pe grup;
- conține metode, procedee, tehnici de lucru și mijloace de învățământ informativ - demonstrative, de exersare și formare, de raționalizare a timpului, de evaluare, tehnici audio vizuale;
- prezintă conținuturi, ce pot fi: structurate, nestructurate, simple, complexe, algoritmice, euristice;
- determină forme de organizare a colectivului: individuală, frontală, minigrupuri;
- implică participarea elevilor prin competiție de tip intergrupal și intragrupal sau prin colaborare, ce presupune cooperare între elev - elev, elev - profesor;
- pune accentul pe dezvoltarea de tip cognitiv, social, afectiv, aplicativ;
- determină spațiul în clasă, laborator sau în afara clasei;
- determină timpul disponibil;
- condiționează modul în care se produce învățarea, și anume: prin conflict socio - cognitiv, învățarea prin descoperire, învățare prin cercetare, învățarea prin problematizare sau învățarea prin experimentare.

Factorii ce influențează strategiile didactice

Factorii ce influențează desfășurarea în condiții optime a strategiilor didactice interactive în timpul orei de curs sunt:

- factori externi - materialele didactice de care dispune cadrul didactic:
 - timpul școlar disponibil raportat la timpul solicitat de o anumită strategie didactică;
 - finalitățile didactice macrostructurale și microstructurale urmărite, gradul de accesibilitate a lor;
 - curriculum școlar;
 - natura obiectivelor și conținuturilor;
- factori interni - stilul didactic al profesorului respectiv, care rezultă din

îmbinarea concepției pedagogice personale, cu aceea a culturii și societății respective și cu factorii de personalitate:

- experiența profesională și metodică a cadrului didactic respectiv;
- măiestria cu care profesorul coordonează resursele umane, temporale și materiale;
- modul de organizare a clasei de elevi și a felului cum se realizează comunicarea în clasă între elev - elev, elev - profesor;
- particularitățile clasei respective, nevoile, cerințele, dorințele, sintalitatea grupului, experiențele cognitive, sociale și afective ale elevilor;
- mărimea colectivului, gradul de omogenitate, posibilitățile de lucru pe grupe;
- concepția față de relațiile dintre profesor și elev în cadrul orei de curs;
- creativitatea și receptivitatea profesorului la inovațiile aduse în domeniu;

Fig. 1 - Etapele elaborării strategiilor didactice

Crenguța Lăcrămioara Oprea, în lucrarea *Strategii didactice interactive*, prezintă într-o altă manieră factorii / variabilele (Fig. 1) de care depind proiectarea și desfășurarea strategiei didactice (2009, pag. 35).

Autoarea menționată anterior prezintă etapele elaborării strategiilor didactice. Acestea sunt:

- examinarea scopurilor și a obiectivelor de atins;
- alegerea conținuturilor corespunzătoare, adaptarea, sistematizarea, organizarea acestora;
- examinarea exigențelor și orientărilor impuse de normele și principiile didactice;
- examinarea alternativelor metodologice de predare - învățare - evaluare disponibile;
- analiza resurselor disponibile - umane (particularitățile elevilor), materiale (mijloace didactice, materiale didactice), de conținut (manuale, ghiduri, caiete tip, materiale bibliografice), de timp școlar;
- optarea pentru o anumită formă de grupare a colectivului de elevi;
- alegerea metodelor, tehnicilor de instruire, mijloacelor didactice, în funcție de situația de instruire propusă, după principiul complementarității, al interdependenței și al sprijinului reciproc;
- elaborarea unor soluții alternative asupra posibilităților și căilor optime de combinare a metodelor, mijloacelor și formelor de organizare a colectivului, pe baza analizei punctelor forte și a celor slabe în realizarea cu eficiență a activității profesorului cu elevii săi;
- opțiunea / decizia asupra strategiei didactice de urmat;
- aplicarea strategiei didactice, în mod flexibil și particular, în cadrul activității instructiv - educative desfășurate cu elevii;
- evaluarea permanentă a demersurilor întreprinse, corectarea și adaptarea strategiei didactice la necesitățile elevilor și la situațiile spontane, neprevăzute;
- aprecierea finală a eficienței strategiei didactice, desfășurate în funcție de felul cum s-au simțit elevii, de felul în care le-a plăcut sau nu să învețe, de progresele și performanțele obținute de aceștia, de realizarea obiectivelor, de eficiența îmbinării metodelor, tehnicilor, mijloacelor didactice, a formelor de organizare a activității cu variabila timp disponibil și necesar;
- emiterea de predicții care vizează modul în care va fi folosită strategia didactică în activitățile instructiv - educative viitoare (2009, p. 36-37).

Criterii de clasificare a strategiilor didactice

Ioan Cerghit, în lucrarea sa *Sisteme de instruire alternative și contemporane - Structuri, stiluri și strategii*, prezintă următoarea taxonomie a strategiilor didactice:

- a. După natura activității, se pot distinge următoarele tipuri de strategii:

strategii cognitive; strategii acționale / psihomotorii; strategii afectiv - emoționale.

b. După implicarea creatoare / necreatoare a profesorului în activitatea didactică: strategii bazate pe obișnuință, pe automatism; strategii bazate pe complexe de deprinderi; strategii novatoare; strategii imitative.

c. După logica gândirii propusă elevilor: strategii inductive; strategii deductive / axiomatice în variantele - strategia academică; strategia explicativă; strategia explicativ - intuitivă; strategia conversativ - euristică; strategia problematizantă; strategia explicativ - reproductivă; strategii transductive / divergente; strategii dialectice; strategii ipotetice / rezolutive; strategii analogice; strategii integrative / de sinteză; strategii descriptive; strategii interpretative; strategii ludice; strategii mixte.

d. După gradul de dirijare al învățării elevului: strategii algoritmice; strategii euristice; strategii creative; strategii mixte.

e. După originea motivației învățării: strategii externe; strategii interne.

f. După gradul de grupare al elevilor: strategii frontale; strategii de grup / colective; strategii de microgrup / echipă; strategii de lucru în perechi / duale; strategii individuale / independente; strategii mixte (2002, p. 280-283).

Albulescu Ion și Albulescu Mirela, în *Predarea și învățarea disciplinelor socio - umane*, consideră că acțiunea predominantă în cadrul activității de predare - învățare reprezintă un criteriu de clasificare al strategiilor didactice, rezultând:

- strategii expositive;
 - strategii euristice;
 - strategii bazate prioritar pe acțiunea de cercetare a elevilor;
 - strategii algoritmice;
 - strategii de manifestare a personalității elevilor;
- strategii de evaluare (2000, p. 95).

Oprea Crenguța Lăcrămioara, în *Strategii didactice interactive*, prezintă următoarele criterii taxonomice:

a. După tipul de achiziții și rezultatele dorite a fi obținute:

- strategii de dobândire de noi informații / cunoștințe - predominant informative;
- strategii de exersare / aplicare a noilor informații și de dezvoltare a abilităților practice, predominant aplicative;

- strategii de evaluare a noilor achiziții informaționale și practice - priceperi, deprinderi și abilități și de dezvoltare a capacităților autoevaluative sau predominant evaluative.

b. După relația și tipul de interacțiune a subiectului cu materialul informațional nou:

- strategii de transmitere și receptare a noului material informațional;
- strategii de căutare și confruntare cu noul material informațional;
- strategii de acțiune și restructurare a noului material informațional;
- strategii de inovare și creare de noi materiale informaționale.

c. După procesul pe care-l vizează și după cel care le inițiază:

- strategii ale profesorului - strategii de conducere;
- strategii didactice - de predare și stimulare a învățării, de evaluare, de corectare și stimulare a învățării;
- strategii de învățare;
- strategii de autoevaluare;
- strategii ale elevilor - de învățare;
- de autoevaluare (2009, p. 55-64).

Relația dintre strategiile didactice și celelalte componente ale procesului de învățământ

În cadrul procesului instructiv educativ, strategiile didactice ocupă un loc central, în sensul că profesorul își planifică și organizează lecția în funcție de strategiile alese. Procesul de învățământ se constituie dintr-o serie de strategii (Cerghit, 2002, p. 274).

a) Relația dintre strategiile didactice și obiectivele instructiv educative

Importanța acordată strategiilor didactice în realizarea obiectivelor instructiv – educative, stabilite anterior, este evidențiată și de Ion Negreț, Ioan Jinga, în lucrarea *Învățarea eficientă*, aceștia considerând că prin *strategie* (Fig. 2) se înțelege cuplul dintre sarcina de învățare și situația de învățare (Fig. 3), elaborate pentru a-i oferi elevului ocazia să realizeze un anumit obiectiv operațional (1999, p. 139).

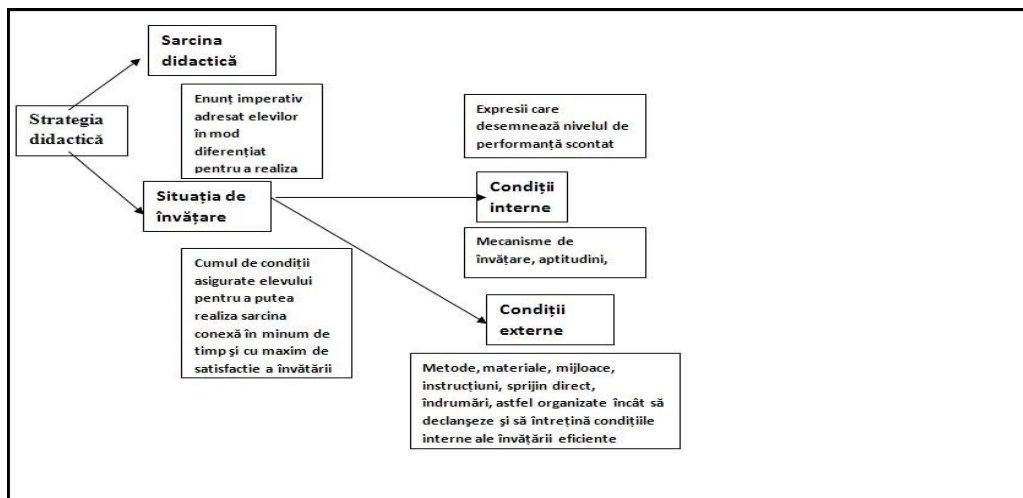

Fig. 2 - Structura strategiei didactice focalizate pe un obiectiv operațional (Sursa: Negreț, Jinga, 1999, p. 139)

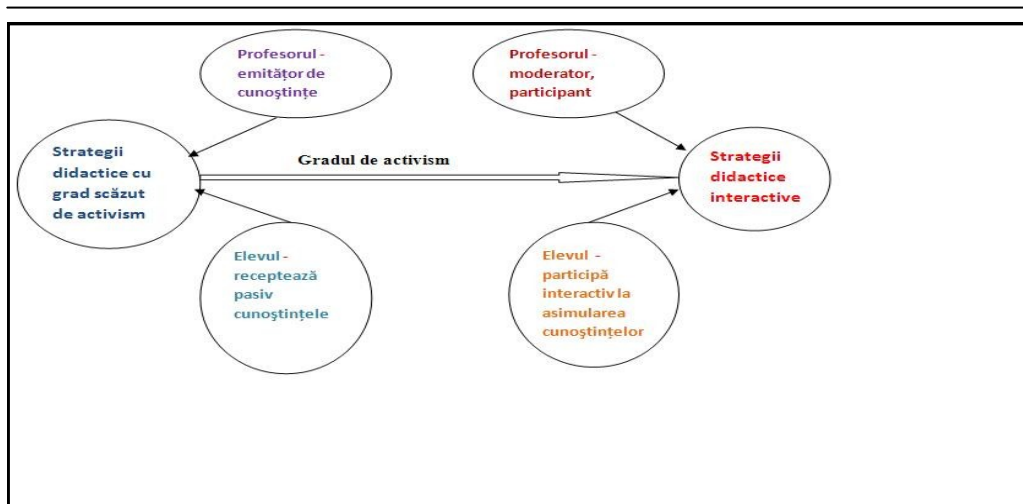

Fig. 3 - Impactul gradului de activism al lecției asupra strategiilor didactice

b) Relația dintre strategiile didactice și conținutul procesului de învățământ

Între cele două componente ale procesului de învățământ există o relație deterministă și reglatorie. Dacă învățământul tradițional, centrat pe prezentarea conținuturilor de către profesor în procesul de transmitere și însușire de cunoștințe presupunea folosirea metodelor de expunere orală a cunoștințelor, învățământul modern presupune utilizarea metodelor activ – participative, ce presupun participarea directă a elevilor în descoperirea cunoștințelor.

c) Relația dintre strategiile didactice și resursele umane, temporale și materiale

În proiectarea strategiilor didactice, profesorul trebuie să coreleze metodele, procedeele, formele de organizare, cu resursele disponibile în funcție de contribuția acestora la producerea situațiilor ce permit învățarea. Învățământul modern pledează pentru implicarea subiectului învățării în procesul descoperirii, al colaborării cu colegii, spre deosebire de didactica clasică, care considera că e mai important ca elevul să primească cât mai multe informații într-un timp scurt. Resursele umane se referă la particularitățile elevilor. Lipsa resurselor materiale adecvate poate determina disconfort și efecte negative asupra învățării. Lipsa surselor de informare, a manualelor, limitează accesul elevilor la cunoaștere și la emiterea unor judecăți de valoare, îngreunând în felul acesta atingerea obiectivelor stabilite. Noile tehnologii informaționale pot însă să îmbogățească comunicarea și să permită lucrul în echipă.

d) Relația dintre strategiile didactice și formele de organizare a procesului instructiv – educativ

Învățământul modern militează pentru folosirea tuturor formelor de organizare,

în sensul că dezavantajul uneia reprezintă avantaj pentru alta. Profesorul eficient este acela care știe să îmbine în mod armonios în cadrul unei lecții toate formele de organizare.

Formele de organizare a procesului instructiv - educativ sunt de tip: frontal, individual, colectiv / pe grupe, echipe / microgrupul și mixt. Activitățile individuale permit elevului să învețe singur în ritmul său. Prin promovarea acestor tipuri de activități se diminuează conflictele și tensiunile generate de competiție. Predarea bazată pe microgrupuri / echipe le dă posibilitatea elevilor să colaboreze, să participe la dezbateri, să realizeze proiecte. În cadrul acestor activități elevii se ajută reciproc, se corectează și cooperează în realizarea sarcinii date.

e) Relația dintre strategiile didactice și stilurile de învățare ale elevilor

Adaptarea strategiilor didactice la stilurile de învățare ale elevilor reprezintă o condiție primordială pentru obținerea eficienței procesului didactic. Se impune cu necesitate să avem în vedere faptul că elevii gândesc activ / dinamic - reflexiv / creativ și abstract / concret. Oprea Lacrămioara Crenguța, în lucrarea *Strategii didactice interactive*, realizează o analiză comparativă a stilului predominant activ și a celui predominant reflexiv (Tab. 1), a celui concret (Tab. 2) și a celui abstract (2009, p. 65-66). Există o strânsă legătură între aceste dominante și strategiile didactice ce pot fi utilizate. Astfel, dominantă activă este corelată cu învățarea prin descoperire, utilizarea proiectelor, a aplicațiilor, studiile de caz, simulările, rezolvarea de probleme, jocul de rol, învățarea reciprocă, studiul independent, dominantă reflexivă cu brainstorming-ul, discuțiile, întrebările retorice, dominantă creativă cu experimentul, învățarea prin descoperire, simulare, jocul didactic, activitățile practice, dominantă abstractă cu prelegerea, explicația, studiul individual.

Tabel 1

Comparația între stilul predominant activ și stilul predominant reflexiv

Stilul predominant activ / dinamic se caracterizează prin:	Stilul predominant reflexiv / creativ se caracterizează prin:
<ul style="list-style-type: none"> - dorința de experimentare activă, de căutare și de descoperire prin forțe proprii; - folosirea demersurilor practice; - preocuparea și sârguința de a rezolva lucruri complicate, care să aibă corespondent în practică; - autodidact și cu mare plăcere în a-i învăța pe ceilalți ceea ce știe; - sunt interesați de informațiile care au o bază solidă, ancorată în practică, sigure și verificabile. 	<ul style="list-style-type: none"> - prudență, răbdare, perseverență, obiectivitate și atenție în emiterea de judecăți; - spre deosebire de ceilalți, care au încredere doar în datele verificate, practice și obținute prin experiment, elevii reflexivi se bazează pe propriile simțiri și gânduri în formularea unei opinii sau pentru a face generalizări.

Sursa: Oprea L. C., 2009, p. 65

Tabel 2

Comparația între stilul predominant concret și stilul predominant abstract

Stilul predominant concret se caracterizează prin:	Stilul predominant abstract se caracterizează prin:
<ul style="list-style-type: none"> - modelul experienței concrete, ce accentuează implicarea personală; - ideile izvorăsc din interior și au la bază sentimentele, intuițiile elevului. 	<ul style="list-style-type: none"> - modelul abstract presupune logică; - ideile izvorăsc din raționament, nu pe bază de sentimente; - este interesat în a dobândi fapte pentru a-și adânci propria înțelegere asupra conceptelor și proceselor.

Sursa: Oprea L. C., 2009, p. 66

Rolul strategiilor didactice în procesele de predare – învățare

Într-o școală ideală, elevii și cadrele didactice doresc să-și desfășoare activitatea într-o atmosferă plăcută, cu dotări corespunzătoare, care să permită învățarea, iar strategiile didactice să se bazeze pe colaborarea dintre elevi și profesori. Eficiența activităților desfășurate în cadrul unei ore de curs depinde de interacțiunea care există între profesor și elevi. Elevii trebuie să-l recepteze pe profesor, nu doar ca sursă de cunoștințe, ci și ca un coordonator al activităților propuse, care trebuie să fie în concordanță cu nevoile, interesele și dorințele elevilor.

Strategiile didactice îndeplinesc exigențele de asigurare a unui învățământ de calitate, promovând colaborarea dintre agenții implicați într-o atmosferă cordială, optimă, relaxantă, de respect și de ajutor reciproc.

Strategiile didactice îndeplinesc un rol central în cadrul procesului instructiv – educativ, deoarece proiectarea și organizarea lecției se realizează în funcție de opțiunea cadrului didactic pentru o anumită strategie. Această componentă a actului didactic este implicată în toate fazele unei activități didactice:

- în faza proiectării, când, în funcție obiective, resurse disponibile, profesorul hotărăște ce strategie va folosi în predarea conținutului respectiv;
- în faza de desfășurare efectivă a activității, când este aplicată efectiv strategia aleasă, ce se poate baza fie pe învățarea prin cooperare sau competiție, fie prin cercetare - descoperire, fie prin receptarea activă a informațiilor;
- în final, când se apreciază rezultatele strategiei pentru care s-a optat.

O strategie didactică eficientă se raportează la teoria optimismului motivațional și la teoria conducerii eficiente. Criteriile de apreciere a eficienței unei strategii didactice sunt următoarele:

- gradul de plăcere în învățare, pe care-l conferă strategia didactică elevilor, motivându-i intrinsec să-și construiască propriile înțelesuri și să interiorizeze cunoștințele noi;

- eficiența învățării, nivelul de însușire al cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor și de atingere a obiectivelor propuse;
 - eficiența în formare și dezvoltarea abilităților de a folosi ceea ce au învățat în practică, în viață;
 - raportul dintre necesarul de timp solicitat de strategia didactică aleasă și timpul disponibil;
 - relația de eficiență și de complementaritate dintre metodele, tehnicile, mijloacele didactice și formele de organizare a activității, ca părți componente ale strategiei didactice (Oprea C. L., 2009, p. 51).
- N. L. Gage (1978) consideră că există șapte căi de maximizare a eficienței proceselor de predare – învățare – evaluare:
- profesorul ar trebui să aibă un sistem de reguli care să permită elevilor să conștientizeze și să adere la propriile nevoi și acțiuni;
 - profesorul ar trebui să monitorizeze munca elevilor, comunicând cu fiecare în parte, fiind atent la evoluția fiecăruia;
 - când elevii lucrează independent, profesorul trebuie să se asigure că sarcina de lucru este interesantă, motivantă și pe măsura posibilităților elevului;
 - profesorul trebuie să se abțină să dea directive;
 - profesorul trebuie să creeze ocazii egale de a răspunde solicitărilor / sarcinilor de învățare și de rezolvare de probleme;
 - tratarea diferențiată și acordarea ajutorului mai ales elevilor care întâmpină dificultăți;
 - profesorul trebuie să asigure un feedback rapid și eficient.

Tendențe de diversificare a strategiilor didactice

Chiar dacă le este recunoscut rolul formativ - educativ, strategiile didactice interactive sunt folosite ocazional, din variate motive:

- dificultăți în evaluarea exactă a rolului fiecărui elev în rezolvarea sarcinii didactice;
- nu toate conținuturile pot fi predate utilizând astfel de strategii didactice;
- există dificultăți în coordonarea activității de predare și a celei de învățare;
- proporția inversă care există între timpul alocat lor și timpul școlar;
- perturbarea liniștii și ordinii în sala de clasă.

* * *

Această lucrare a fost susținută prin proiectul POSDRU/88/1.5/S/61150, "Studii doctorale în domeniul științelor vieții și pământului", proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul operațional sectorial "Dezvoltarea resurselor umane 2007-2013".

BIBLIOGRAFIE

- DULAMĂ M. E. (1996), *Didactica geografiei*, Edit. Clusium, Cluj.
- DULAMĂ M. E. (2001), *Elemente de didactica geografiei*, Edit. Clusium, Cluj.
- DULAMĂ M. E. (2002), *Modele de strategii si tehnici didactice activizante cu aplicații în geografie*, Edit. Clusium, Cluj.
- ILINCA I. (1999), *Studii de pedagogie generală*, Edit. Didactică și Pedagogică, București.
- NICOLA I. (1996), *Didactica geografiei*, Edit. Corint, București.

Facultatea de Geografie
Școala Doctorală "Simion Mehedinți"
010041, București, sector 1, Bd. Nicolae Bălcescu nr. 1

Primit în redacție: 15.10.2010
Revizuit: 10.12.2010
Acceptat pentru publicare: 29.12.2010

DINAMICA GEOGRAFICĂ A PIETEI ASIGURĂRILOR LA NIVEL TERITORIAL

Crina DIMA

GEOGRAPHICAL INSURANCE MARKET DYNAMICS AT TERRITORIAL LEVEL. *Geography, as a interdisciplinary complex science, offers by identifying natural hazards or socio-economic conditions, real and sustainable basis in the insurance market of necessary diversification. Beyond geographical space - as economic - should be considered at both the needs of particular and general, from concrete to abstract the knowledge, learning and social analysis of requirements in a specific spatial context and highlighting their insurance companies by diversifying types of existing social insurance needs by offering compensate local optimal solutions.*

Cuvinte cheie: dispersie, spațiu geografic, inegalități teritoriale

Introducere

Geografia ca știință interdisciplinară complexă oferă prin identificarea riscurilor naturale sau socio-economice existente, o bază reală și sustenabilă asigurătorilor în diversificarea ofertelor necesare pe piață. Dincolo de limitele spațializării geografice - sub aspect economic - trebuie analizate nevoile populației atât la nivel particular cât și general, de la concret la abstract prin cunoașterea, aprofundarea și analiza cerințelor sociale într-un anumit context spațial și reliefa acestora societăților de asigurare care prin diversificarea tipurilor de asigurare suplinesc necesarul social existent oferind soluții optime locale.

Gradul de dispersie geografică a asigurărilor în România

Analiza evoluției sistemului de asigurări, cu precădere după anul 1990, evidențiază în ansamblu o creștere continuă, cu o intensitate diferențială în anumite intervale în funcție de anumiți factori: tranziția către economia de piață, cadrul socio-economic, dar și legislativ adoptat. În anul 2007 integrarea în Uniunea Europeană a marcat echilibrul necesar funcționării în condiții optime de stabilitate a întregului sistem de asigurare din România. Se remarcă similitudini în dezvoltarea atât la nivelul asigurărilor generale cât și cele de viață care au un ritm paralel. Pentru a reliefa

inegalitățile existente în anul 2009 la nivel spațial, pe baza datelor existente, s-a analizat distribuția asigurărilor pe regiuni de dezvoltare.

Pentru a dimensiona piața asigurărilor sub aspecte cantitative și calitative trebuie cunoscute valorile indicatorilor specifici sistemului de asigurare:

Primele brute subscrise reprezintă “*prime încasate și de încasat, inclusiv primele de reasigurare și de încasat, aferente tuturor contractelor de asigurare și contractelor de reasigurare, care intră în vigoare în perioada de referință, înainte de deducerea oricărei sume din acestea*” (Legea 32/2000 actualizată în 2004, art.2/13). Acestea însumate pe cele două segmente, de viață și generale, reprezintă cel mai valoros și determinant indicator în evaluarea dezvoltării sistemului de asigurare.

Despăgubirile plătite reprezintă un alt indicator utilizat în asigurări, prin care asigurările își definesc de fapt rolul de protecție, anume plata prejudiciilor suferite de către asigurat în cazul producerii riscului împotriva căruia asiguratul are încheiat contractul de asigurare cu societatea respectivă.

Densitatea asigurărilor, ca raport dintre primele brute subscrise și numărul populației, este un alt indicator de valoare al asigurărilor. Dezvoltarea oricărei piețe de asigurări se măsoară în densitatea asigurărilor, gradul de cuprindere în asigurare și se exprimă în unitatea monetară/locuitor.

Capitala, la care se adaugă județul Ilfov, concentrează aproape jumătate din întreaga activitate productivă a asigurărilor (44,44% reprezintă primele brute subscrise în 2009), cu un număr de locuitori de 2.254.093 (conf. Recensământul populației 2002), acest areal geografic cuprinzând doar 10,48% din întreaga populație a României. Inegalitățile la nivel spațial nu se datorează strict impactului social mai puțin activ și prezent, ci și eforturilor asiguratorilor care se dovedesc ineficiente și insuficiente de acaparare și promovare a pieței în teritoriu. Vom analiza succesiv aceste discrepanțe, corelând numărul de locuitori cu primele brute subscrise în asigurare, cu densitatea în asigurări pe locuitor, nu în ultimul rând segmentele de asigurare (generale/viață) ponderea acestora și clasamentul societăților de asigurare, preferințele sociale ale acestor teritorii geografice. Totodată secțiunea grafică va evidenția analiza comparativă a acestor areale, pe baza studiului indicatorilor specifici și factorii determinanți existenți la nivel zonal.

Capitala și județul Ilfov înregistrează un număr total de locuitori de 1.994.367 însumând prime brute subscrise din asigurări un total de 2.947,37 mii lei, ceea ce reprezintă un procent de 44% din întreaga țară, daunele plătite din asigurare la nivelul aceluiași ani se cifrează la 2.487,11 mii lei în anul 2009 care reprezintă aprox. 55% din întregul quantum al daunelor plătite din asigurare pe țară (Fig.1).

Se constată regiuni în care asigurările, cel puțin cele generale, sunt bine reprezentate în teritoriu. Cu excepția orașului București și a județului Ilfov, principala regiune de dezvoltare este regiunea de Nord-Vest unde valorile primelor brute subscrise depășesc 900 mil. lei și unde atât asigurările generale cât și cele de viață sunt foarte bine reprezentate (sunt cuprinse în acest areal județele Satu Mare, Maramureș, Sălaj și Bihor).

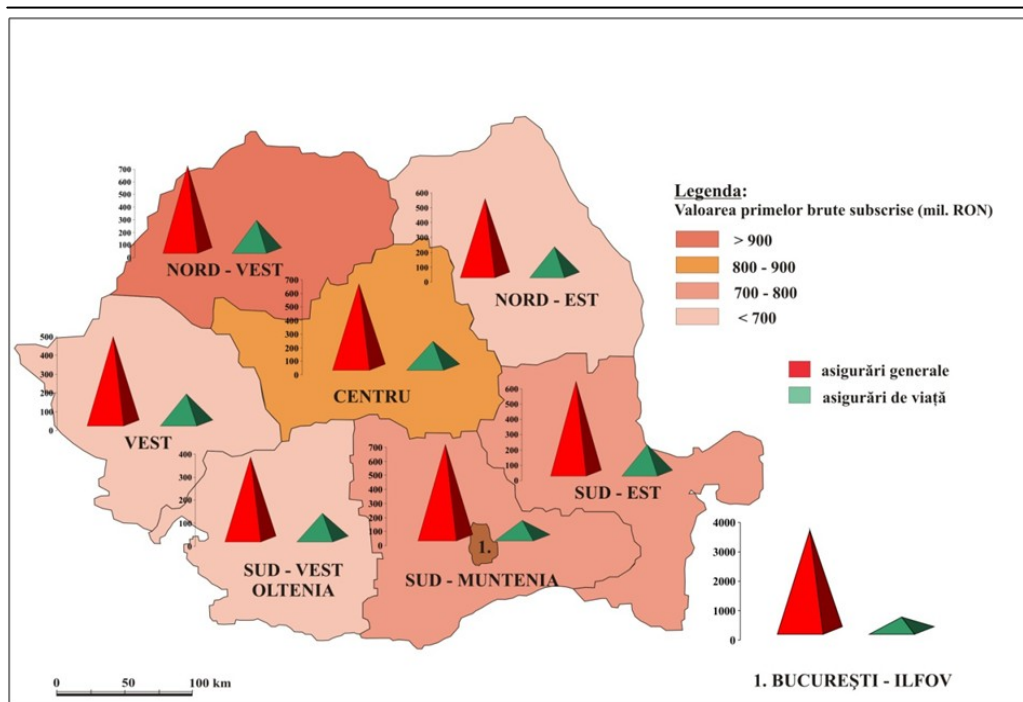

Fig. 1 - Distribuția spațială a primelor brute subscrise în anul 2009

La polul opus se află sud-vestul țării, în care sunt cuprinse regiunile de dezvoltare Sud Vest regiunea de dezvoltare Vest, dar și regiunea de Nord Est, aici ponderile primelor brute subscrise la nivel general situându-se sub 700 mil. lei, iar spre deosebire de regiunea de Sud Vest, sau de Nord Est, regiunea de Vest se caracterizează printr-o cotație mai mare a asigurărilor de viață ceea ce denotă importanța pe care județele Arad, Timiș, Huneodara o acordă acestui tip de asigurare.

La nivel regional, daunele plătite din asigurare pe tot cuprinsul anului 2009 atât din segmentul asigurărilor generale, dar și de viață se înscriu în valori aproximativ egale cele peste 350 mil lei cu cele cuprinse între 200 și 300 mil lei. Suprafețele și valorile sunt aproximativ egale, regiunile de dezvoltare din Centru, Nord Est și Vest cuprind cote ale daunelor cuprinse între 200 și 300 mil lei în timp ce regiunile de Sud Est, Sud și Nord Vest au valori de peste 350 mil lei fiecare. La acestea se adaugă orașul București și județul Ilfov cu un procent ce acoperă 53% din totalul pieței în segmentul daunelor plătite de către societățile de asigurare asiguraților săi sub forma de indemnizații de despăgubire, urmare producerii evenimentelor împotriva cărora s-au asigurat. Față de aceste procente, restul teritoriului se înscrie cu valori de 47% din daunele plătite (Fig. 2).

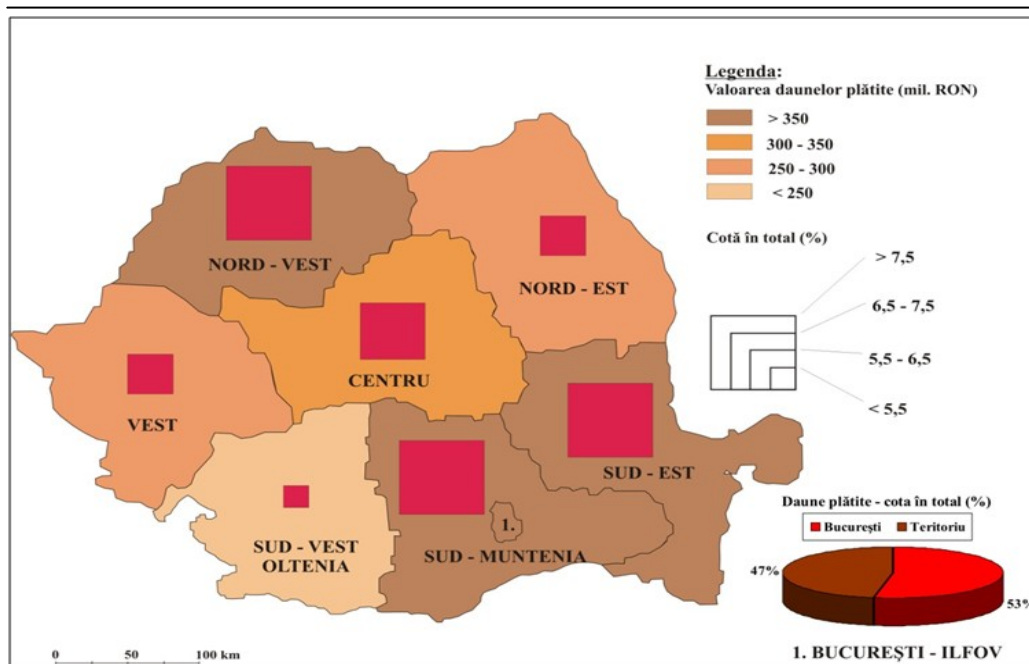

Fig. 2 - Despăgubirile plătite la nivelul regiunilor de dezvoltare

Anul 2009, se remarcă prin introducerea reglementărilor în domeniul asigurărilor paralel cu evoluțiile și dezvoltarea pieței asigurărilor din România, dar și adaptarea acestora la legislația Uniunii Europene, ca reper viabil și necesar în menținerea adecvată a unei piețe în plin avânt dimensional.

Reprezentarea grafică a densității asigurării pe regiuni de dezvoltare este diferențiată regional atât în funcție de numărul de locuitori cât și gradul de penetrare al asigurărilor în mediul social, fiind aproximativ similară cu harta primelor brute subscrise. Se remarcă cu excepția orașului București și județului Ilfov a cărei contribuție majoră este indiscutabilă, regiunile de Centru, Nord-Vest și Vest care înregistrează valori ale densității asigurării peste 300 lei/locuitor fapt ce se traduce meritele asigurătorilor de a-și adapta, modela și imprima metodologiile, strategiile economice, de a-și diversifica ofertele de produse mărindu-le atractivitatea și competitivitatea. Densitatea asigurărilor (ca indicator elocvent al gradului social cuprins în asigurare) este de 147,78 lei/loc (2009) iar raportat la țară este de 57%. După cum se poate remarca din secțiunea grafică, orașul București și județul Ilfov se detașează net de restul țării contribuind cu peste jumătate din toți indicatorii specifici în dimensionarea asigurărilor (fig.3).

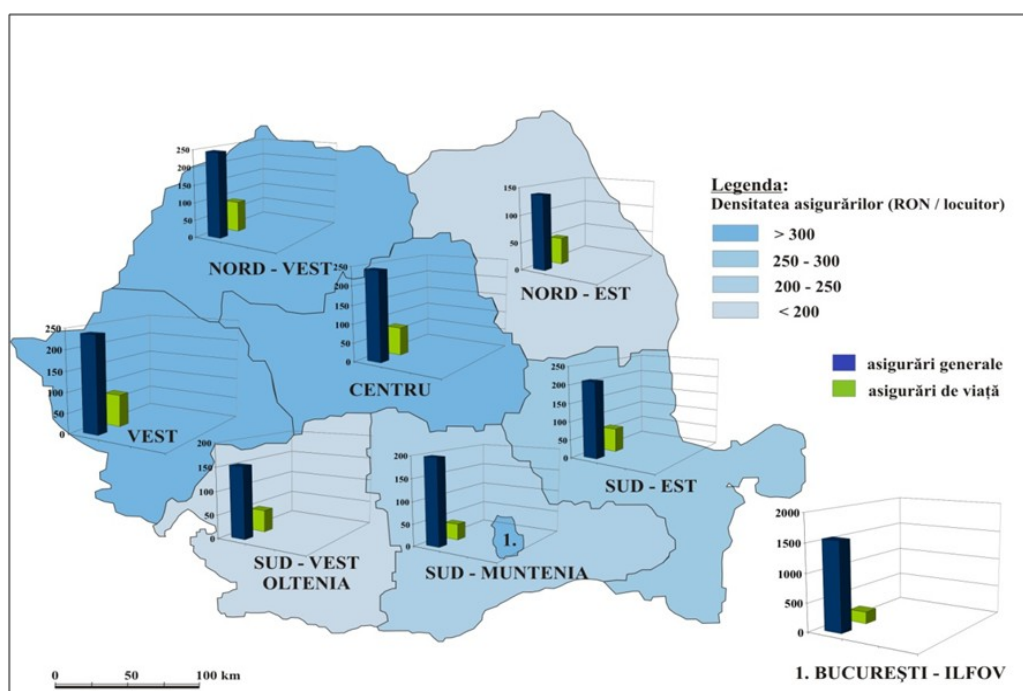

Fig. 3 - Structura și densitatea asigurărilor la nivel teritorial

Dispersia geografică a societăților de asigurare în teritoriu

Pentru a evidenția mai clar repartizarea teritorială a sistemului de asigurare în România am structurat - din perspectivă geografică - dimensiunea indicatorului principal al asigurărilor (valoarea primelor brute subscrise de societăți) sperând într-o imagine de ansamblu unitară, la nivel național incluzând și cotația acestora pe piața românească de asigurări. În baza analizei datelor existente, se poate evidenția faptul că în București conduce detașat societatea *Allianz Țiriac* urmată de *Omniasig*, *Astra Groupamana* și *Generali*, iar în teritoriu ordinea diferă în sensul că societatea *Omniasig* surclasează societatea *Allianz Țiriac*, care în teritoriu ocupă locul doi, societatea *Groupama* se înscrie în continuare pe locul trei, intervine pe locul patru societatea *Asirom*, care pentru București nu intră în clasament, la fel nici societatea *BCR Asigurări*, care în teritoriu ocupă locul cinci (Fig.4).

Pentru asigurările de viață, societățile care își dispută primele cinci locuri în clasamentul general efectuat pentru anul 2009 în baza datelor obținute cu sprijinul revistei *Xprimm* (valorile primelor brute subscrise) lider în topul societăților, companie ce conduce detașat următoarele societăți este societatea *ING Asigurari de Viață* atât în București cât și în teritoriu (Fig. 5).

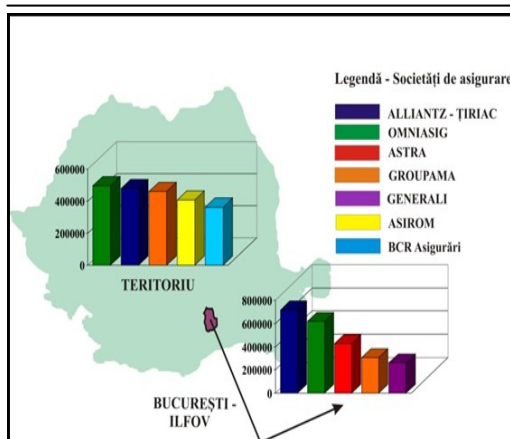

Fig. 4 - Principalele cinci companii lider axate pe asigurări generale (2009)

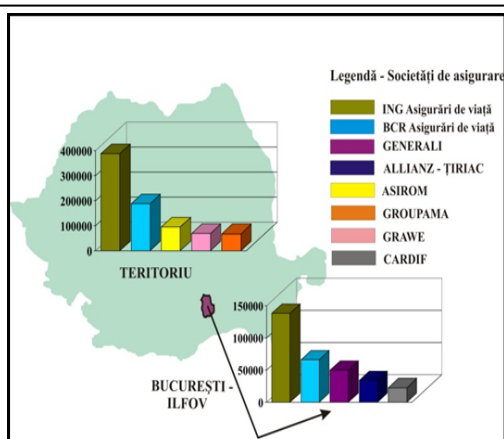

Fig. 5 - Principalele cinci companii lider axate pe asigurari de viață (2009)

Situație similară și pentru cea de-a doua societate de asigurări *BCR Asigurări* care deși înregistrează valori sub 50 % față de *ING*, ocupă locul doi atât în București cât și în teritoriu, societatea *Generali* locul trei în București în timp ce societatea *Asirom* în teritoriu ocupă același loc. Societatea *Grawe* în teritoriu și *Allianz Tiriac* în București ocupă locul 4, iar locul cinci în teritoriu societatea *Groupama* în timp ce în București societatea *Cardif*.

Concluzii

Lucrarea de față este o interpretare geografică a dimensiunii spațiale a pieței asigurărilor dincolo de limitele pur economice, statistice înregistrate de sistemul asigurărilor în sectorul terțiar. Studiul de față evidențiază infuzia și implementarea sistemului la nivel social în spațiul românesc pentru a reliefa într-o abordare strict geografică discrepanțele evolutive și cantitative ale acestui domeniu, aflat în plin dinamism economic. Din păcate așa cum rezultă din datele analizate (Raportul Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor din anii 2001, 2005 și 2009 și revista *Xprim*) se constată diferențieri teritoriale masive între Capitală și restul țării. Scopul lucrării este acela de scoate în evidență aceste inegalități și pe cât posibil de a atenua în timp – prin măsuri eficiente – dezechilibrele constatate.

Asigurările reprezintă una dintre principalele ramuri de servicii care marchează dezvoltarea societății umane oferind echilibrul financiar necesar stabilității economice. De aceea, prin programele strategice elaborate de fiecare societate de asigurări și mai ales prin gradul de informatizare și conștientizare a maselor din teritoriu asupra valorii asigurărilor în viața socio-economică, prin promovarea susținută a platformelor de produse și evidențierea importanței acestora, asigurările

vor căpăta valența necesară de a se impune și câștiga teren și în afara centrelor urbane în vederea eliminării discrepanțelor uriașe și a declajelor instituite între capitală și restul teritoriului, cu precădere în mediul rural. Se evidențiază așadar necesitatea unui program susținut de promovare a asigurărilor, în general, și cu precădere a celor de viață precum și a unei politici de ordin social orientate spre succes.

* * *

Această lucrare a fost susținută prin proiectul POSDRU/88/1.5/S/61150, "Studii doctorale în domeniul științelor vieții și pământului", proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul operațional sectorial "Dezvoltarea resurselor umane 2007-2013".

BIBLIOGRAFIE

- ALEXA C., CIUREL Violeta, (1992), *Asigurări și Reasigurări în Comerțul Internațional*, Ed.All București.
- BENNETT, Cr., (2003), *Dicționar de asigurări*, Editura Trei, București.
- BERCEA Fl., VACAREL I.,(1995), *Asigurări și Reasigurări*, Editura Expert, București
- BISTRICEANU Gh., (2006), *Asigurări și Reasigurări în România*, București.
- BOHOLM A, (1996), *Risk perception and Social Anthropology: Critique of Cultural Theory* Ethnos.
- BUSE G., BÂRSAN S., (1995), *Dicționarul complet al economiei de piață*, București.
- CIUREL Violeta, (2000), *Asigurări și Reasigurări - Abordări teoretice și practice internaționale*, Editura All Beck, București.
- CIUREL Violeta, (2000), *Asigurări și Reasigurări - Abordări teoretice și practice internaționale*, Editura All Beck, București.
- CUCU V., (2001), *Geografia orașului*, Editura Fundației Culturale 'Dimitrie Bolintineanu', București.
- DRĂGAN C., (coord.) (1999), *Dicționar de geografie umană*, Editura Corint, București.
- ERDELI G., CUCU V. (2005), *România. Populație, așezări umane și geografie economică*, Editura Transversal, București
- ERDELI G., DUMITRACHE Liliana, (2001), *Geografia populației*, Editura Corint, București.
- ERDELI G., DUMITRACHE Liliana, (2009), *Geografia populației mondiale*, Editura Universitară, București.
- IANOȘ I., (1987), *Orașele și organizarea spațiului geografic*, Editura Academiei Române, București.

IANOȘ I., (2004), *Dinamica urbană. Aplicații la orașul și sistemul urban românesc*, Editura Tehnică, București.

NEGUȚ S., (2011), *Geografia umană*, Editura Academiei, București.

NICOLAE I., (2005), *Antropogeografie. Geografie umană și economică mondială*, Editura Universitară, București.

NICOLAE I., SUDITU B. (2002), *Toponimie românească – repere bibliografice*, Editura Eurogema Exim, București.

* * * INNSE

* * * Insurance profile

* * * Raportul Comisiei de Supravegherea Asigurarilor (2001-2009)

* * * www.asigurari.ro

* * * www.xprimm.ro

Facultatea de Geografie

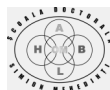
Școala Doctorală “Simion Mehedinți”

010041, București, sector 1, Bd. Nicolae Bălcescu nr. 1

Primit în redacție: 15.08.2010

Revizuit: 15.11.2010

Acceptat pentru publicare: 29.12.2010

TURISMUL CULTURAL ȘI TURISMUL CREATIV

Felicia MUREȘAN

CULTURAL TOURISM AND CREATIVE TOURISM. *Cultural tourism attracts a growing number of tourists according to a study of the European Commission. Cultural tourism is one of the few phenomena that counteract the process of cultural standardization which is developing in parallel with economic globalization. Specific forms of cultural tourism are: ethnographic tourism, religious tourism, and educational tourism, tourism brought about by scientific and cultural events, gastronomic tourism, transit tourism, historical tourism, and creative tourism. Recently a new concept was defined: that of creative tourism. Another new concept applied in Romania in 2006, is the creative industries.*

Cuvinte cheie: turism creativ, Marele Tur, industrii creative, orașe creative, standardizare culturală, globalizare economică.

Introducere

Turismul reprezintă unul dintre cele mai eficiente mijloace pentru schimburile interculturale, oferind o experiență personală nu numai a valorilor trecutului, ci a stilului de viață contemporan al altor societăți. El este apreciat tot mai mult ca o forță benefică pentru conservarea patrimoniului cultural și natural, generând fonduri, educând comunitatea locală și influențând deciziile politice la diferite nivele. Turismul este o parte esențială a multor economii naționale și regionale și poate un important factor de dezvoltare, atunci când se desfășoară corespunzător.

Definire și particularități ale turismului cultural

Resursele culturale ocupă un loc aparte în totalul resurselor antropice și merită să fie tratate distinct, datorită bogăției și varietății lor, dar și datorită succesului de care se bucură în rândul turiștilor pretutindeni în lume. Călătoriile spre locuri care prezintă interes prin resursele culturale se încadrează în sfera turismului cultural. Ca formă de turism, alături de turismul balnear, montan, de litoral etc., turismul cultural s-a impus în literatura de specialitate abia în ultimii ani, deși în esență este practicat încă din antichitate (Țigu, 2005).

La începutul anilor '80, Organizația Mondială a Turismului și-a manifestat preocuparea de a defini conceptul de **turism cultural**, recunoscând faptul că, spre deosebire de turismul de recreere, turismul cultural este motivat de nevoia vizitatorilor de a-și îmbogăți cunoștințele, de a trăi experiențe noi și variate. Astfel, în 1982 apărea următoarea definiție: *"Turismul cultural cuprinde toate aspectele călătoriei prin care oamenii învață despre mentalitățile și stilurile de viață ale celor cu care vin în contact."*

În 1991, Asociația Europeană pentru Educație în Turism (ATLAS) a elaborat următoarea definiție a turismului cultural: *"deplasarea persoanelor spre atracții culturale îndepărtate de locul lor de reședință, cu intenția de a acumula informații și experiențe noi pentru a-și satisface nevoile culturale"*. De-a lungul anilor, literatura de specialitate s-a îmbogățit cu numeroase definiții, dintre care am selectat-o pe următoarea, apărută în 1995, și care surprinde mai bine, după părerea noastră, sfera de cuprindere a conceptului: *"vizita persoanelor din exteriorul comunităților gazdă, motivate în întregime sau parțial de interesul pentru oferta/patrimoniul istoric, artistic, științific sau stilul de viață al unei comunități, regiuni, grup sau instituții"*. În viziunea experților OMT, turismul cultural cuprinde: turismul pentru tineret, în care predomină aspectul cultural - educativ, călătoriile de studii, pentru învățarea unei limbi străine, taberele internaționale pentru tineret; schimburi reciproce de artiști, scriitori etc. și manifestările prilejuite de acestea; turismul rural, sejururi la familiile regiunii sau țării vizitate; sejururi în sate de vacanță integrate mediului cultural local; participare la festivaluri regionale, naționale, internaționale; circuite cu tema culturală, care includ vizitarea de muzee, locuri, participarea la diferite manifestări culturale; pelerinaje la locuri și monumente istorice, religioase.

Cultura - componentă de bază a turismului cultural

Cultura constă din valori materiale și caracteristici non-materiale, valori de apreciere și coduri de conduită care diferențiază: a) o așezare de orice tip, b) un grup de oameni de orice mărime, sau interacțiunea dintre cele două în trecut și în prezent. Aceste caracteristici fizice și non-fizice au produs și au maturizat *identitatea culturală* a locurilor și oamenilor. Aceasta poate fi considerată capitalul lor cel mai valoros, într-o lume care a devenit tot mai mică odată cu dezvoltarea comunicațiilor și transporturilor. Comisia Mondială pentru Cultură și Dezvoltare a UNESCO privește cultura ca "moduri de conviețuire". Plecând de la această idee, Banca Mondială o definește ca fiind *"ansamblul complex de trăsături distincte spirituale, materiale, intelectuale și emoționale ce caracterizează o societate sau un grup social. Ea include nu numai arta și literatura, ci și stiluri de viață, sisteme de valori, tradiții și credințe"*. Patrimoniul cultural reprezintă o resursă inestimabilă pentru orice societate. Accesul la acest patrimoniu este esențial pentru cei ce vor să câștige o înțelegere profundă a societății respective.

Tipuri de atracții și destinații în turismul cultural

Atracțiile turistice sunt motivația principală a călătoriilor și totodată esența produsului turistic. În termeni generali, atracțiile sunt piese unice sau locuri, particularizate, clar definite, care sunt accesibile și motivează un număr mare de oameni să călătorească spre ele în timpul liber. Atracțiile culturale pot fi:

-clădiri, locuri amenajate pentru un scop anume, altul decât atragerea vizitatorilor, și situri arheologice, situri religioase, case memoriale și istorice, arhitectură industrială veche etc.

-clădiri, locuri amenajate cu scopul de a atrage vizitatorii: muzee, expoziții, galerii de artă, parcuri de distracții etc.

-evenimente speciale: festivaluri de artă, evenimente sportive, evenimente religioase, muzicale, folclorice etc.

Primele două categorii sunt permanente, în timp ce ultima este temporară, timpul desfășurării evenimentelor fiind cunoscut dinainte. Prima privește turismul ca pe o problemă sau ca pe o amenințare, în timp ce ultimele îl percep ca pe o oportunitate sau un beneficiu. Atracțiile culturale pot fi *primare*, atunci când constituie obiectivul principal al călătoriei, și *secundare*, când oferă puțină varietate călătoriilor. În funcție de zona căreia se adresează, atracțiile pot fi *locale* (oferite în special vizitatorilor locali, *regionale*, *naționale* și *internaționale* (Piramidele din Egipt, Marele Zid Chinezesc). Literatura de specialitate accentuează importanța "destinației" ca generator al călătoriei. O destinație turistică reprezintă mai mult decât o sumă de atracții turistice într-o zonă.

Destinațiile turismului cultural sunt produsul a mai multor secole sau decenii de interacțiune între un spațiu, o populație sau o persoană. O destinație culturală poate fi caracterizată prin:

-*mediu*: incluzând arhitectura, peisajul, creații de patrimoniu sau moderne;

-*valori spirituale*: credințe trecute sau prezente;

-*cadru economic*: tradițional și/sau modern;

-*locuri care integrează toate cele menționate*, cum ar fi centrul orașului;

-*servicii și facilități turistice* (hoteluri, restaurante, parcuri, magazine cu suveniruri).

Atracțiile și destinațiile culturale stau la baza organizării produselor turistice. În funcție de tipul atracțiilor/destinațiilor și de modul de organizare a acestora, putem identifica trei categorii principale de produse turistice culturale:

-produse bazate pe instituții;

-produse bazate pe elemente de patrimoniu și stil de viață;

-produse bazate pe evenimente.

Diagrama din Fig. 1 ilustrează și exemplifică cele trei tipuri de produse turistice culturale. Săgețile orizontale indică faptul că aceste tipuri se întrepătrund frecvent. De exemplu, în cadrul unui festival pot avea loc evenimente în instituții și

manifestări de stradă.

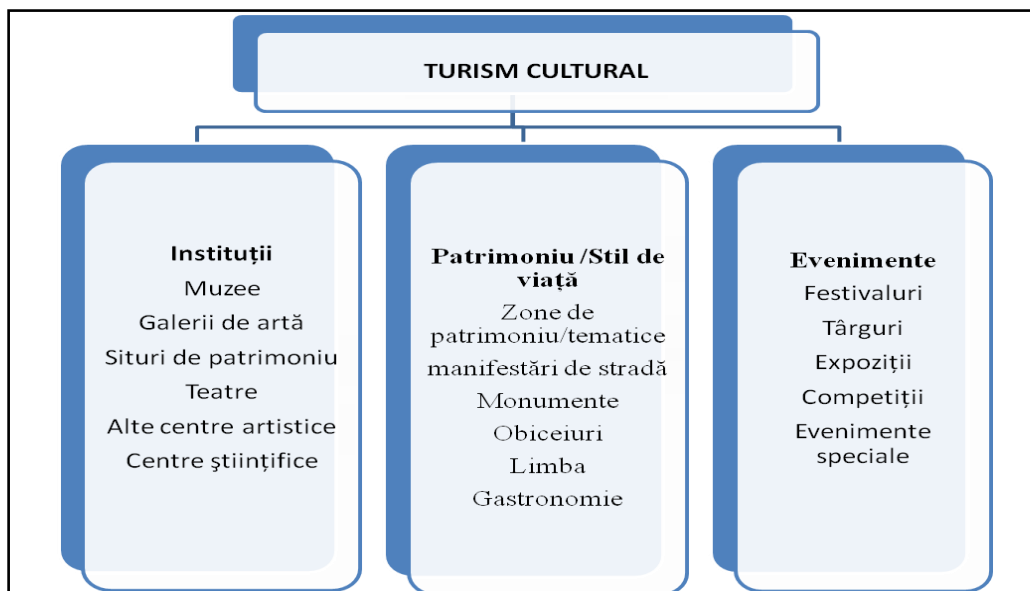

Fig. 1 - Elementele componente ale turismului cultural
(Sursa: Țigu, 2005)

Profilul de piață al turistului cultural

Turiștii care desfășoară activități culturale în timpul deplasării lor în afara locului de reședință sunt considerați turiști **culturali**. Aceștia nu consideră în mod necesar activitatea culturală ca fiind motivația principală a călătoriei. Spre exemplu, persoana aflată într-o călătorie de afaceri, care vizionează o piesă de teatru, este considerat turist cultural.

Odată cu dezvoltarea comunicațiilor și turismului, oamenii știu mai multe despre țări și culturi, solicită informații de calitate și au un respect mare pentru locurile vizitate. Siturile culturale sunt vizitate astăzi nu doar ca o completare interesantă la un picnic sau la o masă. Oamenii își vizitează țările de origine, locuri cu puternică încărcătură spirituală, locuri în care s-au desfășurat evenimente cu o semnificație deosebită, personală sau de grup. În plus, turistul cultural de astăzi are, mai mult decât în trecut, un simț al responsabilității și respectului față de patrimoniul cultural.

Există mai multe grade ale motivației turiștilor culturali, așa cum se observă în figura de mai jos (Fig.2):

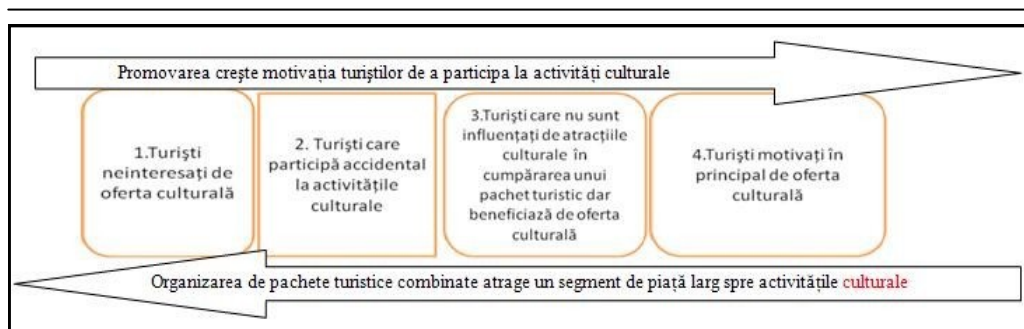

Fig. 2 - Grade ale motivației turiștilor culturali
(Sursa: Barry L., *Cultural tourism in Ontario*)

În partea dreaptă, sunt turiștii a căror motivație principală a călătoriei constituie factorul cultural (4). Cel de-al treilea grup este format din turiștii care nu sunt influențați de disponibilitatea atracțiilor culturale în luarea deciziei de cumpărare a unui pachet turistic, dar beneficiază de oferta culturală, ca o completare la activitatea turistică principală (3). Urmează acei turiști care nu consideră participarea la activități culturale ca un "bonus" la activitatea de bază și care pot lua parte la astfel de activități -în mod accidental (2). În partea stângă, sunt acei turiști care nu sunt deloc interesați de oferta culturală (1). Promovarea și formarea pachetelor de produse turistice trebuie să țină seama de treptele de motivare a turiștilor culturali. De multe ori, eforturile de promovare pot fi inutile, în special în cazul pachetelor turistice unilaterale (de exemplu, un pachet constituit din vizitarea a cinci muzee într-o arie geografică). Alcătuirea de pachete turistice care să îmbine mai multe tipuri de atracții/destinații culturale (instituții elemente de patrimoniu, evenimente) va motiva un segment de piață mai mare să achiziționeze astfel de produse. Cea mai eficientă abordare este aceea de a crea pachete turistice care să îmbine produsele turismului cultural cu produse non-culturale (turism în natură, de afaceri, de sănătate).

Studiile care au analizat turiștii participanți la activități culturale au scos în evidență trăsături distincte ale acestora față de turiștii obișnuiți:

- nivel mai ridicat al educației și veniturilor. Educația este cel mai important indicator al interesului pentru activități culturale. Spre exemplu, din totalul turiștilor culturali americani, 21% aveau studii superioare, față de numai 18% în cazul turiștilor obișnuiți;

- cheltuiesc mai mulți bani. Turiștii culturali cheltuiesc cu 8-10% mai mult pe zi decât turistul mediu și achiziționează mai multe produse, cum sunt suvenirurile, obiectele de artă și cele rezultate din meșteșuguri etc., ceea ce are un efect benefic asupra comunităților locale. De asemenea, acest fapt reprezintă o oportunitate de asociere a destinațiilor cu centrele meșteșugărești și comerciale;

- petrec mai mult timp într-o zonă. Același studiu realizat în SUA indică un

sejur mediu al turiștilor culturali de 5,1 nopti, față de 3,4 nopti în cazul celorlalți turiști;

-sunt mai multe femei decât bărbați. Studiile au arătat că femeile sunt mai interesate decât bărbații să viziteze galerii de artă, muzee, să ia parte la spectacole, festivaluri și alte activități culturale. De asemenea, în majoritatea cazurilor, femeile sunt cele care iau deciziile legate de educație și vacanțe în familie;

-se încadrează în grupa de vârstă 45-64 de ani. În acest interval regăsim atât părinți care au mai mult timp liber odată cu intrarea la școală a copiilor și doresc să le îmbunătățească experiența educațională, dar și pensionari care se bucură de o sănătate mai bună, de mult timp disponibil, de venituri mai mari, și preferă hotelurile și motelurile ca modalități de cazare;

-sunt mai dispuși să călătorească în perioadele de extrasezon (în special toamna).

Cererea și tendințele actuale ale turismului cultural

Creșterea impresionantă a turismului în ultimii 50 de ani este unul dintre cele mai remarcabile fenomene ale acestei perioade. Sosirile de turiști internaționali au crescut de la 25 de milioane în 1950 la 698 milioane în 2000. Aceasta reprezintă o rată de creștere anuală de 7%, de-a lungul unei perioade de 50 de ani.

O previziune a OMT, "*Tourism: 2020 Vision*", indică faptul că acest trend va continua, așteptându-se o cifră a sosirilor de mai mult de un miliard în 2010 și mai mult de 1,5 miliarde în 2020. Aceste cifre se referă la sectorul turistic în ansamblu, dar se previzionează că turismul de patrimoniu va înregistra rate de creștere mai ridicate. Aceeași previziune arată că turismul cultural va fi unul dintre cele cinci segmente de piață cheie în viitor, iar creșterea în această direcție va reprezenta o provocare din ce în ce mai mare, din punctul de vedere al coordonării fluxurilor de vizitatori spre atracțiile culturale. Chiar dacă vacanțele de tip "sun, sea, sand" nu vor dispărea, ele au scăzut ca importanță relativă, pe măsură ce tot mai mulți vizitatori caută experiențe educaționale, incitante și inedite. Mai mult, turismul cultural tinde să atragă segmente de piață cu niveluri relativ ridicate de instruire și venituri, ceea ce poate conduce la obținerea unor beneficii sporite pentru destinații.

Creșterea cererii pentru turismul cultural este stimulată de evoluția indicatorilor turistici, care arată o tendință clară de micșorare a duratei sejururilor și o mai mare fragmentare a vacanțelor. Scurtarea vacanțelor multiplică vizitele de durată mică, orientate în principal spre turismul urban și cultural. Într-adevăr, turismul cultural atrage un număr tot mai mare de turiști, conform unui studiu al Comisiei Europene. Astfel, 20% din sosirile turiștilor în Europa răspund motivațiilor culturale, în timp ce 60% din turiștii europeni sunt interesați de atracții culturale în vacanțele lor. Pe lângă creșterea continuă a cererii turistice, atât internă, cât și internațională, ceea ce influențează toate tipurile de destinații, inclusiv siturile de patrimoniu, sunt și alți factori care explică acest trend al turismului cultural, dintre care enumerăm:

autoritățile responsabile de administrarea și conservarea patrimoniului natural și cultural sunt tot mai conștiente de capacitatea turismului de a genera resurse financiare; turismul cultural apare ca unul dintre puținele fenomene ce contracarează *procesul de standardizare culturală*, care se dezvoltă în paralel cu globalizarea economică. Aceste tendințe reflectă **impactul pozitiv** pe care turismul cultural îl are asupra *mediului (natural, cultural, social, economic)*. Din ce în ce mai multe orașe și situri culturale au parte de **beneficii** din turism: diversificarea activităților economice, ceea ce aduce noi locuri de muncă și venituri suplimentare pentru populație; obținerea de fonduri suplimentare pentru conservarea patrimoniului și pentru îmbunătățirea calității prestației turistice.

Cu toate acestea, multe situri culturale și orașe se confruntă cu probleme de congestie create de numărul ridicat de turiști în aeroporturi și alte infrastructuri de transport, și cu supra-aglomerarea destinațiilor turistice, ceea ce diminuează calitatea experienței turistice, uneori deteriorând spațiul fizic al sitului. Alte *efecte negative* ale turismului cultural impropriu organizat sunt: supra-aglomerarea unor spații publice folosite atât de turiști, cât și de rezidenți (magazine, spații de parcare, mijloace de transport în comun etc.); creșterea nivelului prețurilor pentru diverse bunuri de consum; agravarea problemelor sociale; fragmentarea comunităților; deteriorarea limbii native; a valorilor tradiționale și apariția kitschului etc. Având în vedere aceste aspecte negative, este necesar ca responsabilii patrimoniului cultural și organizatorii produselor turistice să se bazeze pe politici care susțin atât conservarea eficientă a patrimoniului, cât și creșterea calității informațiilor transmise unui public tot mai interesat și mai avizat. În acest sens se mai impun: o strânsă cooperare între sectorul public și cel privat, între organizațiile de turism de la toate nivelurile - local, regional, național, internațional; stabilirea unor reguli mai stricte și eficiente de vizitare a obiectivelor culturale, stabilirea și respectarea limitelor de capacitate ale siturilor; includerea în circuitele turistice a unor atracții culturale noi, pentru decongestionarea celor supra-aglomerate; includerea în planurile de dezvoltare turistică și respectarea principiilor de dezvoltare durabilă.

Forme de turism cultural

Turismul cultural se individualizează ca tip aparte prin intermediul *formelor de practicare* pe care le îmbracă. Deosebit, și în acest caz, *forme generale*, caracteristice tuturor tipurilor de turism, și *forme specifice* numai turismului cultural. Formele generale derivă din aplicarea oricărui act turistic cultural a matricei constituită dintr-o serie de criterii precum: durata desfășurării, distanța, proveniența turiștilor, gradul de organizare, vârsta turiștilor, aportul social, particularitățile regiunii de destinație. Formele specifice numai turismului cultural sunt: turismul etnografic, turismul religios, turismul educațional, turismul prilejuit de manifestările

științifice și culturale, turismul gastronomic, turismul de vizitare, turismul de tranzit și turismul creativ (Fig. 3).

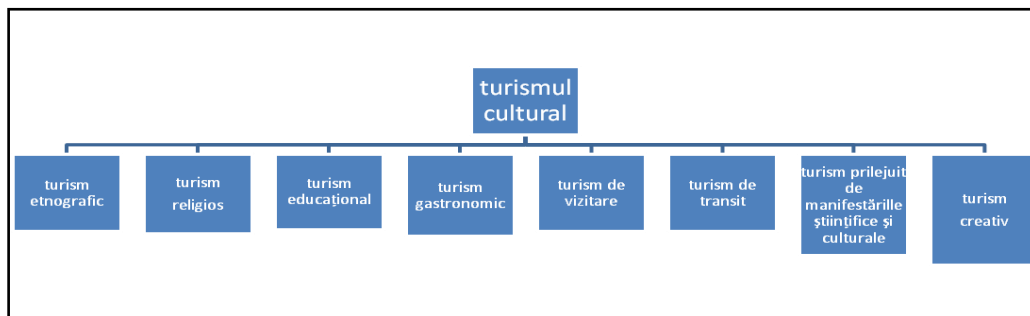

Fig. 3 - Forme specifice ale turismului cultural
(Sursa: Cocean, 2006, cu adaptări)

Turismul creativ - un nou concept

Turismul creativ a existat ca o formă a turismului cultural încă de la începuturile turismului. Rădăcinile lui europene datează de pe timpul turului numit „Grand Tour”, când tinerii din familiile înstărite călătoreau în scopul experimentării în plan educațional.

Începuturile sale pot fi localizate spre sfârșitul secolului al XVI-lea, în perioada elisabethană în Anglia. Grand-Tour-ul s-a extins însă în secolul al XVII-lea. Țara de origine a călătoriilor a fost, în principal Anglia și destinația Italia, deși și alte țări europene, ca Franța, Olanda, Spania, Germania au fost implicate ca origini și destinații de călătorie. Subiecții acestui tip de deplasare erau fiii familiilor privilegiate social și material, trimiși pentru o ședere de aproximativ trei ani în scopul de a-și întregi educația și, în plus, de a câștiga unele relații și contacte, privite ca necesare pentru carierele lor viitoare. De asemenea, exista convingerea că prin aceste călătorii se câștiga o anumită “distinguție” de maniere elevate, permanent urmărite printre propriile straturi sociale. De aici și limitarea lor la unele medii sociale închise. Schimbările în structura socială de la sfârșitul sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea au adus o modificare graduală a situației spre mai multe călătorii profesional-educaționale. De asemenea, mediul social de proveniență a călătoriilor a suferit o modificare: reprezentanții burgheziei au înlocuit nobilimea feudală (Cosmescu, 2004). Această călătorie a fost frecvent efectuată de compania Cicerone cu un ghid bine informat sau cu un tutore.

Termenul de *Grand Tour* persistă și în zilele noastre, dar acest concept este mult diferit: călătoria / excursia durează trei săptămâni (Fig. 4), nu trei ani (Goeldner, Charles R., Ritchie, J.R. Brent, 2006).

Fig. 4 - William Beckford's Grand Tour
(Sursa: http://en.wikipedia.org/wiki/Grand_Tour)

Turismul creativ - delimitări conceptuale

Recent, turismul creativ a fost definit de către Crispin Raymond și Greg Richards, care, fiind membri ai A.T.L.A.S. (Association for Tourism and Leisure Education), au condus o serie de proiecte pentru Comisia Europeană, incluzând turismul cultural și profesional, cunoscute sub numele de turism sustenabil. Ei au definit „turismul creativ” ca turism ce se referă la participarea activă a turiștilor în cultura comunității gazdă, prin seminare interactive și experimente de învățământ informal. În același timp, conceptul de turism creativ a fost preluat de organizații prestigioase precum UNESCO, care prin programul Creative Cities Network, a promovat turismul creativ ca pe o experiență susținută, autentică, care angajează o cunoaștere activă a trăsăturilor culturale specifice ale unei destinații turistice. Recent, turismul creativ a câștigat popularitate ca formă a turismului cultural care implică participarea turiștilor în cultura comunității gazdă pe care o vizitează. Multe țări oferă exemple ale dezvoltării acestui tip de turism (Marea Britanie, Bahamas, Jamaica, Spania, Italia, Noua Zeelandă).

Turismul creativ este o formă a turismului cultural care se bazează pe bunurile/valorile culturale pentru atragerea turiștilor spre o destinație turistică. Este, de asemenea, o formă de dezvoltare creativă a unei comunități, prin stimularea *industriilor creative* care ajută la îmbunătățirea economiei locale, pe lângă profiturile din turism. Turismul creativ este un concept nou, definit de Greg Richards, membru al ATLAS. Acesta a lucrat la implementarea și dezvoltarea turismului creativ în: Barcelona, Sibiu, UK, China etc. (Wurzburger, Rebecca, Pattakos Alex, 2009).

Industria creative și orașele creative - alte idei noi și inovatoare în turismul creativ

Industria creative reprezintă un concept nou, aplicat în România din 2006. Pe piața ideilor românești a apărut un concept nou, numit "industria creative", în care cultura a primit rolul de motor al dezvoltării regionale și naționale. În următorii ani,

un nou tip de afaceri își va face loc încet, dar sigur, în țara noastră: industriile creative. Afacerile creative pot salva economia unui oraș, acolo unde economiile tradiționale, bazate pe agricultură, industrie sau comerț, au eșuat. Ele reprezintă îmbinarea fericită a două calități, cea de "artist" și cea de "om de afaceri". Sunt acele sectoare ale creației și dezvoltării tehnologice ce generează profit și care regândesc cultura ca un motor al dezvoltării regionale și naționale.

Industriile creative constituie un concept relativ nou, lansat la mijlocul anilor '90, inițial în Australia și dezvoltat de Marea Britanie în special, prin contribuția fostului ministru britanic al Culturii, Chris Smith. În conceptul de "industrie creativă" intră următoarele domenii a căror activitate implică creativitate artistică sau științifică: arhitectură și regenerare urbană, artă și design, artele spectacolului, film și video, fotografie, inventică industrială și inteligență artificială, mass-media (pe suport hârtie, audio sau video), modă și design vestimentar, meșteșuguri tradiționale, monumente și turism cultural, muzică, publicitate, software și jocuri video interactive, tipărituri și legătorie, web design. Pe scurt, industriile creative vizează tot ceea ce este produs de creativitatea artistică și științifică și are potențial industrial, adică intră în circuitul economic, produce valoare, generează venituri publice prin taxele și impozitele plătite, creează locuri de muncă și profit, ajută la dezvoltarea regională și națională.

British Council a lansat în 2005 programul „Orașe creative”, desfășurat sub tema „Industrii creative”. Acesta este un program internațional, implementat la nivel de oraș, care promovează ideile creative și oferă un model de regenerare economică și socială prin intermediul industriilor creative. Unul din primii pași ai proiectului a fost alegerea unui oraș reprezentativ. În cazul României, în urma prezentărilor făcute de reprezentanții Bucureștiului, Clujului, Iașiului și Timișoarei, orașul ales a fost Iași, pentru care proiectul British Council a realizat „cartografierea” industriilor creative locale, folosindu-se de poveștile de succes deja identificate aici. Iașiul face însă parte dintr-o rețea sud-est europeană a „orașelor creative”, în care mai sunt incluse orașele Plovdiv (Bulgaria), Split (Croatia), Novi Sad și Belgrad (Serbia - Muntenegru), Tuzla (Bosnia), Pristina (Kosovo), Skopje (Macedonia) și Tirana (Albania). În principal, aceste orașe sunt plasate pe un loc secund în economia țării, marginalizate de politicile centraliste ale Capitalei. Sunt orașe care mizează pe cultură, ca o soluție de a se face mai vizibile și de a găsi finanțare pentru comunitatea locală și pentru administrație.

Concluzii

Cultura reprezintă o componentă de bază a turismului cultural, a turismului creativ, dar și a industriilor creative. Turismul creativ este o formă a turismului cultural ce se bazează pe bunurile/valorile culturale pentru atragerea turiștilor spre o destinație turistică. Este de asemenea o formă de dezvoltare creativă a unei

comunități, prin stimularea *industriilor creative* care ajută la îmbunătățirea economiei locale, pe lângă profiturile din turism.

* * *

Această lucrare a fost susținută prin proiectul POSDRU/88/1.5/S/61150, "Studii doctorale în domeniul științelor vieții și pământului", proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul operațional sectorial "Dezvoltarea resurselor umane 2007-2013".

BIBLIOGRAFIE

- COCEAN P. (2006), *Turismul cultural*, Presa Universitară Clujeană.
- COSMESCU I. (2004), *Economia turismului*, Edit. Alma Mater, Sibiu.
- GOELDNER C. R., RITCHIE J.R. B. (2006), *Tourism - Principles, Practices, Philosophies*, Tenth Edition, John Wiley&Sons, Inc, New Jersey.
- RICHARDS G., PEREIRO X. (2007), *Cultural tourism*, Sector Editorial dos SDE, Vila Real UTAD-Portugal.
- ȚIGU G. (2005), (coord.), *Resurse și destinații turistice pe plan mondial*, Edit. Uranus, București.
- VASALCA T. (2006), *Industria creative, noul val în România*, în "Curierul Național", anul 11, nr. 4593.
- WURZBURGER R., PATTAKOS A. (2009), *Creative Tourism, a Global Conversation*, Santa Fe: Sunstone Press.
- <http://www.wall-street.ro/articol/Marketing-PR/12592/Industria-creative-noul-val-in-Romania.html>
- <http://ro.wikipedia.org/wiki/Turism>
- <http://www.culturalrealms.com/2010/07/the-creative-tourism-business-model.html> - Cultural Realms - Rossitza Ohridska-Olson's blog about the business of cultural
- http://www.international.icomos.org/publications/93sy_tou15.pdf

Facultatea de Geografie

Școala Doctorală "Simion Mehedinți"

010041, București, sector 1, Bd. Nicolae Bălcescu nr.1

Primit în redacție: 25.09.2010

Revizuit: 01.12.2010

Acceptat pentru publicare: 29.12.2010

TURISMUL BALNEAR ȘI PROTECȚIA MEDIULUI ÎN SUBCARPAȚII VÂLCII - PERSPECTIVĂ EUROPEANĂ

Ana MUREANU (ROANGHEȘ)

SPA TOURISM AND ENVIRONMENTAL PROTECTION IN VALCEA SUBCARPATHIANS. EUROPEAN PERSPECTIVE. *The quality of the environment, both natural and man-made, is essential to tourism. However, tourism's relationship with the environment is complex. It involves many activities that can have adverse environmental effects. The two components, environment and tourism, should be intertwined with no harm to each other. Tourism effects on environment involve a number of factors such as the direct result of economic development and those from use of environment for frequency and intensity of tourism. Hydro-sources means to be a optimal exploitation of the deposit to ensure the presence unaltered in the ecosystem, keeping permanent water balance, physical and biological thereof. In the absence of laws of exploitation and protection of resource spa activity is on general regulatory acts.*

Cuvinte cheie: turism balnear, mediu, piața europeană

Introducere

Turismul a devenit, în prezent, o adevărată ramură economică la nivel internațional. Prin efectul său multiplicator, turismul antrenează alte ramuri economice a căror evoluție depinde și de această activitate (construcții, transporturi, industria alimentară, serviciile, etc.). În aceste condiții, poziția și contribuția pe care turismul, ca ramură a sectorului terțiar, o poate avea în dezvoltarea economică a unei țări, impun integrarea sa în obiectivele strategice pe care orice guvern le are când stabilește strategia generală de dezvoltare economică.

România, ca membră a UE, a dus o luptă continuă pentru îndeplinirea cerințelor impuse pentru intrarea pe piața europeană. Printre punctele care se constituie încă nerezolvate se numără integrarea turismului românesc și protecția mediului înconjurător la nivel național. România urmărește ca activitatea sa, precum și ansamblul măsurilor legislative, organizatorice și administrative existente în domeniu să fie corelate cu evoluția turismului la scară mondială și regională. Deschiderea în alte țări de noi sanatorii moderne, speciale pentru tratarea pe bază de substanțe minerale terapeutice a diverselor boli reumatice, precum și a altor categorii de boli, impune României necesitatea modernizării sanatoriilor și secțiilor de

tratament existente, precum și a serviciilor medicale oferite în cadrul acestora.

Totodată, UE susține financiar acțiunile legate de mediul înconjurător, comunitățile locale și investitorii trebuie să aibă în vedere eliminarea problemelor pe care le-ar putea genera proiectele de dezvoltare a turismului asupra mediului.

Pentru a atrage un număr cât mai mare de turiști la tratament balnear, într-o serie de țări europene s-au luat numeroase măsuri pentru pregătirea corespunzătoare a bazei materiale, asigurarea unei asistențe medico-sanitare de înaltă calificare, etc. Turismul balnear a fost analizat și rămâne un subiect deosebit de interesant.

La nivelul României, măsurile întreprinse de autorități constau în apariția unor programe de instruire a personalului medical, achiziționarea unei aparaturi moderne, renovarea bazei de cazare și construirea altor structuri de cazare noi, moderne, dezvoltarea structurilor de agrement existente în stațiuni, toate acestea din dorința de a mulțumi turistul venit la tratament, dar și de-a îmbunătăți starea generală. Pentru a asigura o asistență medicală potrivită, străinilor veniți să se trateze în bazele noastre de tratament, este absolut necesară aplicarea unei metode informaționale adecvate (pliante, broșuri, și mai ales pagini web, reprezentând una dintre cele mai eficiente mijloace de promovare, prin intermediul căreia se pot transmite rapid o multitudine de informații)

Turismul balnear și protecția mediului

Turismul balnear este cea mai promițătoare componentă a turismului autohton, fiind deosebit de important deoarece rămâne una dintre formele de turism care se bazează pe un potențial permanent. Aceste valori sunt date de complexitatea factorilor naturali, asociați la nivelul stațiilor cu factorii principali de mediu.

Potențialul turistic în general, și mai ales cel balnear, în special se conturează ca un element distinct, ce solicită sprijinul și mai ales colaborarea mai multor specialiști din diverse domenii. Această colaborare se poate face în baza unui cadru juridico-administrativ adecvat și a unor măsuri adecvate scopului (în cazul de față protecția surselor hidrominerale). Poluarea și degradarea resurselor balneoturistice constituie consecința a trei categorii de factori: cei naturali, cei legați de dezvoltarea economică, iar cea de-a treia categorie – cei care intervin prin valorificarea resurselor hidrominerale (ape minerale, nămoluri terapeutice, etc.)

Factorii naturali (procese de alunecare și eroziune, cutremure, inundații etc.) au degradat sau au distrus parțial sau total mai multe surse hidrominerale (Sălătruc, Costești, Ocele Mari).

Factorii economici diverși, constituie importante surse de poluare și degradare a substanțelor balneare sau mediului din stațiuni și împrejurimile lor. Astfel de situații le constituie poluarea aerului (Băile Govora), a lacurilor terapeutice (Ocele Mari-Ocnița), a solului și apelor freatice minerale (Sălătruc), poluarea sonoră și degradarea peisajului datorită traficului intens al autovehiculelor (Călimănești-Căciulata, Băile

Olănești) cariere de calcar (Costești) și defrișarea pădurilor din apropierea stațiunilor balneare (Băile Olănești).

Degradarea mediului constituie rezultatul dezvoltării haotice a localităților, proiectarea necorespunzătoare a obiectivelor de investiții cu caracter turistic, stabilirea de amplasamente neadecvate pentru baza materială turistică, realizarea de construcții inestetice, neadaptarea specificului arhitectural, etnografic sau natural al zonei turistice, ocuparea intensivă a unui spațiu cu construcții turistice, această ultimă situație putând afecta chiar echilibrul ecologic al teritoriului respectiv.

Aceste situații pot crea, la nivelul stațiunilor balneoclimaterice vâlcene, un disconfort, ceea ce ar putea duce, cu timpul, la scăderea numărului de turiști. Stațiunea Băile Olănești este cea care prezintă o suprasolicitare vizuală și auditivă, deoarece deține o suprafață destul de mică în comparație cu spațiul ocupat de clădiri, supraaglomerarea produsă de numărul ridicat de autovehicule și chiar de turiști, în anumite perioade din an.

Călimănești – Căciulata prezintă și ea o amenințare datorită traficului intens al autovehiculelor, șoseaua ce străbate stațiunea constituind un important drum național și chiar european.

Băile Govora, Ocnele Mari – Ocnița și Costești sunt mult mai puțin expuse degradării elementelor de mediu, datorită și poziției lor, dar poate și datorită numărului mai redus de turiști ce le frecventează (excepție face Băile Govora unde în ultimii ani s-au făcut investiții în modernizarea bazei de cazare, dar și în infrastructura orașului).

Stațiunile balneoclimaterice din Subcarpații Vâlcii – efectele circulației turistice și măsurile în vederea protecției mediului

Circulația turistică necontrolată în parcurile stațiunilor balneare, în pădurile de interes social – recreativ, conduce la degradarea acestora, dispariția unor specii floristice, distrugerea ambientului, a valorilor terapeutice a unora dintre acestea: bioclimat, aerosoli, puritatea aerului, lacuri (Băile Olănești, Călimănești-Căciulata).

Intensificarea circulației turistice automobilistice în stațiunile balneare și lipsa parcarilor, pe lângă poluarea fonică, alterează calitatea aerului, a factorilor de cură, influențându-se direct și tratamentele balneare (în toate stațiunile). Fenomenul este și mai accentuat în cazul în care stațiunile sunt străbătute de drumuri naționale (Călimănești). Ambele fenomene negative au o intensitate și o acțiune distructivă mai ridicată la sfârșit de săptămână, când “presiunea turistică” este puternică.

Elemente importante ale cererii turistice le constituie și numărul de sosiri și de înnoptări ale turiștilor în structuri turistice de primire cu funcțiuni de cazare, dar și cel al duratei medii a șederii, obținut prin raportarea volumului înnoptărilor la cel al sosirilor turistice. Sosirea turiștilor se înregistrează atunci când aceștia sunt înscriși în registrul structurilor de primire turistice pentru a fi găzduiți pentru o anumită

perioadă.

Analiza *numărului de sosiri* în Subcarpații Vâlcii reliefează o preponderență a structurilor de tipul pensiuni turistice și hoteluri cu procente de 43,4% și respectiv 41,9% din totalul sosirilor la nivelul regiunii analizate. Motelurile dețin procente de 4,8%, campingurile și vilele turistice cu câte 3,7 procente, pe când numărul sosirilor în cabane și mănăstiri marchează cele mai mici valori, de 0,3, respectiv 0,1 procente din totalul sosirilor (Fig.1).

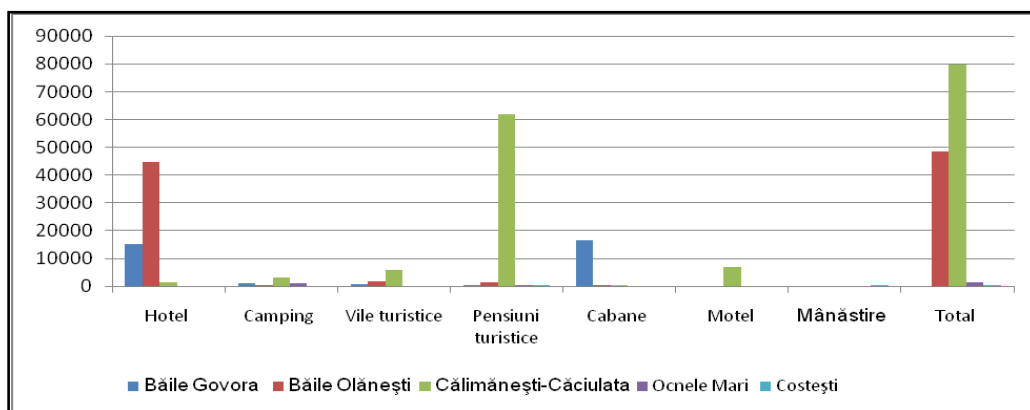

Fig. 1 - Numărul sosirilor pe localități în cadrul Subcarpaților Vâlcii (2008)
(Sursa: DJSV)

Analizate individual, Băile Olănești se caracterizează printr-un număr mai ridicat de sosiri în structurile de tipul hoteluri, Călimănești – Căciulata prin pensiuni turistice, iar Băile Govora prin cabane. Trebuie precizat faptul că stațiunea Călimănești-Căciulata este singura stațiune ce oferă locuri de cazare în moteluri, așa cum localitatea Costești deține locuri în complexurile mănăstirești din zonă.

De asemenea, evoluția *innoptărilor în stațiunile balneare* la nivelul anului 2008 constituie un indicator important. Se poate realiza o ierarhizare a stațiunilor balneoclimaterice de la nivelul Subcarpaților Vâlcii, în funcție de numărul turiștilor sosiți în cadrul acestora. Constatăm că pe primul loc este stațiunea Călimănești-Căciulata cu un număr de 483.191 turiști, urmată îndeaproape de Băile Olănești cu 397.334 turiști și Băile Govora cu 158.091 turiști. La polul inferior se situează celelalte două stațiuni balneare: Ocele Mari (2528 turiști) și Costești (868 turiști). Sălătruc este o localitate deținătoare de surse hidrominerale, dar care datorită neaplicării unor măsuri de protecție la momentul potrivit acestea au dispărut, motiv pentru care nu a captat atenția turiștilor, iar structurile de cazare sunt inexistente (Fig.2).

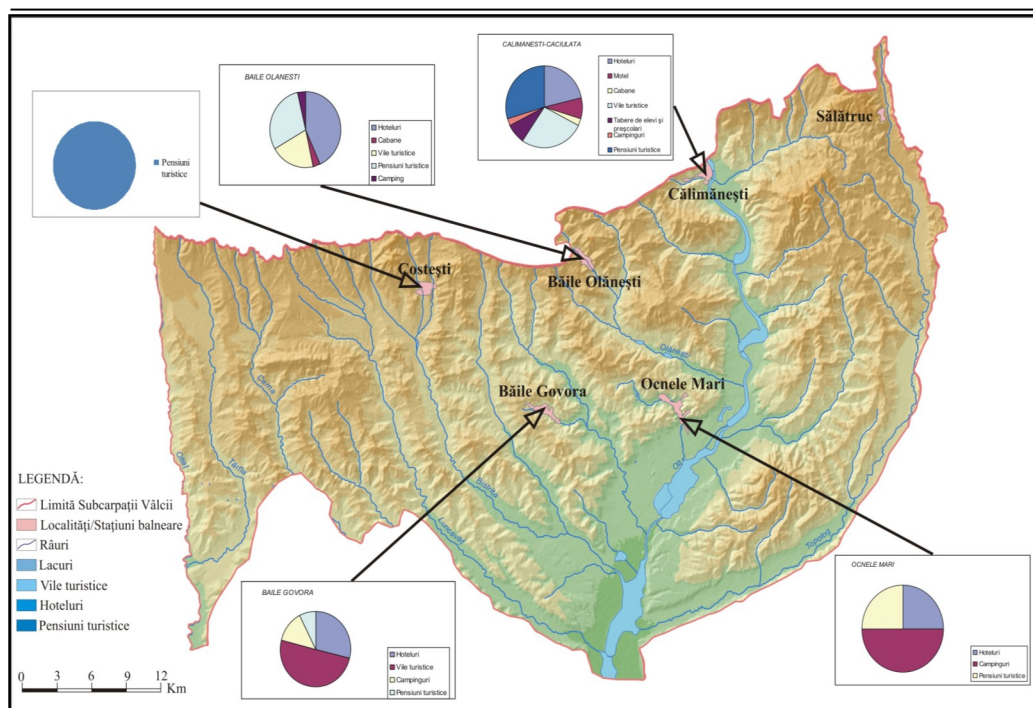

Fig. 2 - Repartiția principalelor tipuri de unități de cazare în cadrul stațiilor balneoclimaterice din Subcarpații Vâlcei (2008)
(Sursa: date prelucrate, DJS Vâlcea)

În ceea ce privește *durata medie a șederii* (ca raport între volumul înoptărilor și cel al sosirilor) la nivelul anului 2008, numărul cel mai mare de ședere îl ocupă turiștii veniți în stațiunea Băile Govora cu o durată de 9,5 zile, comparativ 8,2 zile în stațiunea Băile Olănești sau 6,1 zile în stațiunea Călimănești-Căciulata. Durata cea mai redusă de ședere în stațiune o au turiștii veniți la Costești și Ocnele Mari-Ocnița cu 4,4 zile și respectiv 1,9 zile. Raportat la tipul structurii în care au fost găzduiți, cea mai frecventată formă de cazare (ca și durată în timp) o are hotelul, în cazul căruia turiștii au perioada cea mai mare de ședere. Celelalte forme de cazare sunt mult mai reduse ca durată, comparativ cu tipul de structură hotelier. Nu sunt analizate ponderile deținute de turiștii găzduiți la prieteni sau rude, în cazul cărora neexistând date statistice la Direcția Județeană.

Calitatea potențialului turistic balnear, poate fi afectată și printr-o concepție greșită de valorificare a resurselor sale turistice rezultată, fie din exploatarea neștiințifică și nerațională a acestora, fie din realizarea necorespunzătoare a obiectivelor de investiții cu caracter turistic. O situație specială o au substanțele minerale balneare caracterizate printr-o mare vulnerabilitate la factorii exogeni, orice intervenție nefavorabilă asupra lor putând provoca schimbarea parametrilor fizici și

chimici, pe baza cărora au fost declarate resurse terapeutice. Fenomenele de degradare întâlnite în cazul substanțelor minerale balneare, cu deosebire a apelor minerale și termominerale rezultă, de cele mai multe ori, din nerespectarea principiilor generale de protecție și exploatare care impun limitarea exploatării zăcămintelor în raport cu rezervele omologate de substanțe minerale balneare, executarea lucrărilor geologice în conformitate cu prevederile cercetărilor și proiectelor de specialitate, evitarea exploatării zăcămintelor până la epuizare și o exploatare rațională, științifică a acestora.

Singura localitate unde au fost luate astfel de măsuri este stațiunea Băile Olănești, unde începând cu anul 2009 s-a creat un perimetru de protecție a surselor hidrominerale (prin interzicerea accesului nelimitat la surse a turiștilor – au fost introduse cartele de acces).

Cu toate măsurile întreprinse în ultimul timp pentru protecția resurselor balneare, se pot semnala totuși unele cazuri de degradare a acestora, semnificative fiind cazul zăcămintelor hidrominerale Costești și Sălătruc, la care exploatarea defectuoasă a acestora a dus la apariția de fenomene de degradare (scădere a potențialului surselor, diminuarea cantității de CO₂, etc.) în cazul localității Costești, și chiar dispariția sursei minerale precum situația localității Sălătruc. Factorii de degradare ai resurselor hidrobalneare sunt, de regulă, cei tehnici legați de forare și captarea surselor, de transport și distribuție și de utilizarea propriu-zisă, dar și de nerespectarea normelor tehnice de exploatare și întreținere și a celor igienico-sanitare.

Și în cazul nămolurilor terapeutice, exploatarea rațională, utilizarea și tratarea corespunzătoare ca și protejarea acestora uneori nu sunt luate în considerare, ducând la posibilitatea degradării și poluării zăcămintului. Zăcămintele de la Băile Govora și Ocnele Mari necesită o protecție deosebită, utilizarea excesivă putând genera oricând deteriorarea izvorului sau chiar dispariția acestuia.

Toate aceste pericole ce deteriorează calitatea mediului necesită elaborarea unor *obiective și măsuri* ce vor trebui aplicate în zonele afectate de poluare (în special de activitățile industriale) și vizează în principal următoarele aspecte:

1) efectuarea unor studii de risc și impact asupra mediului la nivelul activităților economice în vederea reducerii la minimum a poluării industriale și accidentelor ecologice;

2) realizarea de proiecte privind amenajarea haldelor de steril - executarea lucrărilor de stabilizare a haldei Bistrița - Pietreni din zona Costești (construire drenaje, ziduri de sprijin, protecție taluze), pentru protejarea locuitorilor și siturilor istorice din zonele limitrofe; executarea lucrărilor de stabilizare a haldei de terasit de la Cataracte – Lotru, pentru evitarea ajungerii sterilului în sursa de alimentare cu apă potabilă a municipiului Râmnicu Vâlcea (regularizarea albiei râului Lotru, lucrări de protecție maluri); închiderea haldării exterioare (Panga, Berbești-Vest, Olteț) și refacerea treptată a terenurilor prin reconstrucție ecologică (lucrări de acoperire, împădurire); optimizarea funcționării instalațiilor din depozitele de steril și de

încărcare - descărcare a cărbunelui, pentru reducerea poluării atmosferice în exploatarea Berbești și Olteț; optimizarea activității de depozitare a cenușii și zgurii pe batal pentru reducerea poluării apei și aerului cu pulberi în suspensie (găsirea și aplicarea soluției de reținere noxe la S.C. C.E.T. GOVORA S.A.);

3) monitorizarea zonelor de risc ecologic - punerea în aplicare a proiectului de ecologizare în perimetrul Ocnele Mari (optimizarea fluxurilor tehnologice și devierea traseului de conducte); redarea în circuitul agricol a terenurilor supuse degradării cu saramură și motorină în localitatea Ocnele Mari; finalizarea acțiunii de strămutare a gospodăriilor din zona de risc Țeica, câmpul II de sonde la Ocnele Mari; modernizarea activității de descărcare combustibili lichizi în rampă pentru evitarea poluării apelor cu produse petroliere (reținerea la sursă a scurgerilor de combustibili) la S.C. C.E.T. GOVORA S.A.; modernizarea stației de epurare biologică la S.C. OLTCHIM S.A.; realizarea curățirii canalului deversor și a măsurării debitului de apă evacuat de pe platforma chimică S.C. OLTCHIM S.A.

Concluzii

Potențialul hidromineral al Subcarpaților Vâlcii este diversificat, iar riscurile de a pune în pericol existența acestor surse sunt numeroase. Omul, prin activitățile pe care le face le întreprinde, dăunează de multe ori mediului, iar când este vorba de activitatea turistică efectele sunt și mai mari deoarece implică pe de o parte un număr mare de turiști, iar pe de altă parte necesitatea dezvoltării infrastructurii. Activitatea turistică însă, nu se poate realiza fără mediu înconjurător, ele coexistând.

În stațiunile balneoclimaterice vâlcene sporirea atracțiilor turistice se poate realiza prin atragerea de resurse financiare (atât locale, cât și din fonduri europene), luarea în considerație a satisfacerii nevoilor speciale ale turiștilor, și mai ales îmbinarea acestora cu diverse modalități de menținere a calității mediului înconjurător.

Cele două componente, mediul și turismul, ar trebui să se întrepătrundă, fără a-și dăuna una alteia. Turismul prin natura sa implică mediul înconjurător. Activitatea turistică are influențe asupra mediului, dar uneori și mediul poate influența turismul. Cert este că efectele turismului asupra mediului sunt dintr-o gamă largă și implică o serie de factori care sunt urmarea directă a evoluției economice, și factori care provin din utilizarea frecventă și intensivă a mediului pentru practicarea turismului.

BIBLIOGRAFIE

BADEA L., NICULESCU Gh., SANDU Maria, ROATĂ S., MICU M., SIMA Mihaela, JURCHESCU Marta (2008), *Unitățile de relief ale României, vol.III – Dealurile pericarpatice, Dealurile Crișanei și Banatului, Subcarpații*, Edit. Ars Docendi, București

BERBECE V., BOTVINIC V., PURECE S. (1982), *Băile Govora. Băile Ocnele Mari*, Edit. Sport-Turism, București.

BERBESCU Elena (1998), *Enciclopedia de balneoclimatologie a României*, ediția a-2-a, Edit. All, București.

CATRINA S.C., CATRINA Veronica (1992), *Băile Olănești*, Casa Editorială pentru turism și cultură ABEONA, București

GLĂVAN V. și colab. (1995), *Tendențe și perspective ale ofertei turistice balneare în contextul turismului european*, ICT.

NEACȘU N. (1999), *Turismul și dezvoltarea durabilă*, Edit. Expert, București

STĂNCIULESCU Gabriela (2003), *Evaluarea întreprinderii hoteliere*, Edit. Uranus, București.

ROUTH H. (1996), *Balneology mineral water and spas in historical perspective*, Clinics in Dermatologie, vol. 14.

Facultatea de Geografie

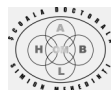
Școala Doctorală "Simion Mehedinți"

010041, București, sector 1, Bd. Nicolae Bălcescu nr. 1

Primit în redacție: 10.10.2010

Revizuit: 10.12.2010

Acceptat pentru publicare: 29.12.2010

TEZE DE DOCTORAT SUSȚINUTE ÎN CADRUL ȘCOLII DOCTORALE “*Simion Mehedinți*” (decembrie 2008 - iulie 2010)

Oana Andreia PUIA

Eficiența studiilor doctorale desfășurate în sistemul de învățământ Bologna, la Școala doctorală de la Facultatea de Geografie a Universității din București, în intervalul decembrie 2008 - iulie 2010, a fost concretizată prin definitivarea și susținerea publică a 29 de teze de doctorat cu o tematică diversă: *potențial climatic și hidrografic, analiza formelor, proceselor, tendințelor de evoluție ale reliefului, potențialul turistic al unor regiuni, organizarea spațiului geografic, studii de geografia așezărilor, dar și contribuții privind modernizarea procesului didactic în învățământul geografic preuniversitar.*

Actualitatea celor mai multe din temele abordate a fost confirmată și de contribuția acestora la finalizarea unor contracte de cercetare, precum și prin publicarea rezultatelor cercetărilor în paginile unor volume sau periodice geografice din țară sau străinătate, ceea ce confirmă valoarea științifică a tezelor de doctorat susținute în perioada 2008-2010, în cadrul Școlii Doctorale “*Simion Mehedinți*”.

Nr. crt.	Nume și prenume	Titlul tezei de doctorat	Data susținerii publice
1.	Niță Mirela Milena	Interacțiunea atmosferă – mare – uscat în zona litorală a Mării Negre	Decembrie 2008
2.	Lungu Marius Laurențiu	Resurse și riscuri climatice din Dobrogea	Decembrie 2008
3.	Canciu Cătălin	Valea Dunării între Brăila și Pătlașanca – studiu geomorfologic	Decembrie 2008
4.	Franțescu Marius	Clima orașului Arad	Decembrie 2008
5.	Bogan Elena	Munții Trascău. Studiu de geografie umană	Decembrie 2008
6.	Pintilii Radu Daniel	Rolul ariilor de atracție turistică din zona de influență a municipiului București în dezvoltarea integrată a acesteia	Decembrie 2008
7.	Tătaru Alexandra	Organizarea spațiului rural în Bazinul Putnei	Decembrie 2008

Nr. crt.	Nume și prenume	Titlul tezei de doctorat	Data susținerii publice
8.	Dincă Ana Irina	Turismul durabil în culoarul transcarpatic Gura Humorului – Câmpulung – Vatra Dornei – Bârgău	Mai 2009
9.	Gheorghe Andra Cătălina	Versantul Nordic al Masivului Făgăraș. Studiul potențialului turistic natural și al pretabilității terenului la amenajare în perspectiva dezvoltării turismului ecologic montan	Iulie 2009
10.	Săcrieru Răzvan Sorin	Bazinul morfohidrografic Milcov. Studiu geomorfologic	Iulie 2009
11.	Dobre Robert Răzvan	Pretabilitatea reliefului pentru căi de comunicații și transporturi în culoarul Prahovei (sectoarele montan și subcarpatic)	August 2009
12.	Caraman (Dan) Steluța	Comunicarea didactică – premisă esențială pentru promovarea succesului școlar prin disciplinele geografice	Noiembrie 2009
13.	Năpăruș Magdalena	Carstul pe sare, dinamică și fenomene de risc. Studiu comparativ între carstul natural de la Platoul Meledic și fenomenele carstice de natură antropică de la Ocele Mari	Decembrie 2009
14.	Pârvu Cristina	Teorie și practică în evaluarea rezultatelor școlare la geografie în învățământul preuniversitar	Decembrie 2009
15.	Bujor Liliana	Orașul Sighișoara și aria sa periurbană în perspectiva dezvoltării durabile	Decembrie 2009
16.	Stoica Ilinca Valentina	Organizarea spațiului geografic și dezvoltarea rurală în bazinul hidrografic Sărățel	Decembrie 2009
17.	Vânău Gabriel Ovidiu	Interfața spațial – funcțională dintre municipiul București și teritoriul suport al acestuia	Decembrie 2009
18.	Iancu (Merciu) Florentina Cristina	Turismul ca alternativă viabilă la dezvoltarea economică a Depresiunii Petroșani	Ianuarie 2010
19.	Vasile (Sândița) Mihaela Daniela	Studiu geografic al așezărilor umane din bazinul hidrografic al râului Gilort	Ianuarie 2010

Nr. crt.	Nume și prenume	Titlul tezei de doctorat	Data susținerii publice
20.	Mîtescu Veronica	Dinamica peisajului rural din Dobrogea de Nord	Februarie 2010
21.	Băltescu Olga	Gestiunea durabilă a rezervațiilor naturale din spațiile montane – studii de caz : rezervația naturală Les Hautes de Chartreuse (Munții Alpii Francezi) și rezervația naturală molidul de rezonanță Lăpușna (Munții Carpați – Grupa centrală a Orientalilor)	Februarie 2010
22.	Marișescu (Oglindoiu) Amalia Mihaela	Studiu geografic al așezărilor rurale din Podișul piemontan al Bălăciței	Martie 2010
23.	Ilinca Gheorghe Viorel	Valea Lotrului – studiu de geomorfologie aplicată	Mai 2010
24.	Panaït Mariana	Modificări actuale ale peisajului în Câmpia Bărăganului de Sus	Mai 2010
25.	Văcaru Lavinia Cristina	Bazinul hidrografic Neajlov – studiu de geomorfologie dinamică	Iunie 2010
26.	Cârstea Mariana	Metode de evaluare a dinamicii spațiale și temporale a stării mediului. Studiu de caz Sectorul 2 al Municipiului București	Iulie 2010
27.	Popescu Lepădat Marian	Studiu geografic al așezărilor umane din Câmpia Blahniței	Iulie 2010
28.	Toader Mădălina	Valori culturale franceze, fundament al geografiei umane moderne	Iulie 2010
29.	Stoica Ionel	Implicații geopolitice și de securitate ale migrației internaționale în contextul globalizării. Studiu de caz România.	Iulie 2010

În anul 2005, ca urmare a Hotărârii Biroului Senatului Universității din București, a luat ființă Școala Doctorală a Facultății de Geografie.

Durata studiilor doctorale se desfășoară pe două cicluri, însumând trei ani, din care, primul pentru pregătire universitară superioară, iar următorii doi, de cercetare, finalizați cu susținerea tezei de doctorat.

Admiterea la doctorat pentru ambele forme, zi și fără frecvență, are loc în luna septembrie în prezența unei comisii alcătuită din profesorii, conducători de doctorat, care fac parte din I.O.S.U.D. Universitatea din București, în domeniul Geografie. Formele de examinare, tematica, precum și întreaga metodologie pentru înscrierea și participarea la colochiul de admitere, sunt cunoscute din timp, fiind afișate la secretariatul Școlii doctorale, ca și pe site-ul facultății.

Doctoranzii admiși, indiferent de formă, zi sau fără frecvență, urmează cursurile primului an de pregătire, studiind discipline cu tematică pe domenii de specialitate - geografie fizică, geografie umană și mediu și efectuând activități practice (laborator) care să-i ajute la găsirea formelor optime din punct de vedere științific, în procesul elaborării tezei de doctorat.

Aceste activități se finalizează prin note și calificative în urma susținerii unor examene și colochii (7 pe semestru).

Tematica cursurilor a vizat domeniile majore de pregătire, aducând permanent în discuție elementul de noutate, dar și de sprijin, pe cât posibil, pentru fiecare doctorand în descifrarea corectă a temei pe care, cu avizul conducătorului de doctorat, și-a propus-o spre finalizare.

UNIVERSITAS GEOGRAPHICA
REVISTA ȘCOLII DOCTORALE
“Simion Mehedinți”

- Stimularea și promovarea cercetărilor avansate în domeniul Geografiei întreprinse de doctoranzi în cadrul Școlii Doctorale, ca formă de pregătire post-universitară.
- Promovarea unui schimb de idei, metode și tehnici de cercetare între doctoranzii celor 3 domenii de specialitate - geografie fizică, geografie umană și mediu.
- Stimularea colaborării cu celelalte Școli doctorale din domeniul Geografiei.
- Crearea unui cadru de colaborare între Școala Doctorală “Simion Mehedinți” și alte școli doctorale din domenii apropiate Geografiei.
- Creșterea vizibilității Geografiei și a cercetărilor geografice cu caracter teoretic și practic-aplicativ.

SCOPUL ȘI MISIUNEA
REVISTEI
ȘCOLII DOCTORALE

- Materialele trimise spre publicare vor fi redactate în limba română, cu un rezumat și cuvinte cheie în limba engleză, în conformitate cu normele impuse de standardele internaționale; articolele nu vor depăși 12 pag. (inclusiv materialele grafice), format A4, text Times New Roman, 12, la un rând.
- Contribuțiile se primesc, în format electronic, însoțite de referatul conducătorului științific de doctorat, pe adresa cristibraghina@yahoo.com sau cristian2851@yahoo.com.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TÎNĂREȚII
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

Universitatea
din
București

Investește în oameni !

„Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane”

Axa prioritară 1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.2 “Calitate în învățământul superior”

Titlul proiectului: **„Optimizarea procesului de inserție a absolvenților din domeniul geografie pe piața forței de muncă”**

Beneficiar: **“Universitatea din București”**

Numărul de identificare al contractului:

Contract nr. POSDRU/86/1.2/S/57462

Ge *insert*

**OPTIMIZAREA PROCESULUI DE INSERȚIE A
ABSOLVENȚILOR DIN DOMENIUL GEOGRAFIE PE
PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ**

Universitatea
“Alexandru
Ioan Cuza”, Iași

Universitatea
“Babeș-Bolyai”,
Cluj-Napoca

Universitatea din
Oradea